

འབར་ཞུན་འབྲུལ་དེ་བ། [༡༡༩]

སུམ་རྟགས་རྩ་གཞུང་སུས་མཛད་སྒྲིལ་ ལ་བསྐྱར་དུ་དབྱེད་པ།

དག་གསར་ལེད་སྟོད་གཏོང་སྐབས་གཟབ་དགོས་ས།

ཨ་ཁིགས་ཆོས་བླ་མ་གྱིས་བརྒྱུས།

མེར་བྱེས་རིག་མཛོད་དེབ་ཆུང་མེད་པར་གྱུ་ཡོད།

SJRB-0298

འབར་ཞུན་འཕྲུལ་དེབ་གྱི་པར་ཙ་གཞིར་བཞག་བྱས་ཡོད།
མེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ཚོམ་སྒྲིག་ཁང་གིས་འཕྲུལ་དེབ་རྩ་བཅོས།
མེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོས་འགྲེམ་སྤྲོད་བྱས།
༢༠༡༥ ལོའི་ཟླ་དྲུག་པར་ཚོམ་སྒྲིག་བྱས།
༢༠༢༢ ཟླ་དགུ་པར་བསྐྱར་སྒྲིག་བྱས།

མེར་བྱེས་རིག་མཛོད་བྱ་བར་གྱུ་ཡོད།

www.serajeyrigzodchenmo.org

ཡིག་འབྲེལ་བྱ་བར་གྱུ་ཡོད།

serajeyrigzodchenmo@gmail.com

དཀར་ཆག

སུམ་ཉགས་ཙ་གཞུང་སུམ་མཛད་སྒྲོང་ལ་བསྐྱར་བྱ་དབྱེད་པ།	༡
གཅིག་.....	༡
གཉིས།.....	༩
གསུམ།.....	༡༤
བཞི།.....	༢༤
དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཁག་.....	༤༢

དག་གསར་པེད་སྒྲོད་གཏོང་སྐབས་གཟབ་དགོས་སའི་གནད་དོན་འགའ།	༤༠
དང་པོ། ཆོས་ལུགས་རིག་གནས་ལ་འོས་མེད་དགག་ཀྱག་བྱས་ཡོད་པ།.....	༤༡
གཉིས་པ། བོད་ཀྱི་བདག་དབང་གི་གནད་དོན་འཁྱོག་བརྗོད་བྱས་ཡོད་པ།	༤༤
གསུམ་པ། རྒྱ་དམར་གྱི་མེར་སྐྱོད་སྤེད་དབང་ལ་བསྐྱོད་བསྐྱུགས་བྱས་ཡོད་པ། ...	༤༧
བཞི་པ། བོད་ཡིག་གི་ཐུན་མིན་བྱང་ཆོས་རྟོག་རོལ་བཏང་ཡོད་པ།.....	༤༩
མཁུག་གི་གཏམ།.....	༥༣
མཆན་དང་ཁུངས་ལུང་།	༥༤

ལྷན་ཉག་ས་རྒྱ་གཞུང་ལྷན་མཐུན་སྐོར་ལ་བསྐྱར་བྱ་དབྱེད་པ།

ལྷ་ཞབས་ཆབ་སྤེལ་གྱི་བོད་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་རིག་པའི་གཞུང་ལྷན་གྱི་འཕེལ་
རིམ་འགར་ཐོག་མར་དབྱེད་པ་ཞེས་པར་རགས་དབྱེད།

གཅིག

ཁོ་མོས་ཕྱི་ལོ་ཉིས་སྟོད་ལྔ་ལོར་གངས་ལྗོངས་རིག་པའི་ཤིང་རྩ་མི་ཨ་བུའི་
མཛད་རྗེས་ཆེ་ལོང་ཙམ་བརྗོད་པ་ཞེས་པའི་དབྱེད་རྩམ་གྱིས་ཏེ། བཅའ་བྱོལ་བོད་
གཞུང་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཅེས་པའི་དུས་དེབ་འདོན་ཐངས་གཉིས་
པའི་ནང་སྤེལ་ཡོད། དབྱེད་རྩམ་དེར་ལྷ་མི་ཨ་བུའི་མཛད་རྗེས་གཙོ་ཁག་ཕྱགས་
བསྐྱེམས་དང་འབྲེལ། བོད་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་རིག་པའི་ཕྱི་མོའི་གཞུང་མཛད་མཁན་ལྷ་མི་ཨ་
བུ་ཡིན་ཚུལ་ལུང་དང་རིགས་པའི་ལམ་ནས་དབྱེད་བརྗོད་བྱས་ཡོད། རྩམ་དེ་གིས་
རྗེས་སྤྱོད་མཐུད་དུ་དེའི་སྐོར་གྱི་དབྱེད་གཞིའི་ཁུངས་སྡེ་གསར་པ་གང་ཡོད་ལ་སྤྱང་
འདོག་བྱེད་ཐུང། ཉེ་ཆར་ཆབ་སྤེལ་ཆེ་བརྟན་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི་དབྱེད་རྩམ་ཕྱགས་
བསྐྱེགས་སྟོད་ཆའི་[1]ནང་དུ། བོད་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་རིག་པའི་གཞུང་ལྷན་གྱི་འཕེལ་
རིམ་འགར་ཐོག་མར་དབྱེད་པ་ཞེས་པའི་ཆེད་རྩམ་ཞིག་བསྐྲགས་ཏུ་བྱུང་། དབྱེད་

ཆོས་དེའི་ནང་བོད་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་རིག་པའི་ཕྱི་མོའི་གཞུང་སྤུས་ཅུ་པ་དང་། ཉག་ས་ཀྱི་
འབྲུག་པ་གཉིས་ཟུ་མི་ཨ་ཁུས་མཛད་པའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་བཤའ་སྤྱངས་དེ་དོན་
དངོས་དང་མི་མ་ཐུན་ཞིང་། ཆོས་རྗེ་ས་བཏ་ཀྱི་ཡི་གེའི་སྒྲིབ་བ་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ། བྱིས་
ཀྱི་མཁས་པ་ག་གོ་མོས་བཅུམས་པར་ངེས་ཞེས་མཐའ་སྒྲོམ་བཞག་འདུག།

ལར་ནས་དང་སྐབས་བོད་པ་རང་ཉིད་དང་། བྱི་རྒུལ་མི་རིགས་གང་མང་གིས་
བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་རིག་གནས་སོགས་ལ་རྟོག་དཔྱད་དེ་ཞིབ་འབྲུག་བགྱིས་ཏེ། ཞིབ་
འབྲུག་གི་བྱུབ་དོན་མཆོན་པའི་དབྱུང་ཚོམ་གང་མང་ཐོན་བཞིན་པ་ནི། བོད་རིག་པ་
ཞིབ་འབྲུག་གི་ཚུ་ཆད་ཡར་རྒྱས་འགོ་བཞེན་པའི་རྟགས་མཆན་དགའ་འོས་པ་ཞིག་
ཡིན། འོན་ཀྱང་ཞིབ་འབྲུག་གི་སྤྱང་ཚུལ་དོན་དངོས་དང་མི་མ་ཐུན་ཞིང་། ལྷང་དང་
རིགས་པའི་སྒྲིབ་བྱེད་ཁུངས་བཅོན་མེད་པར་འཆར་སྤང་ཅམ་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ། སྒོམ་
ཆོག་འདྲ་མིན་བཀོད་པའི་དབྱུང་ཚོམ་དུ་བཏགས་པའང་མང་ངོ་། བོད་སྒོམ་ཆབ་སྤེལ་
ཀྱི་དབྱུང་ཚོམ་དེར་ཡང་། སྒྲིབ་བྱེད་ཀྱི་གཏན་ཆོག་སྤྱང་སྤང་འགའ་བཀོད་ཅིང་།
བརྗོད་གཞི་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་གལ་ཆེད་དབྱུང་གཞིར་ཞིབ་འབྲུག་འཇུས་ཆང་མ་
བྱུང་བར་བརྟེན། དབྱུང་བཅོད་འཕེར་བའི་ལྷ་ཚུལ་ཞིག་འབྲུགས་ཟུབ་མེད་ནའང་།
ལོང་བས་ལོང་བ་བྲིད་པའི་དཔེ་ལྟར་གསར་སྒོབ་འགའི་མགོ་ཚེངས་པའི་རྒྱུར་ཡང་
འགྱུར་མིད་པས་ནོར་བཅོས་ཡོ་བསྐང་བྱ་རྒྱ་དགོས་པ་ཡོད་པ་མཐོང་སྟེ། སུམ་རྟགས་
དག་གསུམ་ཀྱི་གཞུང་གསར་རྟེན་ཁག་དང་། བཅོན་པའི་སྐབས་ཀྱི་རྟོ་རིང་ཡི་གེ་དང་
ཏུན་རྟོང་གནའ་ཡིག་སྡེ་དགའི་བཀའ་བསྟན་དང་དེ་དག་གི་དཀར་ཆག་བསྟན་འགྱུར་
དཔེ་བསྐྱར་མ། དཔལ་ལྷན་ས་སྤྱི་པའི་གསུང་རབ་ཕྱོགས་བསྡིགས། དེ་བཞིན་དུ་ཕྱ་

འགྲུར་རྩིང་མའི་སྒྲ་མ་ཁག་ཅིག་གི་རྣམ་ཐར་སོགས་ལ་བཞི་བཙུལ་ཏེ། སྤྱི་ཞབས་ཆབ་
སྤེལ་གྱི་དཔྱད་ཚུལ་དེར་བཏོན་པའི་བསྐྱར་བྱ་དང་། སྤྱི་བྱེད་གྱི་གཏན་ཆོགས་གཙོ་
བོ་ཁག་ལ་དཔྱད་པ་ཅུང་ཟད་བརྗོད་རྒྱ་ལགས་ན། ཚུལ་འདིར་མཁས་པའི་གཟུར་
གནས་དྲན་དབང་རྣམས་ཀྱིས་དཔང་པོ་མཛོད་ཅིག་ཅེས་ཞུའོ།

གཉིས།

ཆབ་སྤེལ་གྱི་དཔྱད་ཚུལ་དེའི་ཕྱོད་འགྲུལ་གྱི་ནང་། “སྤྱི་ཆོགས་རྩིང་པའི་
ནང་འདིའི་རིགས་(ལུས་རྟགས་ཙུ་བ་སྤྱི་མིས་མཛད་མིན།)དངོས་སུ་བརྗོད་རྒྱ་ལྟ་
དོགས་པ་ཙམ་ཡང་ཟེ་མི་རུས་མོད། དེར་སྐབས་སྤྱི་ཆོགས་གསར་པ་འདིའི་ནང་རིག་
གནས་གང་ལའང་མེ་ཏོག་མཉམ་བཞད་དང་མཁས་བརྒྱ་འགྲུལ་སྤེད་གི་མཛད་སྤྱོད་གས་
བཟང་པོ་འདི་ལྟ་བུ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་། ད་དུང་སློལ་རྒྱུན་གྱི་བསམ་སྤྱོད་བག་
ཆགས་འདིགས་སུ་དུང་བ་ཞིག་གིས་གཉོམ་ཚུང་བདག་ལ་འགོག་གཞོན་པོག་སྟེ་རེ་
ཞིག་སྤར་ཡང་འདི་སྒོར་དཔྱད་བརྗོད་འཐད་མིན་གྱི་ཐོག་ལ་ཐེ་ཆོམ་གྱི་དྲ་བར་ཚུད།
”[2] ཟེ། བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་གསར་རྩིང་བསྐྱར་ཏེ། དེ་ལྟའི་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་སྤེར་
གཙོད་དང་སྤྱན་ནག་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་དམར་གྱི་དབང་བསྐྱར་འོག་གི་བོད་གསར་
པར་བདེ་སྤྱིད་སྤྱན་སུམ་ཆོགས་ཚུལ་ཟེར་བ་ནི། ཆབ་སྤེལ་གྱི་ཚུལ་ཡིག་པལ་མོ་ཆེའི་
ནང་མཐོང་སྤྱི་བའི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན། དེ་ནི་དབང་བསྐྱར་པའི་འདོད་མོས་དང་
བསྐྱུན་ནས་བརྗོད་པའི་སྤྱད་ཆ་ཙམ་ལས། དངོས་བདེན་མིན་པ་ཆབ་སྤེལ་རང་ཉིད་ཐེ་
པའི་བོད་རིགས་ཀླན་པ་ཆོའི་ཁྱེད་ཐོག་ནས་བདེན་དཔང་བྱེད་སྤྱི་བའི་ལྟ་བུ་ཡིན།

མིག་སྒྲིལ་ཆོར་བོད་ཁམས་སུ་བྱུང་བའི་རོ་ཁྲོལ་གྱི་རྣམ་པ་དག་གིས་དབང་བསྐྱར་བའི་
གཏུག་རྩལ་སྤྱོད་བྱས་འོག་གི་བོད་མིའི་གནས་སྤངས་ག་འདྲ་ཡིན་མིན་འཛམ་གླིང་ལ་
གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ། སྒྲིལ་ཆོར་བོད་ཀྱི་སྒྲིལ་ཆོག་གས་ནང་རིག་གཞུང་
དབྱེད་གླིང་གི་རང་དབང་མེད་པ་དང་། སུམ་རྟགས་རྩ་གཞུང་གི་མིས་བཅུམས་མིན་
སྐོར་གླིང་སྐོར་པར་ཞོག་དོགས་སྐོར་ཙམ་བྱེད་ས་མེད་ཚུལ་ཟེར་བ་ནི། བོད་ཀྱི་རིག་
གནས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཆ་རྒྱས་ཞན་པའི་ཉང་གཏམ་རང་ཡིན་ཏེ། ཏུས་
རབས་རིམ་བྱུང་གི་བོད་ཀྱི་སྒྲིལ་བྱོན་མཁས་པ་ཆོས། སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་
གཙུག་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཁག་རིགས་པའི་ལམ་ནས་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་གསུམ་མཛད་
ཅིང་། གཏན་ཆོག་ལ་བརྟེན་ནས་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་གཏན་ལ་འབེབས་པ་
དང་། གཞུང་ལུགས་ཀྱི་འཛིན་མཆམས་སྤྲོ་མོ་དང་། ལྷ་བའི་གནད་དོན་ཐད་ལུང་དང་
རིགས་པའི་ལམ་ནས་བརྒྱལ་བརྟག་ཅོད་གླིང་བྱེད་པའི་ལུགས་སྤེལ་བཟང་པོ་དར་བ་
མ་ཟད། གཞུང་ལུགས་གྲགས་ཙམ་མང་པོ་ཞིག་བཀའ་བསྟན་གང་ཡིན་ནམ། མཛད་
པ་པོ་སྤྱི་ཡོད་ཐད་ལའང་དགག་གཞག་མཛད་པ་ཉ་ཅང་མང་། དཔེ་མཆོན་ཙམ་བརྗོད་
ན། དཔལ་ལྷན་ས་སྤྱིའི་མཁས་པ་རེ་འདྲའ་བ་གཞིན་ཏུ་སྒྲོ་བྲོས་ཀྱིས་དཔལ་དུས་ཀྱི་
འཁོར་ལོའི་རྒྱུད་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བཀའ་མིན་པའམ། རྒྱུད་སྤྱེ་རྣམ་དག་མིན་ཚུལ་
དགག་གཞག་བྱས་ཡོད་ལ། དེ་བཞིན་དུ་བྱང་པ་བཀའ་ཤིས་དཔལ་བཟང་སོགས་བྱང་
ལུགས་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསོ་རིག་རྒྱུད་བཞི་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བཀའ་འཆད་
པ་ལ། ཟུར་མཁར་པ་སྒྲོ་བྲོས་རྒྱལ་པོས་ལུང་རིགས་ཀྱི་རྒྱབ་རྟེན་དང་བཅས་དེ་ཉིད་
དོན་དམ་དུ་བོད་ཀྱི་མཁས་པའི་བཅུམས་པར་བསྐྱབས་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་འགོས་

ལྷག་པ་ལྷས་བཅས་དང་འབྲི་བྱང་དཔལ་འཛིན་སོགས་ཀྱིས་རྟིང་མའི་རྫོགས་ཆེན་
ལུངས་ལྷན་མིན་ཚུལ་བརྟུན་ཡོད་པ་དང་། དཔལ་ལྷན་ས་སྐྱའི་མཁས་པ་གོ་རམས་
པས་རྗེ་ཙོང་ཁ་བའི་ལྷ་བར་དགག་པ་བསྐྱོན་ཡོད་པ་དང་། ལུ་ལྷ་བཀའ་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མའི་
བྱུང་མཐའི་ནང་རྫོན་པ་བའི་ཐར་བའི་རྣམ་གཞག་གྱི་རོལ་བྱངས་ཅན་པ་དང་འདྲ་ཚུལ་
བརྟུན་ཡོད་པ་དང་། ཉེ་དུས་ཀྱི་མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་རྗེ་ཙོང་ཁ་
བའི་ཐ་སྙད་ཆད་བྱུང་གི་ལྷ་བར་དགག་པ་བསྐྱོན་པ་སོགས་བོད་ཀྱི་སྡོན་ཁྲོན་མཁས་
པ་ཆོས་མཛད་ལྷགས་རིག་གནས་བཅས་པར་དགག་གཞག་སྒོར་གསུམ་རྒྱ་ཆེན་པོ་
གནང་ཡོད། དེས་ན་དུས་འཁོར་ཙ་རྒྱུད་ལྷ་བྱ་ཆོས་གཞུང་ཙ་ཆེན་ལའང་། སངས་
རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ཡིན་མིན་དགག་གཞག་བྱེད་པའི་རིག་གཞུང་དབྱུང་སྐྱེད་གི་ཁོར་ལུག་
དེ་ལྷ་བྱར། ལུན་མོང་རིག་གནས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་སུམ་ཉགས་ཙ་གཞུང་
མཛད་མཁན་ལུ་མི་ཨ་བྱ་ཡིན་མིན་དངོས་སུ་བརྟུན་རྒྱ་ལྷ་ཅི། དོགས་པ་ཅམ་ཡང་ཟ་
མི་བྱས་ཟེར་བ་ནི། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་ལ་སྤྱོད་རྒྱས་ཏོག་ཅམ་ཡོད་མཁན་
ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་ཁས་ལེན་བྱ་ཐབས་བྲལ་པའི་ལྷག་ཆོད་ཅིག་གོ།

ལྷག་པར་དུ་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་སོགས་ཀྱི་དགག་སྐྱབ་ཅམ་མ་ཟད། དུས་
རྒྱུས་སོ་སོའི་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དབང་འཛིན་པ་གཙོ་བོ་ཁག་ལའང་། ལུར་ཟ་དང་
སྐྱོན་བརྟུན་ཀྱི་ཡི་གེ་གིས་པ་བྱུང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། འགྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་
པས་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ཀྱི་བདག་པོ་མཛད་སྐབས། ལུར་ཐང་པ་བཅོམ་ལྷན་རིགས་
པའི་རལ་གྱི་ཟེར་པའི་མཁས་པ་དེས། སངས་རྒྱས་བསྐྱུན་པ་བཀའ་བྲུག་སྤྱིན་གྱིས་
བསྐྱབས། ། སེམས་ཅན་བདེ་སྤྱིད་མི་དཔོན་ལག་ཏུ་ཤོར། ། ལྷགས་དུས་དགེ་སྤྱོད་

དཔོན་པོའི་ཆ་ལུགས་འདྲིན། ། འདི་གསུམ་མ་རྟོགས་འཕགས་པ་མེན་པར་གོ། ། [3]

ཞེས་ཆོས་སྲིད་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ལ་བྱར་ཟེའི་ནང་དོན་ཡོད་པའི་ཆོག་
ལུལ་བ་ཡོངས་གྲགས་དང་། དེ་བཞིན་ལ་རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་དགའ་ལྷན་པོ་
བྲང་གི་སྲིད་དབང་བཅུགས་ཏེ། བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་གནང་སྐབས།
བོད་མཁས་པ་མི་པམ་དག་ལེགས་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་སྙན་ངག་དཔེར་བརྗོད་ལེགས་
བཤད་སྤྱད་བྱངས་རྒྱ་མཆོའི་འཇུག་དོགས་སུ། སྤྲེལ་ལྷན་དབུས་གནས་ཐེག་པ་དེམ་
གསུམ་གྱི། ། ཅེར་སོན་འབྱུར་མེད་བཟ་ཤིས་གངས་ཆང་བའི། ། མཁས་པ་འགའ་
ཡོད་གང་གི་ལེགས་བཤད་ནི། ། དབུལ་ཚུའི་ཐེག་སྲེད་སོར་སོས་བཅོམ་པ་བཞིན། །

[4] ཞེས་གངས་ཀྱི་གཤམ་ཆོག་གི་ལམ་ནས་ངག་དབང་སློབ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་ཞེས་མཆན་
དངོས་སུ་སློམ་ཏེ་གང་གི་བཅུམས་ཆོས་ལ་བྱར་ཟེའི་ཆོགས་བཅད་བྲིས་ནའང་། ས་སྐྱ་
དང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་སྲིད་གཞུང་གིས་དེ་དག་གི་སྤྱན་དབུག་པ་སོགས་ཡེ་ནས་
བྱས་སྲོང་མེད། གནས་ཚུལ་རྒྱུད་དུ་འདིས་ཀྱང་། བོད་ཀྱི་དེ་སྲེད་སྲིད་ཆོགས་སུ་རིག་
གཞུང་དབུད་སྲེད་གི་ཁོར་ལུག་ཅམ་མ་བཟ། ཐ་ན་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་འདྲིན་པ་དག་
ལའང་ཆད་ངེས་ཅན་ཐོག་ནས་བྱར་བ་དང་། སློན་བརྗོད་བྲེད་པའི་ཁོར་ལུག་ཡོད་པ་
གསལ་པོར་མཆོན་བྱས།

ཡང་དབུད་ཚུམ་དེའི་ནང་། “ རི་སྐད་དུ་ཡང་ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ་
ལས། དག་སློང་དག་གམ་མཁས་རྣམས་ཀྱིས། ། བསྐྱེ་གས་བཅད་བརྒྱར་བའི་གསེར་
བཞིན་དུ། ། ལེགས་པར་བརྟག་ལ་ང་ཡི་བཀའ། ། ལེན་པར་བྱ་ཡི་གྲུས་བྱིར་མིན། །
ཞེས་གསུངས་ཡོད་པ་དེས་བདག་གི་སློབ་སློའི་འདམ་སྟོང་ལྟར་བྲེ་ཞིང་། སློབ་སྟོབས་

དོན་མཛད་པའི་ཆ་བཞིན་སྤྱོད་པར་གྱུར་ནས་བདེན་དོན་འཆོལ་ཞིབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་བརྟེན་དཔྱད་
ནས་ཉན་བཀྱིས་པ་ལ་ནི་ཉེས་པ་ནམ་ཡང་ཡོང་མི་སྲིད་པའི་ཆོས་ཉིད་ལ་ངེས་པ་རྟེན་
དེ་བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་བརྟེན་སྤྱོད་རིག་པ་འབེལ་རིམ་གྱི་ལམ་ཆད་དོན་རིང་ལྟ་བུ་འདྲིའི་འབྱུང་
ཁུངས་ལ་གང་རུས་ཀྱི་ཞིབ་དཔྱད་ཅིག་བཀྱིས་ནས་མི་རབས་རྗེས་མ་རྒྱལ་པ་
དཔྱད་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱུང་བཞག་བྱ་རྒྱ་ནི། གཅིག་བྱས་ན་དགོས་པ་དོན་
ལྡན་དུ་འབྱུང་བའང་སྲིད་སྤྱོད་ལྟ་བུ་འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་རིགས་གང་རྟེན་ལ་ཞིབ་འཇུག་
དང་འབྲེལ་དོགས་གཞི་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་རིམ་བཞིན་སྒྲེང་བར་བྱའོ། ། [5]

ཞེས་འབྱུང་བའི་ནང་གི་དགེ་སློང་དག་གམ་སོགས་ཀྱི་མདོ་ལུང་དེ། མ་རྒྱ་བརྟེན་
རྗེ་འཇིགས་མེད་དཔལ་ཆོས་རྒྱ་མཚོའི་བྱང་ངེས་འཇུག་དོགས་སྟེ། ཆོག་པ་བཅད་འདི་
དུས་འཁོར་འགྲེལ་ཆེན་འི་མེད་འོད་དུ་བྱངས་པ་ཅམ་ལས་ལུང་ཁུངས་རྩར་མི་ཆོད་
ཅེས་གསུངས་ཤིང་། སྟོན་དེར་གི་མཁས་པ་མང་པོས་ལུང་འདྲན་བྱས་དང་བྱེད་སྟེས་
ཀྱང་། ལུང་དེའི་ཁུངས་བཀའ་འབྱུང་དཔེ་བསྟུར་མའི་ཁྲོད་ཀྱི་ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་
མདོའམ། དེ་བཞིན་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་གིས་རྒྱན་སྟུག་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས་ཞེས་
ལུང་འདྲན་བྱས་ཀྱང་དེར་ཡང་མི་སྣང་ངོ་། དེས་ན་མདོ་ལུང་འདྲིའི་ཁུངས་ཞིབ་མོར་
འཆོལ་རིགས་པ་ལས། ལུང་ཁུངས་གང་ཡིན་ཅམ་ལའང་ཞིབ་མོར་མི་དཔྱོད་པར།
ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ་ལས་ཞེས་ལུང་འདྲན་རྒྱུད་པ་ནི། ཆོན་རིག་དང་
མཐུན་པའི་བྱ་སྟོན་ཅིག་མ་ཡིན་ནོ། སྟོན་ཆད་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་པལ་མོ་ཆེར་མདོ་
རྒྱུད་མང་པོ་སློ་ཐོག་རང་ལ་ཡོད་ཅིང་། བཀའ་ཅིམ་མཛད་དུས་ལུང་རྒྱལ་སློ་ཐོག་
ནས་ཤར་མར་བཏོན་ཏེ་འབྲི་བ་ལས། དེར་སང་ལྟར་དཔེ་དེབ་མང་པོར་བྱར་དུ་

བཅེགས་ནས་བྱར་ལྷ་བྱེད་པ་དེ་འདྲ་མིན་པས། མཁས་པ་གྲགས་ཅན་གྱི་གསུང་རྩོམ་
ནང་དུ་འདྲ། ལུང་བྲངས་སའི་ཁྱད་སྤངས་གསལ་པོ་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་འདྲ་བྱུང་ཡོད།
[6] དེས་ན་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་ཞིབ་འཇུག་གི་སྒྱོར་བ་ལྟར་མེན་པའི་གཞོན་སྤྱེས་
ཚོས། གནས་ཚུལ་འདི་འདྲའི་རིགས་ལ་ཐག་གཅོད་མི་སྲ་བར་ངང་རྒྱུད་རིང་པོའི་སྒོ་
ནས་ཅད་ཞིབ་བྱེད་རིགས།

ཡང་དབྱུང་རྩོམ་དེའི་ནང་། “དེ་ཡང་དོགས་གཞི་གཙོ་བོ་ནི། དེང་སྐབས་རང་
ཅག་ནམས་ཀྱིས་སྤྱོད་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་པའི་བརྗེས་པའི་གཞུང་ལུགས་སུ་ཕ་
དང་རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པ་འདི་སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བདུན་པའི་ནང་སློབ་དཔོན་བྱ་མི་
སམ་རྩོད་འཇམ། ཨ་རུས་མཛད་པ་ཡིན་ཟེར་བའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་བརྗེས་པའི་སྤྱེས་
གནས་ཁྱབ་འདི་དོན་དངོས་དང་མི་མ་ཐུན་པ་ཞིག་ཡིན་སྟེ་ཕ་པ་དེ་ཡིན། རྒྱ་མཚན་ནི་
ད་ཡོད་བཅའ་པོའི་དུས་ཀྱི་རྗེ་རིང་སོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་དང་། ཏུན་ཏྲང་སོགས་ནས་ཐོན་
པའི་བོད་ཀྱི་གནའ་ཡིག་འདི་དག་ལ་ཞིབ་ཏུ་དབྱེད་ན། གལ་ཏེ་བྱ་མིས་མཛད་པའི་བརྗེས་
སྤྱོད་གཞུང་ལུགས་ཞིག་ཡིན་ཆེ་དེའི་ནང་། ཀ་སྤེ་ཐོག་མ་བཞི་པོའི་ནང་གི་ཡི་གེ་སྤེ་པ་
གཅིག་གི་ནང་ཆོན་པན་ཚུན་ལུལ་སྐད་དང་བསྐྱུན་ནས་ཅི་བདེར་སྤྱད་ཆོག་པ་དང་།
ཁྱི་བྱེད་བྱེས་ལ་སོགས་ལ་ཡ་བཏགས་འབྲི་དགོས་ལ། མ་དང་མོ་སོགས་ལ་སྤྱད་
འདོགས་མའི་དགོས་པའི་ཁྱད་པར། དེ་བཞིན་དབྱངས་ཡིག་ཨི་ལུན་གྱི་གི་གྲུ་བྱིན་
སློག་པ་དང་མ་སློག་པ་གཉིས་ལ་གདངས་དབྱངས་སམ། ཡང་ན་དོན་གྱི་དབྱེ་བ་ཡོད་
མེད་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུ་མདོར་ན་དུས་སྐབས་དེ་རང་གི་སྐད་ཡིག་སྤྱོར་ལ་མེད་དུ་
མི་རུང་བའི་རྣམ་གཞག་གི་རིགས་ནམས་སྟོན་དགོས་པ་ལས། སྐབས་དེའི་ཡི་གེ་

དངོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་རིགས་དཔེར་ན་སྤང་གཞན་དབང་ཅན་ལ་སོགས་པའི་ཐོབ་
ཚུལ་གྱི་དབྱེ་བ་ཞིབ་མོ་དང་། སྟོན་འཇུག་མིང་གཞི་སོགས་ལ་པོ་མོ་མ་ཉིང་སོགས་
རྟགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བྱེ་བ་མ་ཟད། དེ་དག་གང་ལ་གང་འཇུག་དང་མི་འཇུག་གི་ཁྱད་
པར་ཞིབ་ཅིང་སྤང་བ་ལ་སོགས་པ་འདི་གསལ་ལ་འོར་རྟགས་སུ་བ་” [7]

ཅེས་སུམ་རྟགས་ཙ་གཞུང་དུས་རབས་བརྟན་པའི་ནང་སློབ་དཔོན་སུ་མིས་
མཛད་པ་དོན་དངོས་དང་མི་མ་སྟན་པའི་སྐྱབ་བྱེད་ལ། བཅན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་ཡིག་སྐྱོར་
རྣམ་གཞག་མང་པོ་ཞིག་སུམ་རྟགས་ཙ་གཞུང་དུ་དངོས་སུ་བསྟན་མེད་པ་དང་། སུམ་
རྟགས་ཙ་གཞུང་ནང་སྐབས་དེའི་ཡི་གེ་དངོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་སྤང་གཞན་དབང་
ཅན་གྱི་ཐོབ་ཐང་དང་། པོ་མོ་མ་ཉིང་གི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཞིབ་སྤང་བ་མི་འཐད་
ཟེར་བའི་ཐད། ང་ཆོས་སྤྱོད་ལ་འགའ་ཞིག་ནས་དཔྱད་ཆོད་གཞན་ས་སྤར་ན་དོ་ལྷང་
ལ་འབྱུང་སུབ། སྤྱིར་བཅན་པོའི་རྒྱལ་རབས་སྐབས་ཀྱི་བོད་བཟའི་རྣམ་གཞག་ལ་
ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་གཞི་འཛིན་ས་གསེར་གྱི་ས་གཞི་ལྟ་བུ་ནི། དུས་དེར་བཙུགས་
པའི་དོ་བཞོས་ཡི་གེ་ཁག་དང་། ཏུན་ཉོང་བྲག་སྤྱག་ནས་ཐོན་པའི་སྐབས་དེའི་ལག་
བྲིས་དངོས་རྣམས་ཡིན་མོད་ཀྱང་། སྐབས་དེའི་ཡི་གེ་འབྲི་ཚུལ་འགའ་ཞིག་སུམ་
རྟགས་ཙ་གཞུང་ནང་དངོས་སུ་བསྟན་མེད་པའམ། ཐ་ན་སུམ་རྟགས་ཙ་གཞུང་གི་
དགོངས་པ་དང་མི་མ་སྟན་པ་ཡོད་པ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་སྐབས་དེར་སུམ་རྟགས་ཙ་གཞུང་
བྱུང་མེད་པ་མཆོན་མི་སུབ་སྟེ། སྐད་གསར་བཅད་གོང་གི་ཡིག་སྐྱོར་འགོ་སྟངས་
འགའ་ཞིག་སུམ་རྟགས་ཙ་གཞུང་དུ་སྟོན་རིགས་ཀྱང་མ་བསྟན་ཟེར་བ་དངོས་སུ་མ་
བསྟན་པས་མི་འཐད་ཟེར་རམ། ཡང་ན་བྲུགས་ལ་མ་བསྟན་པས་མི་འཐད་ཟེར་བ་

ཡིན། སྐྱེ་མ་ལྟར་ན་མི་འགྲེལ་གསེ། དེ་ལྟར་ན་སྐྱེ་བ་སྤྱི་ཉོ། ལ་དོན་གྱི་ཏྲ། ལྷག་བཅས་
 གྱི་ཉེ་དང་དེ། འབྱེད་སྤྱད་གྱི་ཏམ། སྤྱི་སྤྱི་ཅི་ཇི་སྤ། བདག་སྤྱི་བ་ཐོ་སོགས་བོད་གྱི་
 བད་སྤྱི་ར་ལག་ལེན་ཁོད་ཡོངས་ཁྲབ་གྱིས་མེད་སྤྱི་ད་གཏོང་བཞིན་བ་མང་ཐོ་ཞིག་
 སྤྱི་རྟགས་ཅ་གཞུང་དུ་དངོས་སྤྱི་བསྟན་མེད་པའི་རྒྱ་མཆོན་གྱིས་དེང་སང་སྤྱི་
 རྟགས་ཅ་གཞུང་མེད་པར་བསྟུབ་མི་ཐུབ་པ་བཞིན་ནོ། ཡང་དེ་དག་སྤྱི་རྟགས་ཅ་
 གཞུང་གི་བྲགས་ལ་བསྟན་ཞིང་། མོང་སྤྱི་དེ་དག་བྲགས་ལ་འང་བསྟན་མེད་ཅེན་ཁ་
 ཆོན་གཅོད་མི་ཐུབ་སྤྱི། བྲགས་བསྟན་གྱི་སྤྱི་རྟགས་དེ་མེད་རྟགས་གཞག་སོགས་ཀྱང་།
 སྤྱི་སྤྱི་དཔོངས་འབྲེལ་ཁག་གིས་ཅ་བའི་དཔོངས་དོན་ལྟར་བཀྲུ་ནས་གསལ་བར་
 སྤྱི་བ་ཅ་མ་ཡིན་ཞིང་། བཞེད་བྲགས་གཅིག་གྱུར་མེད་པ་མང་དུ་ཡོད་པས་སོ། སྤྱི་
 ཡང་སྤྱི་རྟགས་ཅ་བར་གཞུང་ཆོད་ཆོགས་བཅད་རེ་བདུན་དང་རྟག་པ་གཉིས་[8]
 གྱིས་བོད་གྱི་ཡི་གེ་དང་བད་སྤྱི་དེ་རྟགས་གཞག་ཏུ་དུ་རྟགས་གསལ་གྱིས་བསྟན་ཅིང་།
 སྤྱི་རྟགས་དེ་དང་སྤྱི་རྟགས་ཅ་ཆོན་ཅ་མ་ལས་ཞིབ་སྤྱི་དངོས་སྤྱི་བསྟན་
 མེད། འདིའི་སྤྱི་རྟགས་ཞིབ་སྤྱི་ལོགས་སྤྱི་ཞིབ་གསལ་བྱིས་ཡོད་པས་འདིར་རྒྱ་སྤྱི་བར་མ་
 སྤྱི་སོ། [9]གཞན་ཡང་། སྤྱི་རྟགས་ཅ་གཞུང་དུ་བསྟན་མེད་པ་ཅ་མ་གྱིས་སྤྱི་མིས་
 མཛད་མེད་པས་ཀྱང་མ་ཁྲབ་སྤྱི། སི་ཏུ་གཙུག་ལག་ཆོས་གྱི་འབྱུང་གནས་གྱིས། “
 བལ་ཆེར་ནི་བྱང་སྤྱི་གསལ་འདིར་གཙུག་ལག་གཉིས་ཀ་བར་དུ་ཉམས་པའི་དབང་ལས་
 བཤད་རྒྱུ་དང་བསྟན་བཅོས་གྱི་ཡན་ལག་གཞན་མ་ཆོང་པའི་བྱིར་མི་གསལ་བ་
 རྟགས་ཁ་ཁྲབ་འཇལ་བ་ཅ་མ་ལས་དོན་དུ་གནས་པར་མ་མཛོན་པས། ” [10] ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར། ཡོངས་གྲགས་སྤྱི་སྤྱི་ཨ་རུས་བོད་ཡིག་གི་སྤྱི་ལྷོས་ཤེས། རྒྱ་

གང་མའི་སྤྱི་བསྟན་བཙུག་ལ་དཔེ་བྱས་ཏེ། སུམ་རྟགས་སོགས་གཞུང་བརྒྱད་
མཛད་ཀྱང་ལྷག་མ་རྣམས་ཉམས་བརྒྱུ་བྱིན་པར་བཤད་པས། གཞུང་ལྷག་མ་
རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་སུམ་རྟགས་ཅ་གཞུང་དུ་མ་གསལ་བའི་བོད་ཀྱི་བརྟམས་རྣམས་གཞག་
གཞན་བསྟན་ཡོད་མིད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་གཞུང་ལྷག་མ་དུག་དེར་སང་དངོས་སུ་
མཇལ་དུ་མེད་པས་ཁ་ཆོན་གཙོད་མ་སྟོབས་སོ།

དེ་བཞིན་དུ། སུམ་རྟགས་ཅ་གཞུང་ནང་སྤང་གཞན་དབང་ཅན་གྱི་ཐོབ་ཚུལ་དབྱེ་
བ་དང་། སྟོན་མིང་རྗེས་གསུམ་གྱི་ཤོ་མོ་མ་ནིང་གི་རྟགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བྱས་ཤིང་། དེ་
དག་གང་ལ་འཇུག་དང་མི་འཇུག་གི་ཁྱད་པར་ཞིབ་ཤ་བྱས་པ་བཙན་པོའི་རྒྱལ་
རབས་སྐབས་ཀྱི་ཡི་གེ་དངོས་དང་མ་འབྲེལ་ཟེར་བའང་མི་འཐད་དེ། བཙན་པོའི་སྤང་
གཞུང་གིས་དངོས་སུ་བཅུགས་པའི་དཔོན་ཞང་རྫོང་དོས་ཀྱི་ཡི་གེར་མཆོན་ན། དེའི་
ནང་སུམ་རྟགས་ཅ་གཞུང་གི་དགོངས་པ་བཞིན་གཞན་དབང་ཅན་གྱི་སྤང་ལས་དཔེར་
ན་ལ་དོན་ལྷ་བྱར་མཆོན་ན། ཅ་བར། རྗེས་འཇུག་ཡི་གེ་བཅུ་རྣམས་ལས། །གང་མིང་
མཐའ་ན་བཅུ་བ་གནས། །དེ་ལ་ཞུ་ལི་གཉིས་བ་སྦྱར། །གང་མིང་མཐའ་ན་བརྒྱད་བ་
གནས། །དེ་ལ་གཉིས་བ་ལྷ་ཡང་སྦྱར། །གང་མིང་མཐའ་ན་གསུམ་བ་གནས། །དེ་
ལ་ཞུ་ལི་གཉིས་བ་སྦྱར། ཞེས་པའི་དགོངས་དོན་དང་མཐུན་པར། ཆེ་ཆེ་རབས་སུ།
གཏམ་དུ་བརྗོད་དུ་ཡོད་པའི་བྱིར། ཡུན་རིང་པོར། ཅང་ཀུན་ཡོག་དུ་རྟ་བུ་རྗེས་ལ། ཅེ་
ཤུ་ཅན་དུ་བོད་དང་སྤང་བ། སྟོ་བྱར་དུ་སྤང་བ་དང་། རབས་ཁྱའི་བར་དུ། དཔང་དུ་
གསོལ་ཏེ། བྱག་སྦྲལ་དུ་བཞག་ མཇལ་དུ་མ་ཉེ་སོགས་དང་། ཞི་ལྷན་གྱི་ཐད།
ཅ་བར། རྗེས་འཇུག་ཡི་གེ་བཅུ་པོ་ལ། །ཞི་དང་མཐུན་ལུགས་འདི་ཞེས་བྲ། །དང་པོ་

གཉིས་ལ་དང་པོ་མ་བྱུག། ། གསུམ་ལ་བཅུ་ལ་ཀྱ་དང་སྟུར། ། བདུན་པ་ཉིད་ལ་བདུན་
 པ་སྟེ། ། ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཀྱ་སྟུར་བ། ། དེ་དག་ཨི་སྟུར་འབྲེལ་བའི་ས། ། དེ་ཉིད་ལ་
 བེ་བཅུ་པ་སྟུར། ། བྱེད་པ་པོ་རུ་ཤེས་པར་བྱ། ། ཞེས་པའི་དགོངས་དོན་ལྟར། བོད་ཀྱི་
 རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ། འབྲུལ་གྱི་ལྷ་བཙན་པོ། རྒྱའི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ། མཛེས་དུམ་གྱི་
 གཅིགས་ཀྱི་རྩོམ་པ་། ཁྱི་གཙུག་གླེ་བཙན་གྱི། སྐམ་དཀྲེལ་ཆེན་པོས། བཀའ་བློན་གྱིས།
 བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་བར། བོད་ཀྱིས་ཕུ་དུད་བྱ་སྟེ། ཡུལ་གཉིས་ཀྱི་བར། ཐུག་པོ། བོད་
 རྒྱ་གཉིས་གང་གིས། བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་རྩོམ་གྱིས། བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་རྩོམ་གྱིས།
 ཡུན་དུ་མིང་བཅུགས། གཡུང་དུང་གི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ། འཐབ་ཀྱི་ཟླ། བོད་ཀྱིས་
 གཅིགས་བཟུང་ངོ་[11]སོགས་བྲིས་པར་ལྟོས་དང་། ལུས་རྟགས་ཅ་གཞུང་དུ་བསྟན་
 པའི་ལ་དོན་དང་། ཨི་ལྷན་གྱི་སྤྱོད་རྣམ་གཞག་བསྟན་པ་དང་། བཙན་པོའི་རྒྱལ་
 རབས་སྐབས་ཀྱི་ཡི་གེ་དངོས་གཉིས་རྒྱ་ལ་རྒྱ་བཞག་གི་རྒྱལ་དུ་མི་འདུག་གས། དེ་
 བས་གཞན་དབང་ཅན་གྱི་སྤང་གྱི་སྤྱོད་ལུགས་ཞིབ་ཐ་བསྟན་པ་སོགས་བཙན་པོའི་
 སྐབས་ཀྱི་ཡི་གེ་དངོས་དང་མ་འབྲེལ་ལུགས་ཅི་ཡང་མེད་དོ།

ཡང་། ཆབ་སྲིད་གཅིག་དུ་མོལ། ལྷ་བུའི་སྐབས་ག་མཐར་དུ་སྟུར་བ་ལྷ་བུ་སྟུམ་
 རྟགས་ཅ་བའི་དགོངས་པ་དང་མི་མ་བྱུན་པ་རེ་བྱུང་མཆིས་ཀྱང་། དེ་ཅུམ་ལ་ཏ་ལས་
 རྒྱ་ཅི་ཡང་མེད་དེ། རྒྱ་གསར་བཙན་སྲོན་གྱི་རྩོམ་པ་ཡི་གེ་ཁག་དང་། ལྷག་པར་དུ་
 ཏུན་ཏོང་ཡི་གེ་རྣམས་ནི་ཡིག་མཐན་སོ་སོའི་ཁ་རྒྱད་གཞིར་བཟུང་རང་འདོད་ལྟར་
 སྟུར་བ་ཅི་རིགས་སྤང་བས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དག་སྟེན་མེད་ཡིན་པའི་བྱུང་བ་མེད་
 ལ། ལུས་རྟགས་ཅ་གཞུང་མཛད་ནས་ཡུན་རིང་མ་སོང་བའི་སྐབས་སུ་ཡི་གེའི་དག་

སྒེབ་ལ་གཏན་ཆགས་མེད་པ་ནི་ཆེས་རྒྱན་ལྡན་ཞིག་ལོས་ཡིན། དེར་གི་སྐབས་
སུའང་བོད་ཀྱི་མཁས་སློན་བར་མའི་བརྩམས་ཆོས་ཁོད། ལུས་ཏྲུག་ཙ་གཞུང་དུ་
གཏན་ལ་བབ་པའི་རྣམ་གཞག་དང་མི་མཐུན་པའི་དག་ཆའམ་ཤད་རྣམ་དབྱེའི་སྒྲིབ་
ལུགས་སྤྲོ་ཆོགས་ཡོད་པས་སོ།།

ཡང་ཆབ་སྒེལ་གྱི་དབྱད་ཙམ་དེར། “སྐད་ཡིག་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ལ་
བསམ་ནའང་དེ་འདྲ་ཡོད་ག་ལ་སྟེ། ཡང་ན་ཐུ་མིས་མ་འོངས་པའི་དུས་རབས་འགའ་
ཞིག་གི་ནང་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་ཆོས་ཉིད་མཛོན་པར་མཐུན་ཏེ་ལེགས་
པར་བརྩམས་ནས་མི་ལོ་ལྔ་བརྒྱ་ཙམ་གྱི་རིང་གཏེར་དུ་སྤྲོ་གནང་མཛད་པ་མིན་ལས་
ཆེ། འོན་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུའི་གཏན་རྒྱུད་ཅི་བཟོ་མཁན་གྱུར་མེད་ལ། མཆོན་ཡོངས་སུ་
གྲགས་པའི་གཏེར་སྟོན་སུས་ཀྱང་ཐོས་སྟོང་མེད་དོ། ” [12]

ཟེར་བའི་ཐད། སྒོ་བ་དཔོན་ཐུ་མིས་བོད་ཡིག་གསར་བཏོད་མཛད་པ་དང་ཆབས་
ཅིག་ལུས་ཏྲུག་སོགས་བརྟམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་བབ་ཟེར་ན། ཡི་གེ་གསར་
པ་དེ་བེད་སྟོད་ཀྱི་ལག་ལེན་བརྒྱད། རིམ་གྱིས་བརྟམས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་སྟོགས་
བརྟམས་བྱེད་དགོས་པས་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གོ་རིམ་དང་མི་མཐུན་སྤྲོ་ལ་བཞུགས་
ཆོད་པའི་ལྟ་ལྟོ་ཞིག་རེད། དེའི་ལྟ་ལྟོ་སྟོགས་འགའ་ཞིག་ནས་བསམ་ཞིབ་བྱས་ན་
ངེས་ཤིང་ཆེད་ཐུབ་སྟེ། དེ་ཡང་སྔོང་བཅན་སྤྲུལ་པའི་ཡན་བོད་ལ་ཡི་གེ་མེད་ལྟོ་ཏུན་
ཏོང་ཡིག་ཆ་དང་ [13] རྒྱུ་ཐང་དེབ་ནང་དུ་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད་ཅིང་། [14] ད་
ལྟོ་བར་དེའི་གོང་གི་ཡི་གེ་ཡིན་པ་མ་ཞོག་ལྟེ་གཅིག་ཙམ་ཡང་སྟོན་རྒྱུ་མེད་པ་དེས་
ན། སྔོང་བཅན་རིང་ཐུ་མི་ཨ་ཁུས་ད་ལྟོ་བོད་ཡིག་འདིའི་སྒོལ་བཏོད་པའི་ཡོངས་

གྲགས་དེ་ཁས་ལེན་བྱེད་དགོས་ཡིང་། སྤུས་ཏྲགས་རྩ་གཞུང་ནང་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་དང་
བརྟུན་ཏེ་ཆོས་གཞུག་གཉིས་དཔྱད་གཅིག་ཏུ་བསྟན་ཡོད། སྤུས་ཏྲགས་ཀྱི་གར་ཡི་གེར་
དཔེར་བྱས་ནས་བོད་ཡིག་གི་དབྱེད་སྤྱོད་གསལ་བཤད་པ་ཙམ་མིན་པར། བོད་
ཡིག་གི་སྟོན་མིང་རྩིས་གསུམ་སོགས་ཀྱི་ཆོས་གཞུག་ཅིག་དེས་པར་དུ་སྟོན་ན་དགོས་
པར་བྱུང་བས། གལ་སྲིད་སྤུས་ཏྲགས་རྩ་གཞུང་འདི་དག་སྐབས་དེར་སྟོན་དཔོན་གྱི་
མིས་མཛད་པ་མིན་ན། སྤུས་ཏྲགས་ཀྱི་སྟོན་མིང་གཞི་འཛིན་སའི་གཞུང་
ལུགས་ཀྱི་ཉེན་ཁུངས་གཞན་ཞིག་སྟོན་ཅིགས་ཀྱང་མ་བསྟན་པས་སོ།།

སྤྱིར་འཇམ་གླིང་གི་ཡི་གེ་ལ་འབྲུག་ལུགས་ཡི་གེ་དང་། སྤྱི་སྤྱོད་ཡི་གེ་རིགས་
གཉིས་ཡོད་པ་ལས། བོད་ཡིག་ནི་བཟོ་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་བསྟན་པ་
བཞིན། [15] མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆེད་དུ་བྱས་པའི་སྤྱི་སྤྱོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་ཁོངས་སུ་
གཏོགས་ཡིང་། སྤྱི་སྤྱོད་ཡི་གེ་ནི་འབྲུག་ལུགས་ཡི་གེ་ལྟར་བཛུང་བྱ་ཀ་གསུམ་སོགས་ཀྱི་
དངོས་སོ་དང་རྫོང་བྱེད་ཀྱི་སྤྱི་རེ་རེ་བཞིན་ཡིག་འབྲུ་རེ་བཅོས་པ་དེ་འབྲུ་མིན་པར། ཡི་
གེ་བྱི་མོ་སྐད་ཀྱི་གདངས་ལ་མཁོ་བ་རྣམས་ཟུར་དུ་བསྟུས་ནས་ཡི་གེ་བྱས་པ་ཞིག་
ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་བོད་ཡིག་གི་སྤྱི་སྤྱོད་ཡི་གེ་ཐོག་མར་བཟོ་སྐབས། བོད་མི་བྱིངས་ཀྱི་
སྐད་བཅའི་དེས་སྟོན་ལ་བཏག་ཞིབ་ནན་ཏན་བྱས་ཏེ། ད་གཟོད་བོད་རང་གི་སྐད་ཀྱི་
ཆོས་ཉིད་དང་མཐུན་པའི་ཡི་གེའི་རྣམ་གཞག་གསར་གཏོད་བྱས་ཡིང་། དེ་དང་ཆབས་
ཅིག་སྐབས་དེར་གྲགས་ཀྱི་སྟོན་ཐོན་རང་བཞིན་ཀྱི་སྤྱི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་
རིགས་ལམ་ལ་བཞེན་ནས་སྤུས་ཏྲགས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་མཛད་པ་ཡིན། དེས་ན་ཆབ་
སྟོན་གྱིས་བོད་ཀྱི་བརྟུན་གཞུང་ལུགས་དེ་ཡིག་སྟོན་བྱས་རྗེས་ཀྱི་ཡུན་རིང་ལག་

ལེན་བརྟུན། སྐད་བཟའི་ངེས་སྟོན་ཕྱོགས་བསྟོན་པ་བྱས་ནས་བྱུང་དགོས་ཀྱི། བོད་
ཡིག་དང་བོད་ཀྱི་བཟོས་མཉམ་དུ་བྱུང་བར་བྱས་ན་ཆོས་ཉིད་དང་མི་མཐུན་སྟམ་པ་
ནི། རྒྱ་ནག་དང་ཨེ་ཟེ་བ་ཀྱི་ཡི་གེ་ལྟ་བུའི་འདྲ་གཟུགས་ཡི་གེའི་བྱུང་འཕེལ་ཀྱི་ཆོས་
ཉིད་དམ་ཆད་གཞི་སྤྱོད་ཡི་གེར་ཞུ་དཔེ་ལྟམ་འགྲེལ་བས་བྱས་པ་ཅམ་ཡིན་ནོ།

དེ་བཞིན་དུ་སྟོང་བཅན་སྐམ་པའི་སྤྱི་རིང་ལ། སྟོབ་དཔོན་བྱ་མིས་བོད་ཡིག་
གསར་གཏོང་བྱས་ཟེས། ཁོང་དང་ཁོང་གི་མཆན་བྱ་ཆོས་ཡི་གེ་གསར་པ་དེའི་ནང་
སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་མདོ་རྒྱུད་ཉིད་གཅིག་སོགས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དཔེ་
ཆ་མང་པོ་བསྐྱར་ཚུལ་ཡིག་ཆར་ཁྲུངས་མ་རྣམས་སུ་འབྱུང་ཞིང་། དེ་དག་ལ་ཕྱིས་སུ་
བོད་ཀྱི་སྐད་གསར་བཅད་ཀྱིས་འབྱུར་བཅོས་ངེས་པར་བྱས་པར་བརྟེན། ཐམས་ཅད་
ཀྱི་མཐུག་ཏུ་བྱ་མིའི་འབྱུར་བྱང་བཀོད་མེད་ནའང་། སྤང་སྟོང་ཕྱག་རྒྱ་བའི་མཐུག་ཏུ་
བྱ་མིའི་འབྱུར་བྱང་བཀོད་པ་ཅན་ད་ལྟའང་སྡེ་དགའི་བཀའ་འབྱུར་དཀར་ཆག་ཏུ་
གསལ་ལོ། [16] དེ་བཞིན་བྱ་སྟོན་ཆོས་འབྱུང་དུ། མདོ་ཟམ་ཉོག་བཀོད་པ་དང་། སྤང་
སྟོང་དང་། མདོ་སྡེ་དགོན་མཆོག་སྤྱན་ལ་སོགས་པ་བསྐྱར་རོ། [17] ཞེས་འབྱུང་བ་དེ་
དག་ཐོག་ནས་གནད་དོན་གཉིས་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད་དེ། གཅིག་ནི་སྟོང་བཅན་
སྐམ་པའི་སྤྱི་རིང་ལ་གསར་དུ་བཟོས་མ་ཐག་པའི་ཡིག་གསར་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཆོས་
ལུགས་ཀྱི་དཔེ་ཆ་བསྐྱར་བྱུང་བའི་ཆུ་ཆད་ཅིག་ཏུ་འཕེལ་རྒྱས་ཕྱིན་ཡོད་པ་དང་།
གཞན་དེ་ནི། སྐབས་དེ་ནས་བཟུང་བོད་ཡིག་ཐོག་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་གཙོས་
ཕྱིའི་ལུས་བྱང་རིག་གནས་ནང་འཕེན་གྱི་དབུ་ཚུགས་ཡོད་པས། ཡིག་སྐྱར་གྱི་དགོས་
མཁོར་བོད་རང་གི་སྐད་བཟའི་ངེས་སྟོན་གཞིར་བཟུང་བའི་བླ་ཀ་ར་ཆའི་བསྟན་བཅོས་

ཡིག་མེད་དུ་མི་བྱུང་བ་དེ་རེད། དེས་ན་སྤྱི་མི་ཨ་བྱས་ཡི་གེའི་སྐོལ་ཕྱེས་རྗེས། སྤྱི་
ཏྲགས་སོགས་བད་སྒྲོད་ཀྱི་གཞུང་མཛད་ཚུལ་གྱི་ཡོངས་གྲགས་བཤད་སྐོལ་དེ་སྐོད་
ཡིག་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དང་མཐུན་པ་ཤེས་པར་གྱིས་ཤིག།

གསུམ།

ཡང་ཆབ་སྐོལ་གྱི་དབྱུང་ཚོས་དེའི་ནང་། "འོན་ཀྱང་དབྱུངས་གསལ་བསྐྱེ་
ལུགས་ནི་རྒྱ་ཁར་གྱི་དེ་ལྟ་བུའི་གཙང་སང་བ་སྤྱི་ལ་ཡང་མི་སྤྱང་ཞིང་། རང་རེའི་བོད་
དང་། རྒྱ་མ། ཟླ་མ། སིཊ་ལ་སོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་འདི་ལས་བྱས་པ་ཡིན་པས་འཛུལ་
བྱའི་གྲིང་འདིར་རྒྱ་ནག་དང་། ཉེ་ཅིའི་ཡི་གེ་བསལ་བའི་ལྷག་མའི་ཡིག་རིགས་རི་སྟེང་
པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་གཅིག་ཏུ་ཤེས་སོ། "ཞེས་གསུངས་ཡོད།། བོད་གསལ་བསྐྱེན་
བཅོས་དེ་གཉིས་པན་ཚུན་གཟབ་ནན་ཆེན་པོས་ཞིབ་བསྐྱེད་ཞིག་མཛད་ན། འགོ་
བརྒྱུ་པར་དཔ་བཅའ་བ་ནས། བར་སྤྱི་ལ་ཕྱི་པའི་རྣམ་དབྱེ་བརྒྱད་དང་དེ་དག་གི་སྒྲིབ་
ཚུལ་སོགས་གཙོ་བོའི་རྩ་དོན་རྣམས་དང་། དེ་བཞིན་ཏྲགས་ཀྱི་འབྲུག་པའི་རྩ་དོན་མིང་
གཞིའམ། རྗེས་འབྲུག་སྟོན་འབྲུག་བཅས་སོ་སོའི་པོ་མོ། མ་ནིང་། ཤིན་ཏུ་མོ་བཅས་
པའི་ཏྲགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་དང་། དེ་དག་རང་རང་གི་འབྲུག་པ་བཞི་སོགས་ཀྱི་བར་དང་།
མཐུག་པོ་ཡི་ཡི་གེ་མེད་པ་ན། ཞེས་ཤོ་ལོ་ག་གཉིས་ཀྱི་བརྗོད་དོན་བཅས་སྤྱི་
ཏྲགས་ཀྱི་སྟོན་དོན་རྣམས་རི་མ་རི་བཞིན་དུ་མཆོན་པ་ནི་ངོ་མཆར་དང་རྒྱ་མཆན་ཤིན་
ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་། གལ་ཏེ་སྤྱི་ཏྲགས་ཀྱི་གཞུང་འདི་སྟོབ་དཔོན་སྤྱི་མིས་མཛད་
པ་ཞིག་ཡིན་ན། རྗེས་པཎ་གྱིས་བསྐྱེད་སྒྲོལ་འདི་ལྟ་བུ་གཙང་དགོས་དོན་གལ་ཡོད།

” [18] ཅེས་དང་། ཡང་།

“དེ་ལྟར་བསྟན་བཅོས་དེ་གཉིས་ཞིབ་ཆགས་ནན་ཏན་གྱི་སྒྲོན་ས་གཤིབ་བསྐྱར་
དང་རྟོག་དཔྱད་རྗེ་ཙམ་བགྲིས་པ་དེ་ཙམ་གྲིས་གང་ཞིག་མ་བྱེ་ཡིན་པ་དང་། གང་ཞིག་
མ་བྱེ་ཡིན་པ་དང་། གང་ཞིག་དེ་ལས་སྒྲིང་བཅུད་ལེགས་པར་བརྟུས་ཤིང་ཞིབ་དུ་བྱེ་
ནས་སྒྲིག་སྒྲོར་མཛད་པའི་ཉིང་ཁུ་ཡིན་པ་དེ་ནི། བོད་ཡིག་གི་བད་སྟོད་གཞུང་ལུགས་
ལ་སྦྱངས་པ་རགས་ཙམ་བྱེད་སྟོང་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་ལ་ལེར་ཤེས་རྟོགས་སྐྱབ་པ་
ལས། ཟེ་ཆོམ་དང་སོམ་ཉི་ཅི་ཡང་བྱེད་དགོས་དོན་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་སྟེ་མ་མི་དབྱད་
བརྗོད་ཀྱི་བསྟོམས་ཆོག་འབའ་ཞིག་ལགས་སོ།། ” [19]

ཞེས་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་བཤད་སྟོལ་དང་ཟད་དེ་མི་མཐུན་པའི་ལྟ་ཚུལ། ཆོས་རྗེ་
ས་པཎ་གྲིས་ཡི་གཤེ་སྒྲོར་བ་མཛད་ཅིང་། བྱིས་སུ་དེ་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་སུམ་ཏྲགས་ཅ་
གཞུང་བྱང་བ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཡོད། གཤམ་དུ་ང་ཆོས་ཆབ་སྟེལ་གྲིས་ལྟ་ཚུལ་དེའི་
སྐབ་བྱེད་ཁག་ལ་རེ་རེ་བཞིན་དབྱད་ན།

དབྱད་ཅོམ་དེའི་ནང་། “ལྷག་པར་དུ་བཅུམ་པར་དམ་བཅའ་བའི་ཆོག་ཀླང་
མཐའ་མ། ‘ཡི་གཤེ་སྒྲོར་བ་བཤད་པར་བྱ’ཞེས་པའི་མདུན་གྱི་ཆོག་འབྲུ་བཞིས་ས་
པཎ་གྲིས་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཆན་དངོས་སུ་བསྟན་པ་དེ་སུམ་ཏྲགས་ཀྱི་ཅ་
བར་ཡང་སོར་ན་གནས་པ་འདིས་བསྟན་བཅོས་དེ་ཉིད་ཀྱི་མ་བྱེ་དངོས་ཡིན་པ་མཛོན་
སུམ་དུ་མཆོན་མི་འདུག་གམ། ”[20] ཟེ།

འདིའི་ཐད་ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་གོང་དུ་ཡི་གཤེ་སྒྲོར་བ་ཞེས་པའི་ཆོག་དང་དེའི་འཇུག་
དོན་ཡོད་མེད་སྟོར་ཅུང་ཟད་དབྱད་ན་ལོག་རྟོག་རང་ཞིག་དུ་འགྲོ་སྐབ་སྟུམ། སྒྲིར་ཡི་

གཤེས་སྒྲིལ་བ་ཞེས་པའི་དོན་ནི། རྒྱ་ཉི་མེན་ཆེན་དོན་གྲུབ་ཀྱིས། “ ཡི་གེ་ནི་ཀ་ལ་སོགས་
 པའོ། ། དེའི་སྒྲིལ་བ་ནི། དེ་དག་པན་ཚུན་ནམ་དཔེ་དང་ཆོག་པུང་སོགས་ཀྱིས་སྒྲེལ་
 ཞིང་སྒྲིལ་བའོ། ” [21] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཡི་གེ་འཕམ་མིང་གཞི་དང་། དེ་ལ་པུང་
 དང་ནམ་དཔེ་སོགས་ཀྱི་སྒྲིལ་ཚུལ་གྱིར་ནམ་གཞག་ལ་གོ་དགོས་ཤིང་། ཆོས་རྗེ་ས་
 པཌ་མ་ཕྱོན་པའི་གོང་ནས་དེ་ལྟ་བུའི་ཡི་གེའི་སྒྲིལ་བ་བསྟན་པའི་གཞུང་མེད་པ་མིན་ཏེ།
 རྒྱ་གར་གྱི་སྐྱ་རིག་པ་དང་བོད་ཀྱི་བདེ་སྟོད་གཉིས་ཀར་མཁོ་བའི་གཞུང་གནས་བརྒྱད་
 ཅ་འབྲེལ་དང་། སྐྱ་སྒྲིལ་མཆོན་ཆ་ཅ་འབྲེལ་སོགས་བྱུང་ཡོད་ལ། ལྷག་པར་དུ་བོད་
 རང་གི་ཡི་གེའི་སྒྲིལ་བ་ཞིབ་ཆགས་སུ་བསྟན་པའི་གཞུང་རྒྱ་གཞུང་ལ་གཞི་བཟུང་
 རབ་ཀྱི་དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་བསྟུས་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་ཡོད། བོད་ཀྱི་སྟོན་ཕྱོན་བདེ་སྟོད་སྐྱ་བ་
 ཆོས་སུ་མ་རྟགས་ཅ་གཞུང་ནང་ཁ་གསལ་མེད་པའི་གཞུང་དོན་མང་པོ་ཞིག་སྐྱ་སྒྲིལ་
 མཆོན་ཆའི་ནང་བསྟན་ཡོད་པར་བཞེད་དེ། དཔེར་ན་སི་ཏུའི་འབྲེལ་ཆེན་དུ་དེ་སྐྱ་དོན་
 དགུ་ལ་འབྲུག་ཚུལ་སྒྲོར་སྐྱ་སྒྲོ་ཅ་བའི་ལུང་བྲངས་པའི་མཐུག་ཏུ། “ཞེས་འབྱུང་བའི་
 དོན་རང་འབྲེལ་ལས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་གཞུང་འདིའི་(སུ་མ་ཅུ་བའི་)དགོངས་པ་
 དང་ཡང་ལེགས་པར་འབྱོར་བར་སྒྲུང་བའི་ཕྱིར་ནམ་པར་ཕྱིས་ནས་བཤད་པ་ཡིན་པ་”
 “ [22] ཞེས་དང་། ཡང་། ལྷག་བཅས་ཀྱི་སྐབས་སུ། “ དེ་སྐྱ་འབྲུག་ཡུལ་གཞུང་འདིའི་
 དགོངས་པ་དང་། སྐྱ་སྒྲོ་ཅ་འབྲེལ་མཐུན་པར་སྒྲུང་བས། དེར་དེ་སྐྱ་ལྷག་བཅས་ལ་
 འབྲུག་པར་བཤད་ལ། ” [23] ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སི་ཏུའི་འབྲེལ་ཆེན་དུ། “ སྐྱ་སྒྲོ་
 ཅ་འབྲེལ་དང་སྐྱ་བ་ཀུན་ལ་འབྲུག་པའི་སྐྱའི་བསྟན་བཅོས་ཅ་འབྲེལ་འདི་རྣམས་ལ་འང་
 མི་འཐད་པ་ཤིན་ཏུ་མང་ཞིང་གཞན་གྱིས་གཞོད་ཁྱེད་བརྗོད་པ་གནད་དུ་སོང་བའང་

མང་བར་སྒྲིབ་བས་འཕགས་ཡུལ་མཁས་པའི་ལེགས་བཤད་ནི་མིན་པར་ངེས་ཡིན།
འོན་ཀྱང་ལུས་ཅུ་པའི་སྐབས་སུ་འགའ་ཞིག་བྱངས་པ་སོགས་གཞུང་འདིའི་(ལུས་
ཀྱི་གསུང་ལ་བརྟེན་ནས་མཛད་སྒྲིལ་བ་བསྟན་ཏེ་དཔྱད་པ།) རྟོག་དང་སྐབས་འགའ་མཐུན་པའི་ལེགས་བཤད་མང་དག་
འདུག་པས་རྣམས་ཀྱི་ཏུ་འདོར་བྱ་ནི་མ་ཡིན་ལོ། " [24]ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྐྱེ་
སྐྱོ་ཆ་འགྲེལ་ནང་། ལུས་ཅུ་པའི་གཞུང་རྟོག་དང་མཐུན་པ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། སྐྱེ་
སྐྱོ་ཆ་བའི་མཐུག་ཏུ། སྐྱེ་མཆོག་རྗེས་སྐྱེ་རྣམས་ཀྱིས་རྗེས་སྐྱེས་པས། [25] ཞེས་པའི་
ཐད་རང་འགྲེལ་ལས། " འདི་ལྟ་བུའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་འདི་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་དང་།
སྐྱོན་གྱི་མཁན་པོ་རྣམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྐྱེས་ཤིང་བཤད་པས་ཀྱང་། " [26]ཞེས་གསུངས་
ཡོད། སྐྱེ་སྐྱོའི་མཆོན་ཆའི་ནང་དུ་གཙོ་བོ་ཆོགས་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བསྟན་ཡོད་
ཅིང་། སི་ཏུ་གཙུག་ལག་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར། ལུས་ཀྱི་
དཔྱོད་ས་པ་དང་མཐུན་པའི་བོད་ཀྱི་བརྟན་པའི་རྣམ་གཞག་ཅུང་ཆ་ཆང་ཞིག་
གསུངས་ཡོད། གལ་ཏེ་སྐྱེ་ཏིའི་པོང་དུ་སྐྱོན་གྱི་མཁན་པོ་སྐྱོབ་དཔོན་གྱི་མིའི་གཞུང་
དང་དེའི་འགྲེལ་བཤད་ཁག་ལ་གཞི་བྱས་པ་གསལ་ལོ། ལྐབས་འདིར་འགྲེལ་ཡོད་ཀྱི་
དཔྱད་གཞི་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། པོང་སྐྱོས་ལྟར་བསྟན་པ་བྱེད་ཀྱི་ཐོག་མའི་སྐབས་
སུ་བཅམས་པའི་རྟོག་ལོ་རྒྱུ་བསྐྱེད་ཤེས་རབ་(༡༠༥༩-༡༡༠༩) ཀྱི་དག་ཡིག་ཉིང་
མཁོ་བསྟན་པ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། རྟོག་ལོ་ཆེན་པོ་ནི་ཆོས་རྗེས་པཎ་མ་འཁྱུངས་པའི་ལོ་
བརྒྱ་ལྷག་པོར་གྱི་མཁས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གི་དག་ཡིག་ཉིང་མཁོ་བསྟན་པ་
ཞེས་པའི་མཐུག་ཏུ། དག་ཡིག་དེའི་ནང་སྐྱོན་གྱི་སྐྱེ་བསྐྱུར་རྣམས་ཀྱི་སྐྱོར་ཚུལ་དང་
ཅུང་མི་མཐུན་པ་ཅུང་ཟད་རེ་ཡོད་ཀྱང་། ལྟན་གསར་བཅད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་

དང་། འཆད་ཁིད་བྱས་པའི་ཉམས་སྤྱོད་གཞིར་བཟུང་སྟེ་བཅུ་མཁུ་པའི་བོད་ཀྱི་བདེ་
སྤྱོད་པ་ཡི་གཤེད་སྤྱོད་པའི་འགྲེལ་བ་སྤྱི་ཆོག་ཞེས་པའི་ནང་དུ་འདུག། ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་གྱི་
ཡི་གཤེད་སྤྱོད་པའི་ནང་སྤྱི་ཆོག་གཞིར་བཟུང་གོང་ལོག་དཀྱིལ་པ་ལ་དགོས་པ་
ཡོད་ལུགས་ཅ་བའི་མཐེལ་དུ་བཟུང་ནས་འཆད་ཅིང་། རོན་མིའི་ཅ་ཆོག་དང་། བཤད་
སྤྱོད་ལྟ་བུའི་ཆོག་སྤྱོད་པའི་དོན་གཉིས་མི་འདྲ་བའི་ཆ་ཡོད་པའང་གསལ་
བཤད་བྱས་ཆུང་དེབ་དེའི་སྤྱོད་སྤྱོད་དུ་སྤྱོད་པ་བསྤོས་སྤྱོད་པ་ལྟར་དོ། [32] དེས་ན་
ཆབ་སྤྱོད་ཀྱི་དབྱེད་ཅོར་དེའི་ནང་། སྤྱི་ཆོག་ཅ་གཞིར་གི་ཆོག་དོན་བཟུ་ཆ་ལྟ་
བཟུ་ཅོར་ཡི་གཤེད་སྤྱོད་པས་བཟུང་ཞེས་ཉག་ཉག་གོ་བཟོ་ག་ནས་བཤད་པ་ལས་
སྤྱོད་པོ་ཅི་ཡང་མ་མཐོང་དོ།

ཡང་དབྱེད་ཅོར་དེར། “ད་དུང་དམིགས་སྤྱོད་བཀའ་ནས་བརྗོད་དགོས་པ་ཞིག་ནི།
སྤྱི་ཆོག་ཀྱི་ཅ་བའི་སྤྱོད་པ་ལྟར་གྱི་ཆོས་མཐེལ་པའི་ཆོག་ཀྱང་གཉིས་པ་དེ་
ཡིན་ཏེ། ‘དེའི་ཕྱིར་སྤྱོད་པའི་དབང་ལྷན་གྱི་རྗེས་སྤྱོད་པའི་ཀྱན་རྟོགས་སྤྱོད་ཅིག་’ཅེས་
པའོ།” [33] ཞེས་དང་།

“ཁོ་བོའི་སྤྱོད་པ་དབྱེད་ལྟར་ན་གཅིག་ནས་’རྗེས་སྤྱོད་པའི་ཆོག་འབྲུ་
གཉིས་པ་དེ་གོ་རྒྱུ་ཆོན་པོ་ལྟར་པ་ཞིག་སྟེ། སྤྱོད་པ་བདེ་སྤྱོད་པའི་གཞིར་འདིའི་ཕྱི་མོ་སྤྱོད་
པ་པོ་ཞིག་གྱུར་ཡོད་པ་དངོས་སྤྱོད་པས། སྤྱི་ཆོག་ཀྱི་གཞིར་འདི་སྤྱོད་དཔོན་
སྤྱོད་པས་མཐོང་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་གསལ་བར་བསྤྱོད་ཅིང་། གཉིས་ནས་སྤྱོད་པའི་
དབང་ལྷན་ཅེས་པ་ནི་མགོན་པོ་འཇམ་དཔལ་དབྱེད་ཀྱི་མཆོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་སྤྱོད་
འབྲུར་བ་ལས་མང་ཆོག་གི་དོན་ཡང་མེད་སྟབས། སྤྱི་ཆོག་མཐོང་པ་པོས། འཇམ་

དབྱངས་ས་སྐྱ་བཞེད་ཉི་ < < ཡི་གེའི་སྒྲོར་བ་ > > ཞེས་བའི་གསུང་གི་རྗེས་སུ་
འབྲངས་ནས་སྐྱས་པ་ཞེས་སྣང་ངེར་ཐོས་ཤིང་ལྷན་ནེར་བྲན་པ་ནི་རེ་ཞིག་རང་སྣང་
གིས་དབྱད་པ་ཙམ་ལགས་སོ།། " [34]

ཟེར་བའི་ཐད། ལུས་རྒྱལ་ཙུ་གཞུང་པ་ལོ་ཐུ་མི་མ་ཡིན་པར། ཆོས་རྗེ་ས་པཌ་གི་
ཡི་གེའི་སྒྲོར་བའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་སྐྱས་སམ་སྐྱས་པ་ནི། རེ་ཞིག་རང་སྣང་གི་
དབྱད་པ་ཙམ་ཡིན་ཟེར་ན། འོན་ཏེ་རྒྱུས་ཀྱི་གཏན་ཆོག་པ་དང་། ཁྱད་པ་དང་ཤེས་
བྱེད་འཐད་ལྷན་མི་དགོས་པར་རང་སྣང་ཙམ་གྱིས་འདི་ཡིན་དེ་མིན་གྱི་ནམ་གཞག་
བྱེད་པ་དཔྱོད་དཔྱན་མཁས་པའི་ལུགས་ཡིན་ནམ་ཞེས་འདྲིའོ། དེ་ཡང་ལུས་རྒྱལ་ཙུ་
གཞུང་མཐུག་ཏུ་རྗེས་སྐྱས་ཞེས་པ། རྒྱ་གར་མཁས་པའི་གསུང་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་
ནས་ཐུ་མི་བདག་གིས་མཛད་ཅེས་པ་མི་འཐད་པའི་རྒྱ་མཆན་འཐད་ལྷན་འགོད་རྒྱ་མི་
ཉིད་དེ། དེ་ལྟར་ཡིན་པ་གྲགས་ཤིང་བྱུང་བས་སོ། གྲགས་པ་ནི་སྤར་གྱི་ཆོས་འབྱུང་
དང་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་པལ་མོ་ཆེ་དང་། ཞ་ལུ་ལོ་ཆེན་དང་སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་སོགས་
གྲགས་ཙན་གྱི་བདེ་སྟོན་གཞུང་ལུགས་ནམས་གསལ་བ་ལྟར་དོ། གྲགས་པ་ཙམ་མིན་
པར་ལུས་རྒྱལ་ཙུ་གཞུང་རང་ལ་དབྱད་ནའང་དེ་ལྟར་ཡིན་པ་བྱུང་སྟེ། བོད་ཡིག་གི་
སྐྱ་སྒྲོར་ཡི་གེ་དང་། ཡིག་གཟུགས་ཚུན་འཕགས་ལུལ་ལ་དཔེར་བྱས་པ་སྟོན་གྱི་
གཞུང་ལུགས་ནམས་སུ་རྒྱ་ཡིག་ལྟ་བུ་ལས་བོད་ཡིག་འདོར་ལེན་བྱས་ཚུལ་དང་།
རྒྱ་གར་མའི་གསལ་བྱེད་དུ་མེད་ཀྱང་། བོད་སྐད་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཅ་སོགས་ཐུག་
གསར་དུ་བསྐྱན་པར་གསུངས་པ་བཞིན། རྒྱ་གར་ཡི་གེའི་ཕྱི་མོ་རང་རེས་མཐོང་དུ་
ཡོད་པ་དང་བསྐྱར་ཆེ་དེ་ལྟར་ཡིན་པ་མཛོན་སུམ་གྱིས་བྱུང་ཅིང་། སངས་རྒྱུས་ཀྱི་

ནམ་སྤྱལ་ལོ་རྒྱ་བ་སམ་རྒྱ་ལའམ་ཐུ་མི་ཨ་བུ་ཞེས་བས་བསྟན་བ་སྤེལ་ཚུལ་ཆོས་རྒྱ་
 ས་བཏང་བའི་བཀའ་ཆོས་དུང་གསུངས་ཡོད་པས། [35] ལོ་རྒྱ་བྱེད་པར་བསྐྱར་བྱ་
 དང་། སྐྱར་བྱེད་ཀྱི་སྐྱད་ཡིག་གཉིས་ཆར་ནང་བྱན་ཚུད་པ་ཞིག་དགོས་པས། ཐུ་མི་ཨ་
 བུས་འཕགས་ལུལ་གྱི་སྒྲོབ་དཔོན་བསྟན་པའང་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བོ། དེ་ཙམ་མ་
 ཟད་ནམ་དེ་བྱེད་བྱུང་དང་། ཉགས་གསུམ་གྱི་ནམ་གཞག་སོགས་འཕགས་ལུལ་གྱི་
 བརྒྱ་སྒྲོད་ལ་དཔེར་བྱས་ནས་མཛད་པ་སོགས་ལེགས་སྐྱར་གྱི་སྐྱར་རིག་པ་དང་བོད་ཀྱི་
 བརྒྱ་སྒྲོད་ཀྱི་ཕྱི་མོའི་གཞུང་སྤུམ་ཉགས་གཉིས་པན་ཚུན་གཤིབ་བསྐྱར་བྱས་ན། རྒྱ་
 གར་མའི་བརྒྱ་སྒྲོད་ཀྱི་རིགས་ལམ་ལ་བཞེན་ནས་བོད་ཀྱི་བརྒྱ་སྒྲོད་ཀྱི་ནམ་གཞག་
 མཛད་ཡོད་པ་ཉོགས་སྤྱེལ། དེ་བཞིན་དུ་མཁས་དབང་ཆེ་ཉན་ཞབས་དུང་གིས་
 གསུངས་པ་བཞིན་ལེགས་སྐྱར་ཡི་གེར་སོག་ཅན་སྟོ་ག་མེད་ཀྱི་དེ་བའོད་ཀྱང་།
 བོད་སྐད་བོད་ཡིག་གི་བྱང་ཆོས་དངོས་དང་བསྟན་ནས་བོད་ཡིག་ལ་དེ་བའོད་པ་མ་མ་
 བྱས་ཤིང་། [36]འདིའི་ཐད། སི་ཏུ་བཏང་ཆེན་གྱིས་ཀྱང་། “ མཐའ་གཅིག་ཏུ་སྟོ་ག་ཅན་
 སྟོ་ག་མེད་ཀྱི་དེ་བའོད་པ་དེ་བའོད་པའང་མ་ཡིན་ཞིང་འཇུག་པར་དཀའ་བ་དང་། དགོས་པ་
 ལྷག་པོར་མི་ཆེ་བས་དེ་ལྟའི་ནམ་གཞག་མ་མཛད་དོ། ” [37] ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་
 བརྒྱ་སྒྲོད་ཀྱི་ཆ་ནས་མ་ཟད། སྤུམ་ཉགས་ཅ་གཞུང་གི་ཆོག་གི་སྐྱོར་ལུགས་ཀྱང་རྒྱ་
 གར་མའི་ལུགས་སུ་ཡོད་ཅིང་། ལེགས་སྐྱར་གྱི་སྐྱར་རིག་པ་དང་བོད་ཀྱི་བརྒྱ་སྒྲོད་
 གཉིས་ཀར་གཟིགས་རྒྱ་ཡངས་པའི་ཕྱིས་ཀྱི་མཁས་པ་དེ་འདྲས་སྒྲོབ་དཔོན་ཐུ་མིས་
 སྤུམ་ཉགས་ཅ་གཞུང་དང་ཐོག་ལེགས་སྐྱར་སྐྱད་དུ་བཅུམས་པར་ཀྱང་གསུངས་ཡོད།
 [38] དེས་ན་ཆབ་སྤེལ་གྱིས་སྤུམ་ཉགས་ཅ་གཞུང་གི་མཇུག་ཆོག “ དེ་ཕྱིར་སྐྱར་བའི་

དབང་ལྷག་གི། རྗེས་སྐྱས་འདི་ཀུན་རྟགས་གྱུར་ཅིག ། ཅེས་པ་ཐུ་མིས་རྒྱ་གར་གྱི་
མཁས་པ་དང་དེའི་གཞུང་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་བརྩམས་པ་མ་ཡིན་པར། ས་པཎ་
རྗེས་སུ་བྱོན་པའི་མཁས་པ་ག་གོ་མོས་སྐྱ་བའི་དབང་ལྷག་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱི་ཡི་
གཤེས་སྒྲིབ་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་བརྩམས་པ་ཡིན་ཞེས་ཅི་ལྟར་སྐྱས་གྱུར་། ལྷ་
འཐེན་ནས་ཁའི་ནང་དུ་འོང་དཀའ་བར་སྤང་ངོ་།།

གཤེས་སྐྱ་བའི་དབང་ལྷག་ཅེས་པ་ཆོས་རྗེས་པཎ་ལ་གོ་བ་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་
འབྲངས་ནས་སུམ་རྟགས་ཙ་གཞུང་དེ། འོང་སྟོན་ལོ་ལྔ་བ་དྲོའི་རྒྱལ་མཆོན་ལྟ་བུའི་
དཔལ་ལྷན་ས་སྐྱའི་མཁས་པ་ཞིག་མཛད་ངེས་ན། ས་སྐྱའི་མཁས་པའི་ཁོད་ཁྲིད་རྒྱ་
དུ་ཡོད་དགོས་ངེས་ཀྱང་དེ་ལྟར་ཡོད་པར་མ་གྲགས་ལ། ས་སྐྱའི་མཁས་པས་མཛད་
པའི་སུམ་རྟགས་འབྲེལ་བ་དཔེར་ན། ཞ་ལུ་ལོ་ལྔ་བ་ཆོས་སྒྲིབ་བཟང་པོའི་སུམ་རྟགས་
འབྲེལ་བ་དང་། དག་ཡིག་ཟ་མ་ཉོག་ བན་ཆེན་ཤྲ་ཀྱ་མཆོག་ལྷན་གྱི་ཆོས་ལ་འཇུག་
པའི་སྒྲོ། ཨ་མེས་ཞབས་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས་ཀྱིས་མཛད་པའི་བོད་ཀྱི་བདེའི་
བསྐྱན་བཙུགས་ལེགས་བཤད་མིག་དབང་རབ་གསལ་སོགས་སུ་འང་། ཐུ་མི་ཨ་རུས་
མཛད་ཤག་གིས་དགོངས་པ་བཀའ་ཞིང་། སྟོབ་དཔོན་ཐུ་མིའི་བཀའ་ངོན་འཛན་དགོས་
པ་དང་། ཁོང་གིས་མཛད་པའི་བདེ་སྟོན་ཡར་རྒྱས་གཏོང་དགོས་ཚུལ་བསྐྱན་པ་མ་
གཏོགས། ཆོས་རྗེས་པཎ་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་དཔལ་ལྷན་ས་སྐྱའི་མཁས་པ་
ཞིག་གིས་མཛད་ཚུལ་ཟུར་ཅམ་ཡང་མ་གསལ་ལོ། ས་སྐྱའི་ཆོས་འབྱུང་ལོ་རྒྱུས་
དང་། ལྷག་པར་དུ་ཆོས་རྗེས་པཎ་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཁག་ལ་མཁས་ཤོས་ས་སྐྱའི་
མཁས་གྲུབ་དག་ཡིན་པ་སྟོས་མ་དགོས་སོ།།

གོང་སྤྱོད་རྒྱ་མཚན་དེ་དག་ལས། ཆབ་སྤེལ་གྱིས་ཆོས་རྒྱུ་གྱིས་མཛད་
པའི་ཡི་གེ་སྤྱོད་བ་མ་ཕྱི་ཡིན་ཞིང་། ལུས་ཀྱིས་ཅ་གཞུང་ནི་དེ་ལས་སྤྱོད་བཅུད་
ལེགས་པར་བརྟམ་ཤིང་། ཞིབ་དུ་ཕྱེན་སྤྱོད་མཛད་པའི་ཉིང་ཁུང་ཡིན་ཚུལ་
ཟེར་བའི་རྒྱ་ཚུལ་དེ་དོན་དངོས་དང་མཐུན་པའི་ཆོད་སྤོམ་ཞིག་མིན་པ་གསལ་པོ་
རྟོགས་ཐུག།

བཞི།

ཡང་ཆབ་སྤེལ་གྱི་དབྱེད་ཆོས་དེའི་ནང་། " < < ལུས་ཀྱིས་ > > གྱི་ཅ་བའི་
ཆོག་སྤྱོད་ལ་མཚོན་ནའང་སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བདུན་པའི་སྐབས་ཀྱི་གནའ་ཡིག་དང་
ཅ་བ་ནས་མི་མཐུན་པ་མ་ཟད། བོད་དུ་སྐད་གསར་བཅད་སྤྱི་ལོའི་བར་མཛད་ཟིན་
པའི་རྒྱུ་གྱི་ཡིག་སྤོམ་དང་སྤྱིར་ན་མི་མཐུན་པ་མེད་པ་འདི་ཡང་དབྱེད་གཞིའི་རྒྱ་
ཆོན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཅུང་། སྤྱི་ལོའི་ཆོད་སྤོམ་མི་འབྱུང་ཆེད་བཏང་སྤོམ་ས་སུ་བཞག་
སྤོམ་བོད་དུ་གྲགས་ཆེ་བའི་ཐ་སྤྱད་ཅིག་དཔེ་མཚོན་དུ་བཞག་སྤྱོད་དབྱེད་ཞིབ་བྱ་རྒྱ་
ཡིན། " [39] ཞེས་དང་།

དེ་བཞིན་ལུས་ཀྱིས་ཅ་གཞུང་ནང་སྤྱོད་པའི་ཐ་སྤྱད་དེ་ཐེངས་གསུམ་ཙམ་
བྱུང་ཡང་།

"འདིར་དབྱེད་དོན་གཙོ་བོ་ནི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མཁན་པོ་ལས་སྤོབ་དཔོན་ལ་སྤྱོད་པ་
ཞེས་པའི་ཐ་སྤྱད་དེ་བོད་དུ་དུས་ནམ་ཙམ་ལ་བྱུང་བ་དེ་ཡིན། ཁོ་བོས་བསམས་ན་
གནའ་རབས་བོན་གྱི་ལུགས་ལ་ནི་གཞེན་ཟེར་བ་ལས་དེ་འདྲ་གཏན་ནས་མེད་ཅིང་།

མཆོའི་སྒྲིལ་གྱིས། ། " [42] ཞེས་པའི་ཆོག་ས་བཅད་འདིར་སྒྲིལ་དང་། ཆོག་དོན་
འདུ་བུལ་ཆེ་ཞིང་། སྒྲིལ་བདེ་ལ་སྒྲོར་འཛིན་སྒྲིལ་གྱི་སྒྲིལ་
ཁྱུག་གསལ་བ་སོགས་ཆོག་ས་བཅད་ཚོམ་རིག་གི་ཁྱད་ཆོས་ཕུན་སུམ་ཆོག་ས་བ་འདི་
འབྲེལ་ཡོད་ན། སུམ་ཉག་ས་ཚ་བའི་ཆོག་སྒྲོར་དཔེར་ན། གང་ལ་ཡོན་ཏན་མཆོག་མངའ་
བའི། དཀོན་ཚུག་དེ་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། ། གང་གིས་སྒྲིལ་དབྱངས་ཀྱང་གསུངས་པའི།
འཇམ་པའི་དབྱངས་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། ། གང་གིས་མིང་གཞི་སྒྲོན་གསུངས་པ། །
ཉག་ཞི་བ་ལ་ཕྱག་འཆའ་ལོ། ། ལྟ་བུའི་ཆོག་སྒྲོར་དེ་བཅན་པའི་སྒྲིལ་གྱི་གནའ་ཡིག་
དང་མི་མ་ཐུན་པའི་གཏན་ཆོག་ས་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་དོ། དེ་བཞིན་དུ་མཛོན་བ་མཛོད་
ཀྱི་ཚ་བ་ལྟ་བུར་མཆོན་ན། བཅན་པའི་རྒྱལ་རབས་སྒྲིལ་སུ་ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་བཞེ
དཔལ་ལ་བཅུགས་ཀྱིས་བསྐྱར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་པལ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། བཅན་
པའི་སྒྲིལ་གྱི་དཀར་ཆག་ཁག་ཏུ་འབྲེལ་ཡོད། [43] དེའི་ཆོག་སྒྲོར་དཔེར་ན། "
སྒྲོན་བ་འཛིག་ཉེན་མིག་ནི་ཐུམ་གྱུར་ཅིང་། ། དབང་གྱུར་སྒྲིལ་པོ་པལ་ཆེར་བྱད་བ་ན། །
དེ་ཉིད་མ་མཐོང་རང་དགར་གྱུར་བ་ཡི། ། རན་ཉོག་ནམས་ཀྱིས་བསྐྱན་བ་འདི་དགྲགས་
སོ། ། རང་བྱུང་རང་བྱུང་བསྐྱན་བ་གཅེས་འཛིན་ནམས། ། མཆོག་ཏུ་ཞིར་གཤེགས་
འགྲོ་མགོན་མེད་བ་ན། ། འདོམས་མེད་ཡོན་ཏན་འཛོམས་པར་བྱེད་བ་ཡི། ། ཇི་མས་
དགའ་མགྱུར་དང་སང་འདི་ན་སྒྲིད། ། དེ་ལྟར་ཐུབ་པ་དག་གི་བསྐྱན་བ་ནི། ། སྒྲིལ་མར་
སྒྲིལ་བྱིན་འབྲེལ་དང་ཇི་མ་ནམས། ། སྒྲོན་བས་དང་ལྟན་པའི་དུས་སུ་རིག་ནས་ནི། ། ཐར་
བ་འདོད་བ་དག་གིས་བག་ཡོད་ཀྱིས། ། " [44] ཞེས་པའི་ཆོག་སྒྲོར་འདི་ལྟ་བུ་ བོད་
ཀྱི་མཁས་པ་ཆོས་ཆོག་སྒྲོར་སྐྱན་པའི་ཆོད་དུ་འཛིན་བ་ཡང་། སྒྲིལ་དབྱངས་ལས་

ཕྱིས་སུ་འགྱུར་བཅས་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་མེད། མཛོད་ཅ་ལ་སྐད་གསར་བཅད་རིམ་
པའི་རིང་ལེགས་བཅས་བྱས་ཡོད་མིན་ཟེར་ན། དེ་ལྟ་ན། ལུས་ཅུ་ཅ་གཞུང་གི་ཆོག་
སྒྲིང་ལའང་། སྐད་གསར་བཅད་ཀྱིས་ལེགས་བཅས་བྱེད་ཆོག་སྟེ་སྟོ་ཀུན་ནས་
མཚུངས་པས་སོ། དེས་ན་བཅན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་གནད་ཡིག་གི་ཆོག་སྒྲིང་དང་མི་
མཐུན་ཞེས་སྒྲུལ་བཤད་ཅིང་ཀྱིས་ས་ཆོད་དཀའ་འོ།

དེ་བཞིན་དུ། མཁན་པོའམ་སྟོབ་དཔོན་ལ་སྒྲུལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་སྒྲིང་སྟོལ་སྟོང་
བཅན་རིང་ལྟ་ཅི། ཐ་ན་བཅན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མཐུག་ཆར་ཡང་བྱུང་མེད་ཟེར་བ་
མི་འཐད་དེ། ལུ་མི་ཨ་རུས་བསྐྱར་ཅེས་སྟེ་དགའི་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་ཏུ་འགྱུར་
བྱང་བཀོད་པའི་དབང་སྒྲིང་ཕྱག་བརྒྱ་བའི་ནང་དུ་སྒྲུལ་ཞེས་པའི་ཆོག་སྟེ་ཕྱིར་ཐེངས་
གཉིས་བྱུང་ཡོད་ཅིང་། [45] དེ་བཞིན་ཅོག་རོ་སྟེ་རྒྱལ་མཆོད་ཀྱིས་བསྐྱར་ཅིང་ཕྱིས་
སུ་འགྱུར་བཅས་བྱས་སྟེ་མེད་པ་བསྟན་འགྱུར་དུ་བཞུགས་པའི་འདུལ་བ་མདོ་ཅ་
བའི་ནང་དུ། “ སང་འགྲོ་བར་འགྱུར་བ་ཉིད་ན་སྒྲུལ་ལ་ཞུས་ཏེ་གནང་ན་འགྲོ་བར་
བྱའོ། ། རང་གི་གནས་སུ་ཆག་ཆག་ལ་སོགས་པ་བྱས་ཏེ་འོ། ” [46] ཞེས་གནས་ཀྱི་
དགོ་ཆན་ལ་སྒྲུལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་སྒྲིང་བ་འབྱུང་བས་མཆོད། དགོ་ཆུལ་གྱི་ཀ་རི་ཀ་
སོགས་བཅན་པོའི་སྐབས་སུ་བསྐྱར་པའི་འདུལ་བའི་གཞུང་རྣམས་སུ་སྟོབ་དཔོན་
ནས་མཁན་པོའི་དོན་ལ་སྒྲུལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་སྒྲིང་བ་ཅེས་ཀྱིས་མི་ལང་བ་ཡོད་ཅིང་།
སྒྲིང་ཡང་གནས་ཀྱི་སྒྲུལ་ཞེས་པ་འདུལ་བའི་བརྟེན་ཅིག་ཡིན་པ་ཤེས་པར་ཀྱིས་
ཤིག་ལྟག་པར་དུ་ཏུན་ཏྲོང་གཏེར་ཡིག་ལས་བྱུང་བའི་སྟེ་རྒྱལ་ལུ་དུས་བཅན་པོའི་
བསྟོ་ཡིག་ཅེས་པའི་ནང་དུ་ “ བཅན་པོ་ལུ་ལུན་བཟླ་བྱི་ཞལ་སྟེ་ནས་ཀྱང་། འགྲོ་

བའི་སྤྱི་མ་མང་པོས་བཀྱར་བའི་གནས་སྤོང་བར་སྤོན་ནོ། " [47] ཞེས་འབྱུང་བའི་ནང་
གི་འགྲོ་བའི་སྤྱི་མ་ཞེས་པ་འདི། འགྲོ་བའི་འདྲེན་པའི་དོན་ལ་གོ་དགོས་ཏེ། འགྲོ་བའི་སྤྱི་
མ་ལྟ་མེད་གེ་ཞེས་པའི་སྤྱི་བས་སུ་འགྲོ་བའི་འདྲེན་པ་ལ་གོ་བ་བཞིན་ནོ། འདྲེན་པ་
དང་རྣམ་འདྲེན་ནི་སྤོང་དཔོན་ནམ་སྤྱི་མའི་དོན་ལ་འབྱུག་པ་ཡོངས་གྲགས་ཡིན། སྤྱིར་
ཡང་སྤྱི་མ་ཞེས་པ་གོང་མཐའ་སྤྱིར་མའི་དོན་དང་། སྤོང་དཔོན་ནམ་མཁན་པོའི་དོན་ལ་
འབྱུག་པ་བཅས་གཉིས་ཡོད་པ་བོད་ཡིག་ཆོག་མཛོད་རྣམས་སུ་གསལ་བ་ལྟར་ཡིན་
ཞིང་། བཅན་པའི་སྤྱི་བས་སྤྱི་མ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་འབྱུག་དོན་དེ་གཉིས་ཀར་བེད་སྤྱོད་
བཏང་ཡོད། བསྟན་འབྱུང་དུ་བཞུགས་པའི་འདུལ་བ་མདོ་རྩ་བ་དང་། དག་ཚུལ་གྱི་ཀ་
རི་ཀླ་སོགས་སུ་མཁན་པོའམ་དག་ཀྱི་དོན་ལ་སྤྱི་མ་ཞེས་བེད་སྤྱོད་བཏང་བ་དེ།
ཕྱིས་སུ་སྤྱད་གསར་བཅད་རིང་བརྟུ་གསར་པས་བཅོས་པ་ཡིན་ན་སྤྱད་གསར་བཅད་
རིམ་པའི་རེག་ཟེག་[48] ཏུ་གསལ་དགོས་ཀྱང་མི་གསལ་བ་དང་། འདུལ་བའི་གཞུང་
དེ་དག་ལ། ཕྱིས་སུ་འབྱུང་བཅོས་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཁུངས་ལུང་ཡང་མེད་དོ།
བསྟན་པ་སྤྱད་ཀྱི་སྤྱི་བས་སུ་འདུལ་བ་སོགས་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་ཆོས་གཞུང་ཞིག་དར་
ཡོད་མེད་སྤྱི་བས་དེའི་དཀར་ཆག་ཁག་ལ་བལྟས་ན་ཉ་གོ་བྱུང་ཅིང་། རོ་བོ་རྩེ་དཔལ་
ལྡན་ཨ་ཉི་ཤས་ཀྱང་། སྤྱད་ཀྱི་སྤྱི་བས་སུ་བོད་དུ་སངས་རྒྱུས་ཆོས་ལུགས་དར་
བ་ལྟ་བུ་རྒྱ་གར་ལ་འང་མ་དར་བར་འདུག་ཅེས་གསུངས་ཡོད་པས། [49] དམ་ཆོས་
འདུལ་བའི་བརྟུ་ཆད་ཅིག་ཡིན་པའི་སྤྱི་མ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་དེ། སྤྱིར་བཅན་རིང་ལྟ་ཅི།
བཅན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མཐུག་ཆར་ཡང་བྱུང་མེད་ཟེར་བ་གྲུ་ཆོས་དུ་སྤྱི་བས་
གཞུ་ལུམ་རང་ཡིན་པ་ཤེས་པར་གྱིས།

ཡང་དཔྱད་ཚེ་དེར། “གལ་ཏེ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་ཅ་བ་འདི་སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་
བདུན་པའི་ནང་། སློབ་དཔོན་ཐུ་མིས་མཛད་པ་ཞིག་ཡིན་ན། བར་དེར་མི་ལོ་དྲུག་བརྒ་
ཅམ་གྱི་རིང་བོད་དུ་བསྟན་པ་སྤྲ་དར་དང་ཕྱི་དར་གཉིས་ཀར་སྤྱི་སྤྱིར་གྱི་ལོ་ལྔ་བ་གཙོ་
བོར་གྱུར་པའི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་མཆོག་ཏུ་མཁས་པ་བརྒ་སྟོང་མང་པོ་བྱོན་ཡོད་
པ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་བདེ་སྟོད་པའི་གཞུང་ལུགས་སུམ་ཅུ་པ་དང་རྟགས་འདུག་གཉིས་ལ་
འབྲེལ་བ་རྒྱས་བསྟུས་ཅི་རིགས་ཤིག་མཛད་མཁན་མ་གྱུར་བ་ཅི་ལ་སྤིང་དམ། ” [50]
ཞེས་དང་།

“སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་འདི་ཆོས་རྗེ་ས་པཌ་གྱི་སྤྱི་འོན་ལ་བརྟེན་ནས་
དར་འཕེལ་གྱུར་བའི་སྤྱི་བ་ཤེད་དུ་འགྱུར་བའང་སློབ་ཅི་དགོས། ” [51]

ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། དེ་ཡང་སྤྱིར་ཕག་གྱའི་ཁྲི་རབས་བཞི་པ་མི་དབང་
ཤགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་སྤྱི་རིང་ལ། ཤིང་དབར་འདེབས་པའི་སློབ་མ་གྱུར་བར་
མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་གསུང་ཚེ་ཁ་ཁག་ལག་གིས་མ་ཤུག་ཡིན་ཞིང་། དམག་འཁྲུག་
སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་པས་ཉམས་བཞུག་ཏུ་སོང་ཡོད་པའང་། བཅོན་པོའི་རྒྱལ་རབས་
རྒྱབས་སུ་བསྐྱར་པའི་མདོ་སྟགས་ཀྱི་ཆོས་ཆོན་རྒྱབས་དེར་དཀར་ཆག་ཏུ་བཀོད་པ་
མང་པོ་དང་སང་གི་བཀའ་བསྟན་ནང་མི་བཞུགས་པས་ཀྱང་ཤེས་ལ། འདྲ་མི་ཕམས་
གྱིས་མཛད་པའི་རིང་ཐོམ་གསུང་འབྲུམ་དཀར་ཆག་མེ་ཏོག་ཐེང་བ་ཞེས་པའི་ནང་དུ།
བསྟན་པ་སྤྲ་དར་གྱི་ཐོག་མའི་དུས་ཅམ་དུ་བྱོན་པའི་རྗེ་མའི་མཁས་ཆེན་རིང་ཐོམ་
ཆོས་བཟང་ལ་གསུང་འབྲུམ་པོད་དྲུག་ཅུར་ལོང་བ་ཡོད་ཚུལ་སྤྱིར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་འགའ་
ཞིག་ཏུ་བཤད་ཅིས་གསུངས་འདུག་ནའང་། དེར་སང་རིང་ཐོམ་ཆོས་བཟང་གི་གསུང་

དེ་བ་གཟུགས་སུ་བྱས་པ་དེ་བ་གཉིས་ལ་ལྷག་མེད་པ་འདིས་ཀྱང་། སྐབས་དེ་དུས་ཀྱི་
མཁས་པ་འཇིགས་སྤྲུངས་ཉམས་བརྒྱག་སོང་ཡོད་པ་གསལ་པོར་མཆོད་ཐུབ་པས། བྱ་མི་
ཨ་རུས་སུ་མ་ཉགས་ཅ་གཞུང་མཛད་པ་ནས། ཆོས་རྗེ་ས་པཌ་བར་སུ་མ་ཉགས་ཅ་
གཞུང་གི་འགྲེལ་པ་དེར་སང་མཛུགས་ཀྱི་དཀོན་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཡང་དེ་ཡིན། འོན་ཀྱང་།
ཆབ་སྤེལ་གྱིས་བརྗོད་པ་ལྟར་སུ་མ་ཉགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་གཏན་མ་བྱུང་བའང་མིན་ཏེ།
རོང་ཐོམ་ཆོས་བཟང་གི་དངོས་སྟོབ་རོང་བ་མེད་ལྟར་གིས་བྲིས་ཤིང་རོང་ཐོམ་སྐྱ་
དངོས་ཀྱིས་རྗེ་རྒྱས་སུ་བཏང་བའི་རོང་ཐོམ་གྱི་གསུང་རྩིས་ཁག་གི་རྣམ་གྲངས་དཀར་
ཆག་ཏུ་བཀོད་པ་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཞེས་པའི་ནང་འདི་ལྟར་འབྱུང་སྟེ། “ སྤྱི་བསྟན་
བཅོས་མང་པོ་བཞུགས། སྤྱི་སྤྱི་འགྲེལ་བ། གནས་བརྒྱད་ཀྱི་འགྲེལ་བ། རྒྱུ་དུའི་
འགྲེལ་བ། ཉགས་འཇུག་དོན་འགྲེལ། མཆོམས་སྟོར་རབ་དབྱེ། སྤྱགས་བསྟུགས་པ།
གཞན་ཡང་ཡི་གེ་མང་དུ་ཡོད། སྤྱི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཡི་གེ་པལ་ཆེར་མར་བ་ཆོས་
གྲགས་ཀྱི་དོན་དུ་མཛད་གསུངས། ” [52]ཞེས་པ་ལས་རོང་ཐོམ་གྱིས་བརྗོད་སྟོར་
ཀྱི་གསུང་རྩིས་མང་པོ་མཛད་པའི་གསུང་སུ་མ་ཉགས་འཇུག་གི་དོན་འགྲེལ་ཞིག་ཡོད་
ཚུལ་གསལ་པ་ལྟར་དང་། རོང་ཐོམ་ནི་རགས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན་རྩོ་བོ་རྗེ་དཔལ་
ལྷན་ཨ་ཏི་ཤ་དང་དུས་མཉམ་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གིས་མཛད་པའི་མན་ངག་ལྟ་སྟངས་གི་
འགྲེལ་པ་སོགས་སུ་བྱ་གི་ཕྱིར་ལོག་ཅན་སོགས་སྐད་གསར་བཅད་གོང་གི་འགྲེ་
ལུགས་མང་པོ་མཆོས་སོ། འདི་གཅིག་དུས་ཀྱང་སུ་མ་ཉགས་ཅ་གཞུང་ཆོས་རྗེ་ས་
པཌ་ནས། དེའི་རྗེས་སུ་བྱོན་པའི་མཁས་པ་ཞིག་གིས་བཅུམས་སྟུམ་པའི་ལོག་རྟོག་
དུངས་ནས་འབྲེན་ཐུབ་པ་མ་ཡིན་ནམ། སྔོ་ར་བཅན་ནས་ཆོས་རྗེ་ས་པཌ་བར་གྱི་

མཁས་པ་དག་གི་གསུང་འབྲས་དཀར་ཆག་དང་། སྒྲོབ་གཉེར་གནད་ཚུལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་
ལ་ཞིབ་འཇུག་མཐེལ་ཕྱིན་པ་ཞིག་བྱས་ན་དུང་འདི་འདྲའི་རིགས་མང་པོ་ཡོད་པ་
གཤོན་མི་ཟ་སྟུལ།

ཡང་དབྱུང་ཚུལ་དེའི་ནང་། “དེ་བཞིན་ཞ་ལུ་ལོ་ཆེན་གྱི་སུམ་འབྲེལ་ནང་། ཅུང་
ཟད་ཡ་མཚན་པའི་གནད་དོན་ཞིག་མཐོང་བ་ནི། ཁོང་གིས་འཇམ་མགོན་ས་སྐྱ་པའི་
ཏར་གང་ཡང་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན་དུ། བོད་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་དེ། དབྱངས་རྣམས་ནི་
ལྷའོ། གསལ་བྱེད་རྣམས་ནི་ཉི་ཤུ་ཅ་དགུའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ནི་གཞུང་འདི་དང་
དངོས་སུ་འགལ་བ་ཁོ་ནར་ཟད་དོ།”ཞེས་ས་པཎ་གྱི་བཞེད་པ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་
དང་དངོས་འགལ་ཡིན་པའི་དགག་པ་ག་མཛད་ནས། ‘ཀླ་ལི་སུམ་ཅུ་ཐམ་པའོ།’ ཞེས་
སོགས་སུམ་རྟགས་ཀྱི་ཅ་དོན་ཆ་ཆར་འཁོད་པའི་<<ཡི་གེའི་སྒྲུང་བ>> གྲ་བ་ས་
པཎ་གྱི་གསུང་ཚུལ་བཅས་སྟོན་པའི་གཞུང་ངོ་མཚར་ཅན་དེའི་ཆོག་ཟུར་ཙམ་ཡང་ཐོག་
མཐའ་བར་གསུམ་དུ་གསུངས་མི་འདུག་པ་དེ་ནི། རྒྱ་རིགས་ཀྱི་གཏམ་དཔེར།
“འདིར་དདུལ་སྤངས་སུམ་བརྒྱ་ཐམ་པ་སྤྲས་མེད་ ཅེས་པའི་ཁ་བྱང་བཀོད་པ་དེ་དང་
དངོས་སུ་འདྲ་བ་འདི་ཡང་ཁོ་བོའི་དོགས་གཞིའི་དེའི་ལྷོག་སྟོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་ཅིག་ཏུ་
འགྱུར་སྟིང་སྟུལ།” [53] ཟེར།

རྒྱ་ནག་གི་གཏམ་དཔེ་དེ་འདྲ་ཞིག་བཀོལ་རྟེ། ཞ་ལུ་ལོ་ཆེན་ལའང་ཟུར་བ་བ་ནི་
མངས་རྒྱས་ཀྱི་དབུ་ལ་བྱ་གྲས་ལག་ཅེད་ལྟ་བུའི་དཔེར་སོང་ཡང་། རེ་ཞིག་བཟོད་བྱ་
དངོས་དང་མ་འབྲེལ་བས་བཞག་སྐབས་དོན་ཆོས་ཇེ་ས་པཎ་གྱི་སྤྱིའི་བསྟན་བཅོས་
མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན་ཞེས་པའི་ནང་དུ་དབྱངས་ལྷ་དང་གསལ་བྱེད་ཉེར་དགུར་བཞེད་

བ་སྤྱི་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཅན་གྱི་དང་དངོས་སྤྱི་འགལ་ཞེས་ཟེ་ན་ལུ་བས་བཀག་བ་མ་
 ཟད། སི་ཏུ་བཤ་ཆེན་གྱིས་ཀྱང་། " འདི་སྤྱི་བས་འགྲེལ་བྱེད་སྤྱི་མ་ཁ་ཅིག་གིས། ཨ་
 ཡིག་ཨྲ་ལིར་བཟངས་པའི་ཨ་ལི་ལྷ་དང་ཀྲ་ལི་ཉིར་དབྱར་འདོད་པ་བྱུང་མོད་གི་
 མཁན་པོའི་དགོངས་པ་མ་རྟོགས་པར་གཟུ་ལུས་བྱས་པར་སྤྱང་སྟེ་རྩ་བ་ལས་དངོས་
 འགལ་དུ་སྤྱི་བའི་བྱིར། " [54] ཞེས་གསུངས་ཡོད་དོ། འོན་ཀྱང་ཟེ་ན་ལུ་བ་སོགས་
 གྱིས་ཡི་གེའི་སྤྱིར་བའི་ནང་དབྱངས་བཞི་དང་གསལ་བྱེད་སྤྱི་མ་ཅུར་གསུངས་ཚུལ་
 རྟོག་མ་སྤྱོད་བ་ནི། ཁོང་ཅག་གིས་ཡི་གེའི་སྤྱིར་བ་ཞེས་པའི་བསྟན་བཅོས་དེ་མ་
 གཟེགས་མ་དབྱེད་བ་མིན་པར། དེ་ཉིད་སྤྱི་ཚོགས་ཅན་གྱི་དང་གཉིས་ཅན་འགྲེལ་གི་
 ཚུལ་དུ་དཀྱུས་གཅིག་ལ་བསྒྲིགས་པ་ཙམ་ཡིན་ཞིང་། མཁན་པོ་སྤྱི་མིའི་རང་ལུགས་
 བཞེད་པ་སོར་བཞག་གནང་ཡོད་པས་སྤྱོད་སྤྱོད་བྱེད་དགོས་དོན་ཅི་ཡོད། འདི་ལ་ཞིབ་
 ཏུ་བསམ་ན། ཚོས་ཟེ་ས་བཤ་གི་རང་ལུགས་དངོས་ནི་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱུད་དུ་
 གསུངས་པ་དེ་རང་ཡིན་པར་ངེས་ཤིང་། [55] ཡི་གེའི་སྤྱིར་བའི་ནང་དུ་བསྟན་པ་དེ་རེ་
 ཞིག་སྤྱོད་དཔོན་སྤྱི་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཅན་གྱི་དང་གི་བཤད་རྒྱུན་བསྐྱེད་པ་ཙམ་ཡིན་
 བ་གསལ་ཏེ། དེ་ལྟ་མིན་ན། མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཁོང་ལྟ་བུའི་གསུངས་ལ་འདི་ལྟའི་མདོན་
 གསལ་གི་ནང་འགལ་འབྱུང་བའི་གནས་མེད་པས་སོ། དེས་ན་འདི་ཉིད་ཆབ་སྤེལ་གི་
 འདོད་པའི་སྤྱི་བ་བྱེད་དུ་མ་གྱུར་པར་དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་གཞོན་བྱེད་དུ་སོང་ཡོད། དེ་
 བཞིན་དུ། ས་སྤྱིའི་མཁན་པོ་ཀུན་དགའ་བཟང་པོས་བསྒྲིགས་པའི་དཔལ་ལྷན་ས་སྤྱི་
 པའི་གསུང་རབ་པོད་གཉིས་པ། སྤྱི་ཚོགས་དང་དག་ཡིག་ཅེས་པའི་ནང་། སྤྱི་མི་ཨ་
 ཏུ་མཛད་བྱང་ཅན་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཅན་བ་བར་མཆན་ཐོར་བྱ་བཏབ་པ་ཚོས་ཟེ་ས་ས་

བཤ་གྲིས་བཅམས་ཞེས་བཀོད་འདུག་པ་དེ་གལ་སྲིད་ས་བཤ་གྲིས་ཡིན་པེས་ན།
སུམ་རྟགས་ཅ་བ་ཐུ་མི་ཨ་རུས་མཛད་བར་ས་བཤ་རང་གིས་དངོས་སུ་ཞལ་གྲིས་
བཞེས་པའི་དབང་རྟགས་རི་འབྲ་བ་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ།

དེ་བཞིན་དུ་དབྱད་ཚུལ་དེའི་ནང་། སི་ཏུའི་འབྲེལ་ཆེན་དུ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་
བརྟེན་སྒྲུབ་འཕེལ་སྒྲོར་གསུངས་པ་ཉུང་བསྐྱས་སུ་ལུང་བྲངས་མཐར་།

“དང་པོ་ནི། བོད་ཀྱི་བརྟེན་སྒྲུབ་པའི་བསྟན་བཅོས་ཆ་ཆང་བཞུགས་ཤིང་། ‘སྐག་
ལ་སྒྲོན་མེ’བཏེགས་པ་བཞིན་དུ་”བཤད་རྒྱུ་མ་ཉམས་པའི་དུས་རབས་དེ་རི་ཅེས་
ཞིག་ལ་བཅིང་གོས། ” [56] ཞེས་དང་།

“ གཉིས་པ་ནི། བྱང་ཕྱོགས་འདིར་གཙུག་ལག་གཉིས་ཀ་བར་དུ་ཉམས་པ་
གསུངས་པ་དེ་དར་མས་འདུལ་བའི་བསྟན་པ་བསྐྱབས་ཤིང་། བྱང་འབྲུག་གིས་བོད་
སིལ་བྱ་ཁ་ཐོར་གྱི་དུས་ལ་གསུངས་པ་གཞིར་བཅས་ཤིང་། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཡན་
ལག་གཞན་ནམས་བསྐྱབས་པ་དང་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བཤད་རྒྱུ་ཉམས་པ་འདྲ་དུས་
སྐབས་དེ་རང་ལ་ཡིན་པ་ནི་རྒྱ་མཆན་གྱི་བྱེད་སྒྲུས་གསལ་བསྟན་བཅས་གོ་སྒྲུ་མོད།
འོན་ཀྱང་དེ་ལྟར་ན་བོད་འདིར་སུམ་ཅུ་པ་དང་རྟགས་ཀྱི་འདུག་པའི་བཤད་རྒྱུ་ནི་
སྒྲར་ཡང་དུས་ནམ་ཞིག་ལ་སྒྲར་གསོ་བྱུང་བ་དང་། གང་ཟག་སུ་ཞིག་གིས་ཚུལ་རི་
ལྟར་བྱས་ནས་བསྐྱར་གསོ་མཛད་པའི་ཚུལ་འདྲི་ཆོག་ཅིག་མི་ཁྱུ་མཐུ་མེད་ཆགས་.....”

[57] ཟེལ།

དེ་བ་དང་པོའི་ལན་ནི་འདི་ལྟར། ཐུ་མི་ཨ་རུས་སྒྲོན་ཐོན་རང་བཞིན་གྱི་ད་ལྟའི་
བོད་ཀྱི་སྐད་སྒྲུའི་ཡི་གེ་འདི་ཉིད་མཛད་པ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་བསྟན་བཅོས་ལ་དཔེ་

བྱས་ཏེ་སྤྱི་ཆོག་སྤྱི་ཆོག་མཛད་དེ། སངས་རྒྱལ་ཆོས་ལུགས་གཙོ་བོ་དེ་གི་སྤོ་བ་
 རྒྱལ་ལོ་ག་གནས་ཁག་ནང་འཛིན་དང་དར་སྤེལ་གི་ཅ་བར་གྱུར་བ་ནི། རི་སྐད་དུ།
 བསྐྱབ་བ་ཀྱན་གི་གཞི་འཛིན་ཅིང་། ། དེ་ག་བྱེད་སྤྱི་བ་རྣམས་གི་རྒྱ། ། མིང་ཆོག་བཟོ་དང་
 བ་ཀྱན་གི་གཞི། ། ཡི་གེ་ལྷོ་ར་བ་བཤད་པར་བྱ། ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རང་པའི་
 རྒྱལ་མོང་མ་ཡིན་པའི་བསྐྱབ་བ་གསུམ་དང་། དེ་བཞིན་དེ་ག་བྱེད་དམ་དེ་ག་གནས་གི་
 གཞུང་ཁག་གི་གཞི་ཅར་གྱུར་པས་ན། བོད་ཀྱི་དེ་མ་བྱོན་མཁས་པ་ཆོས་ 'བསྐྱབ་ཅ་
 རྒྱལ་ཆོག་སྤྱི་ཆོག་'[58] ཞེས་བསྐྱབ་བ་བཟོ་དང་གནང་བ་ཡིན། བསྐྱབ་བ་གསུམ་གི་གཞི་
 འཛིན་ཚུ་ལ་ཡང་། རྗེ་ལམ་དེ་མ་པ་དག་དབང་ལུན་ཆོག་གིས། " ལམ་བསྐྱབ་
 གསུམ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལ་ལུང་སྤྱི་སྤྱི་དགོས་ཤིང་། དེ་ལ་ཡི་གེ་ལེས་དགོས་
 པས་ཡིན་ནོ། " [59] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། རྒྱལ་ཆོག་གི་བཤད་རྒྱལ་མ་ཉམས་
 པའི་དུས་རབས་ནི། སྤོང་བཅོན་སྤྱི་མ་ལོན་སྤྱི་མ་དང་བར་བཅེ་ཆོག་སྤྱི་ རྒྱལ་དན་
 སྤྱི་དང་མའི་དེང་བོད་ཀྱི་གཞུང་ལག་རྣམ་གཉིས་ལ་ཉམས་ཆག་མ་ཐེབས་གོང་བོད་
 ལ་མཛོ་སྤྱི་ཆོག་དེ་ག་གནས་གི་གཞུང་ལུགས་ཅི་ཅམ་དར་ཡོད་མེད་སྤྱི་མ་དེར་ཡིག་
 འཁོད་བྱས་པའི་དཀར་ཆག་ཁག་ལ་བལྟས་ན་གསལ་ཞིང་། སྤྱི་སྤྱི་ལྟར་མ་ཉམས་
 མེད་ཅོ་བོ་རྗེ་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཏི་ཤས་ཀྱང་དེ་དུས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་བསྐྱབ་བ་འདྲ་བ་རྒྱ་གར་དུ་
 ཡང་མ་གྱུར་བ་འདུག་ཞེས་གསུངས་ཡོད་པས། དེ་ག་གནས་གི་གཞུང་ལུགས་དེ་ཅམ་
 ཞིག་ཡིག་སྤྱི་དང་། ཅོ་མ་འབྲི། འཆད་ཉན་བཅས་བྱེད་པར་དེས་པར་དུ་བོད་རང་གི་
 རྒྱལ་བཟོ་འབྲོ་ལུགས་དང་མ་ལྟར་པའི་བྱ་ཀ་ར་ཆའི་གཞུང་ཞིག་མེད་དུ་མི་རུང་ཞིང་།
 དེ་ནི་རྒྱལ་ཆོག་ཅ་གཞུང་སྤོང་མ་ལོན་པ་གྲགས་ཤིང་བྱབ་པས་སོ། དེ་བ་གཉིས་

པའི་ལན་ནི། བཅན་པོ་འུ་དུམ་བཟླ་གི་རིང་དང་། དེ་རྗེས་བོད་སིལ་བྱར་འཛོར་ཏེ་
ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་ལྟ་ཅི། སྤྱིར་བཏང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་དང་ལྟ་བུ་ལའང་ཉམས་
ཆག་ཆབས་ཆེན་ཐེབས་ཚུལ་ནི། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་རྒྱལ་རབས་དེ་བ་ཐེར་
དཀར་པོ་ཞེས་པར། “རང་རེ་རྣམས་ལ་ཡང་སྟོན་གྱི་དུས་སུ། རྒྱལ་མོན་དེ་དག་གིས་
ལོ་དང་ཟླ་བ་རེ་བཞིན་ཅི་མཛད་གྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱལ་རབས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཡོད་པར་
གོར་མ་ཆག་ལ། འོན་ཀྱང་ལྟ་སྤྲོས་དར་པའི་རྗེས་སུ་འབངས་གྲུན་ལོག་བྱུང་བ་ནས་
བཟུང་བོད་ཁམས་སིལ་བྱར་འཛོར་ཏེ། རྒྱལ་རྒྱུད་རྣམས་ཀྱི་བཞུགས་ས་ལྟལ་དུ་
མར་སྟོས་པ་དང་། སྟོ་ད་སྤྲད་གྱི་ཉོར་དམག་གི་འཛིགས་པ་ལན་གཉིས་སམ་གསུམ་
དུ་བྱུང་བ་སོགས། ཁམས་ཀྱི་དར་རྒྱུད་སྤྲ་ཆོགས་བྱུང་བའི་བར་ལ་རྒྱལ་རབས་
རྣམས་ཀྱང་རྩ་མེད་དུ་ཡལ་ཏེ། དུས་ཕྱིས་ཅ་ན་ཆོས་དང་འབྲེལ་བའི་མཛད་སྤྱིན་ཅི་
གནད་གི་ལོ་རྒྱུས་ཅམ་ལས་ལྷག་མར་མ་ལུས་པ་འདི་ལྟར་བྱུང་ཅིང་། ” [60] ཞེས་
བསྟན་པ་ལྟར་ཡིན་ཞིང་། དེའི་ཕྱིར་སི་ཏུ་བཅ་ཆེན་གཙུག་ལག་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་
ཀྱིས་ “སལ་ཆེར་ནི་བྱང་ཕྱོགས་འདིར་གཙུག་ལག་གཉིས་ཀ་བར་དུ་ཉམས་པའི་
དབང་ལས་བཤད་རྒྱན་དང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཡན་ལག་གཞན་མ་ཆང་བའི་ཕྱིར་མི་
གསལ་བ་རྣམས་ཁ་ཁྲལ་འཇལ་བ་ཅམ་ལས་དོན་དུ་གནས་པར་མ་མཛོན་” [61]
ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན། སྐབས་དོན་གཙོ་བོ་སུམ་ཉྒྱལ་གྱི་བཤད་རྒྱུན་སྤྱིར་ཡང་དུས་
ནམ་ཞིག་ལ། གང་ཟག་སུ་ཞིག་གིས་ཚུལ་རི་ལྟར་བསྐྱར་གསོ་བྱས་པ་རེད་ཅེ་ན།
གནས་ཚུལ་འདིའི་སྒྲོར་ཡོངས་གྲགས་བོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་རྣམས་སུ་མ་གསལ་ཞིང་།
ཐོས་རྒྱུད་སྟན་ལྟ་བུས་འདི་དང་དེ་ཞེས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཞུ་མི་སྟོབས་ནའང་། བོད་

སྒྲིལ་ལྟར་རོང་ཐོམ་ཆོས་བཟང་གིས་རྟགས་འདུག་འབྲེལ་བ་ཞིག་བཅུམས་པའི་མོ་
རྒྱས་དེའི་ཐོག་ནས། མ་མཐར་ཡང་རྫོག་རྫོག་བྱེད་ཀྱི་ཕྱོད་པའི་སྐབས་ཏེ། བོད་རབ་བྱུང་
དང་པོ་ཡས་མས་ནས་སྤུམ་རྟགས་ཀྱི་འཆད་ཉན་གྱི་སྒྲིལ་བསྐྱར་དར་བྱུང་ཡོད་པ་
ལེས་རྟགས་ཐུབ་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་མཉམ་མེད་དྲགས་པོ་ལྷ་རྩེའི་དངོས་སྒྲིབ། ཀ་དམ་
བ་བདེ་ག་ལེགས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་དུ། ཁོང་དགྲུང་ལོ་གཞོན་དུས་སྤུམ་རྟགས་ལ་སྦྱངས་
ཚུལ་འབྱུང་བ་དེས་ཀྱང་། སྐབས་དེ་དུས་སྤུམ་རྟགས་ཀྱི་འཆད་ཉན་དར་ཡོད་པ་
གསལ། [62] ཀ་དམ་བ་བདེ་ག་ལེགས་ནི་པག་གྲུ་རྩེ་རྩེ་རྒྱལ་པོ་དང་ཡུམ་གཅིག་པའི་
སྒྲིལ་ཆེད་ཡིན་ཞིང་། སྤྱི་འབྱུང་རྣམས་མེད་པའི་དཔོན་དུག་གི་ཡ་གྲུལ་རྒྱལ་བ་ཀ་ཆོག་
དཔོན་པ་གསར་འདེབས་མཛད་མཁན་དེ་ཡིན།

ཡང་ཆབ་སྒྲེལ་གྱི་དབྱུང་ཚོས་དེར། སྤེད་གཤེད་བསྐྱར་འབྱུང་ནང་ཆོས་ཆོན་གྱི་གོ་
རིམ་སྒྲིག་སྦྱངས་ཐད། སྤུམ་རྟགས་ཅ་བ་དེ་བྱེད་བྲག་རྟགས་བྱེད་དང་སྤྱི་སྤྱིར་བམ་
གཉིས་ཀྱི་རྩེས་སུ་བཞག་ཡོད་པས་ “གལ་སྲིད་སྤུམ་རྟགས་ཀྱི་ཅ་བ་འདི་སྒྲིབ་དཔོན་
ཐུ་མིས་མཛད་པ་དངོས་འབྲེལ་ཡིན་ན། བོད་ཀྱི་མཁས་པས་བོད་ཀྱི་ཡི་གེར་གྲིས་པའི་
བསྐྱར་བཅོས་ཡོད་དེ་ཅོག་གི་ནང་ནས་འདི་ལས་ལྷག་པ་དང་། འདི་ལས་སྤྱི་བ་གཞན་
དག་ཅི་ཡང་ཡོང་མི་སྲིད་པས་བོད་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡང་མེས་ཉག་གཅིག་དེ་ཡིན་
པར་བསྟོན་དུ་མེད་ན། གོ་རིམ་ཡང་དང་པོ་ཁོ་ནར་ཐེ་ཆོམ་མེད་པར་འགོད་རྒྱུ་གནང་
དགོས་ཀྱང་། གནད་འདིར་ཞུ་ཆེན་གྱི་མཁན་པོ་མཆོག་གི་དགོངས་གཞིར་ཀུན་རྟག་
ཅི་ཞིག་འཁྱུངས་པ་ཆ་མི་འཆོལ་བྱུང་། གཅིག་བྱས་ན་སྤུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་
འདི་བརྟེན་དང་ཆོག་སྤྱིར་གང་གི་ཐད་ནས་ཀྱང་དུས་རབས་བདུན་པའི་གནའ་ཡིག་གི་

མཆན་ཉིད་མི་ལྷན་པས་ཞར་ལ་སྟེ་ཁྱིའི་འབྲུག་ཀྱང་ཕྱིར་བཞོལ་གྱི་གལ་དུ་བཞུགས་
གལ་ཡང་མ་ཟུང་དེ་འདྲ་ཞིག་མཛད་པ་དེ་ལའང་བསམ་སྒྲོག་ཏེ་ཡུལ་ཞིག་ཡོད་དམ་
སྟུམ། "[63] ཟེ།

འདི་ནི་རྒྱལ་བའི་བཀའ་དང་། དགོངས་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅས་བོད་དུ་འགྱུར་རོ་
ཅོག་དཀར་ཆག་ཏུ་བྲིས་པ་དང་། པར་དུ་རི་ལྟར་བཞེངས་ཚུལ་ལ་རྒྱས་མངའ་གཏན་
ནས་མེད་པའི་བབ་ཅོལ་གྱི་གཏམ་ཙམ་ཡིན་ཏེ། བོད་དུ་ད་པན་བྱང་བའི་བསྟན་འགྱུར་
གྱི་དཀར་ཆག་དང་། དཔར་རྩ་གང་ཡང་བསྟན་བཅས་མཛད་པ་པོ་རྣམས་གྱི་ལོ་
ཆིགས་གྱི་གོ་རིམ་གཞིར་བཟུང་ནས་བསྐྱིགས་གནང་བ་གཅིག་ཀྱང་མི་སྤང་བས་སོ།
དེ་ཡང་ཅུང་ཞིབ་ཐོར་སྒྲོམ་ན། བཀའ་འགྱུར་རྣམས་བཞེངས་སྐབས་གསུང་པར་གྱི་
གོ་རིམ་སྐྱིག་སྤངས་ཐད། ཐེག་པའི་མཐོ་དམན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་རྒྱ་དཔེ་སྒྲོར་
རྣམས་དང་པོར་བཀོད་དེ། རིམ་པར་ཐེག་པ་ཆེ་ཅུང་གི་ཕྱི་སྒྲོན་རྣམས་གོ་རིམ་གྱིས་
འགོད་པའི་ལུགས་ཤིག་དང་། ཆོས་འཁོར་གསུམ་བསྐྱོར་པའི་རིམ་པ་དང་མཐུན་པར་
བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་གྱི་ནང་ཆན་འདུལ་བའི་སྒྲོར་ཐོག་མར་བཀོད་དེ་སྐྱིག་པའི་
ལུགས་གཉིས་བྱང་ཡོད། དཔེར་ན། གཡུང་ལོའི་བཀའ་འགྱུར་དང་། ཅོ་ནེ་བཀའ་
འགྱུར་ལྟ་བུ་ལུགས་དང་པོ་ལྟར་དང་། ལྷན་ཐང་བཀའ་འགྱུར། བེ་ཅིང་བཀའ་འགྱུར།
སྟེ་དགའི་བཀའ་འགྱུར། ཞོལ་བཀའ་འགྱུར་སོགས་ནི་ལུགས་གཉིས་པ་ལྟར་དཀར་
ཆག་ཏུ་བྲིས་ཤིང་དཔར་དུ་བཞེངས་ཡོད་དོ། དེ་བཞིན་དུ་བསྟན་འགྱུར་གྱི་ཆོས་ཆན་
གོ་རིམ་སྐྱིག་སྤངས་ཐད། སྟེ་དགའི་བསྟན་འགྱུར་ལྟ་སྐྱིག་དང་དཀར་ཆག་མཛད་
མཁན་ལྟ་ཆེན་ཚུལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན་གྱིས་" སྐྱིར་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གངས་འདི་དག་རི་

ལྷ་བཟུགས་པའི་གོ་རིམ་ས་ནི་སྒོ་དང་ལྷན་པའི་སྒྲེས་བྲུ་དམ་པ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་
འབྲུག་རྒྱལ་སྤྱོད་ལྷ་ལྷན་པར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་རི་ལྷ་སྒོ་བ་པའི་རིམ་པ་དང་རྗེས་
སྤྱོད་ལྷན་པར། རོག་མར་བཟོ་རིག་པ་དང་། གསོ་བ་རིག་པ་དང་། བད་སྒྲོད་རིག་པ་
དང་། གཏན་ཆོག་ས་རིག་པ་དང་། རང་རིག་པའི་སྤྲེ་སྒྲོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་གོ་
རིམས་སྤྱོད་པའམ། སྒྲུབ་པ་ཉམས་ལེན་གྱི་རིམ་པ་དང་རྗེས་སྤྱོད་ལྷན་པར་
འདུལ་བ་དང་། མདོ་སྤྲེ་དང་། མདོན་པའི་སྤྲེ་སྒྲོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་གོ་རིམས་སྤྱོད་
པའམ། དམན་པ་དང་མཆོག་གི་རིམ་པ་དང་རྗེས་སྤྱོད་ལྷན་པར་འཛིན་ཏེ་
ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་དང་། ཕྱི་རིག་པའི་གནས་དང་ནང་རིག་པའི་གནས། ཐེག་པ་
ཆུང་བྲུ་དང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྟན་མོང་བ་དང་སྟན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བསྟན་བཅོས་
རྣམས་གོ་རིམས་སྤྱོད་པའི་རྣམས་པར་གཞག་པ་རི་ལྷ་བྲུས་ཀྱང་མི་གཏུབ་པ་
མེད་མོད། འདིར་མཆོག་དང་དམན་པའི་གོ་རིམས་ཀྱི་དབང་བྱ་བ་ཀྱིས་ཏེ། རོག་མར་
ནང་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་ནས་བཅུམས་ཏེ་འགོད་པ་ལ། དེའང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྟན་
མོང་མ་ཡིན་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྟན་མོང་བ་དང་། ཐེག་པ་ཆུང་བྲུའི་བསྟན་བཅོས་
རྣམས་དང་། དེ་དག་གི་རྗེས་སྤྱོད་ཀྱི་བསྟན་བཟུགས་ཆོག་ས་རིག་པ་དང་། བད་སྒྲོད་རིག་པ་
དང་། གསོ་བ་རིག་པ་དང་། བཟོ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་རིམ་པར་འགོད་པར་
བྱའོ། གཞན་ཡང་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་སྤྱི་རབས་པ་དག་གིས་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་
གཅེས་ཤིང་དཔེ་རྒྱུན་དཀོན་པ་ཅི་རིགས་པ་རྣམས་ཀྱང་སྤྲོན་གྱི་དཀར་ཆག་རྣམས་
སྤྱོད་ལྷན་སྤྱོད་པ་ལྷན་དང་། སྤར་མ་ཆུད་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ལོགས་སྤྱོད་
ལུས་པ་ཕྱིས་བྱུང་བ་དང་། གསར་འབྱུང་གྱི་རིགས་ཀྱང་འདི་དག་ཏུ་ཆུད་པ་དང་མ་

ཆུད་པ་ཕྱིས་ཀྱི་དཀར་ཆག་ལ་ལ་ནས་བྱུང་བ་རྣམས་རྣམས་ཀྱང་རྟེན་པ་སྤྱར་བྱེད་པ་
རྣམས་ཀྱི་ཕྱིར་ཐོང་འགོད་པར་བྱ་ཞིང་། དེ་དག་གི་མཐར་བསྡུ་བ་སྟོན་ལས་དང་།
བཟུལ་ཤིས་ཀྱི་ཆོག་པ་སྤྱི་བཅད་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཐའ་བརྒྱན་པ་དང་བཅས་པའི་བསྟན་
བཅོས་རྣམས་ཀྱི་བཞུགས་བྱུང་སྟོས་པ་ལ། " [64]ཞེས་གསུངས་ཡོད་པ་འདི་ལས་
ཤེས་ཐུབ་པ་ནི། སྡེ་དགའི་བསྟན་འགྱུར་གྱི་ཆོས་ཚན་རྣམས་མཆོག་དང་དམན་པའི་
གོ་རིམ་གྱིས་བསྒྲིགས་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཡང་བརྗོད་བྱ་གཅིག་པའི་རིག་གནས་རྣམས་
ཚུགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་གནང་མཛད་པ་མ་གཏོགས། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བྱུང་ལྡན་
ཕྱིའམ། མཛད་པ་པོ་རྣམས་ཀྱི་ལོ་དུས་ཀྱི་གོ་རིམ་ལ་དེ་ཅུ་གཅིག་པའི་བྱས་ཏེ་
བསྒྲིགས་མཛད་པ་དེ་རེད། དེའི་ཚུལ་སྡེ་དགའི་བསྟན་འགྱུར་གྱི་ཆོས་སྟོར་ཁག་ལ་
མཇུག་ན་མཛོན་གསལ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། སྡེ་དགའི་བསྟན་འགྱུར་ཅ་པ་ནས་རིམ་
པར་དབྱ་མའི་ཆོས་སྟོར་དཀར་ཆག་བཀོད་པའི་ནང་། སྟོབ་དཔོན་ལྷ་སྟུབ་ཀྱི་དབྱ་མ་
ཅ་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་སོགས་འགའ་ཞིག་གི་དཀར་ཆག་བཀོད་ཟེས། བརྟེན་
བྱས་པ་མཐོན་པོས་མཛད་པའི་སྤྱི་བཅད་པ་འཕྲོ་བའི་རྟེན་གྱི་དང་། སྟོབ་དཔོན་སངས་
རྒྱུ་བསྐྱེད་ཀྱིས་མཛད་པའི་དབྱ་ཅ་པའི་འགྲེལ་པ་བུལ་སྟེ་ལི་ཏ་བཀོད་ཟེས། སྟོབ་
ཡང་སྟོབ་དཔོན་ལྷ་སྟུབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་རང་བཞིན་གསུམ་ལ་འཇུག་པའི་སྟུབ་པ་
བཀོད་པ་དང་། དེ་ནས་སྟོབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྟས་མཛད་པའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཡན་ལག་
ཅས་བྱ་བའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སོགས་གཞུང་འགའ་བཀོད་མཐར། སྟོབ་དཔོན་བྱང་ཆུབ་
བཟང་པོས་མཛད་པའི་ཡེ་ཤེས་སྟོང་པོ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པའི་བཤད་སྟུར་བཀོད་པ་
དང་། དེ་ཟེས་སྟོབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྲེད་ཀྱིས་མཛད་པའི་དབྱ་མ་ཅ་པའི་འགྲེལ་པ་

ཤེས་རབ་སྒྲོན་མ་བཞེད་ཡོད་ལྟ་བུར་མཆོན་ན། སངས་རྒྱུ་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་བྱུང་བ་ལི་
 ཏའི་རྗེས་སུ་སྤར་ཡང་ལྷ་སྤྱོད་ཀྱི་གཞུང་བཞེད་པ་དང་། འཕགས་པ་ལྷའི་གསུང་དེའི་
 རྗེས་སུ་བཞེད་འདུག་པ་ཆོས་འབྱུང་ལོ་རྒྱུ་ཡོངས་གྲགས་ལྟར་གྱི་ལོ་དུས་གོ་རིམ་
 དང་མི་མཐུན་སྟེ། སློབ་དཔོན་ལྷ་སྤྱོད་ཀྱི་སློབ་མ་འཕགས་པ་ལྷ་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་
 སངས་རྒྱུ་བསྐྱེད་སྤྱོད་བུང་བ་ཡིན་པས་སོ། དེར་མ་ཟད། སངས་རྒྱུ་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱིས་
 སློབ་དཔོན་ལྷ་སྤྱོད་ཀྱི་ཞབས་ཟེན་རྒྱ་ལྷ་ཞོག་ཐ་ན་འཕགས་པའི་ལྷའི་ཞབས་ཟེན་ཟེར་
 བཤད་མི་འཐད་ཚུལ་ཚུལ། རོ་ནང་ཏུ་ར་ན་ཐའི་རྒྱ་གར་དུ་ཆོས་འབྱུང་དུ་དགག་སྤྱོད་
 གུས་ཡོད་དོ། [65]དེ་བཞིན་དུ་སྤྱོད་བསྟན་སེ་པའི་ནང་། སློབ་དཔོན་དབྱུག་པ་ཅན་གྱི་
 སྟན་ངག་མེ་ལོང་སྒྲོན་ལ་བཞེད་པ་དང་། བག་མའི་ཁོལ་གྱི་སྤྱོན་གྱི་པོ་ཉ་དེའི་རྗེས་སུ་
 བཞེད་ཡོད་པ་ལྟ་བུར་མཆོན་ནའང་། ཚུམ་པ་པོའི་ལོ་དུས་ཀྱི་དབང་དུ་གུས་ན་ནག་
 མའི་ཁོལ་སྒྲོན་ལ་བྱུང་བ་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་པས་སོ། དེ་དག་གི་ཐོག་ནས་ཤེས་སྤྱོད་
 པ་ནི། སྤྱོད་གཤེད་བསྟན་འགྱུར་གྱི་དཀར་ཆག་དང་། ཆོས་ཆོན་གྱི་གོ་རིམ་སྤྱོད་སྤྱོད་
 དེ་བརྗོད་བྱ་གཅིག་པའི་རིག་གནས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་པ་ཅུ་ལས། མཛད་
 པ་པོའི་ལོ་དུས་གཞིར་བཟུང་ནས་བསྒྲིགས་མེད་པ་དེ་རེད། དེས་ན་སྤྱོད་བསྟན་དཀར་
 ཆག་དང་། སྤྱོད་བསྟན་ཚེ་པའི་ནང་ཐོག་མར་གྱེ་བྲག་རྟོགས་གྱེད་ཆེ་བ་དང་སྤྱོད་བསྟན་
 གཉིས་བཞེད་ཅིང་། དེ་རྗེས་སུ་མིས་མཛད་པའི་སྤྱོད་བསྟན་གྱི་ཚ་བ་བཞེད་པའང་།
 སྤྱོད་བརྗོད་བྱ་ཕྱོགས་མཐུན་ཅུ་ཆ་ཞུས་ཡིན་གྱི། ལོ་དུས་ཀྱི་གོ་རིམ་ངེས་པའི་ཆ་
 བསྟན་བཞག་པ་མ་ཡིན་པ་གསལ་ཞིང་། སྤྱོད་བསྟན་ནང་ཐོད་ཀྱི་མཁས་པའི་མཛད་པའི་
 བསྟན་བཅོས་ལ་ལོ་པཎ་མང་པོས་མཛད་ཅིང་རྒྱལ་པོས་བཀས་བཅད་པ་དང་། ཐོད་

གྱི་མཁས་པ་སྒྲེར་གྱིས་བརྩམས་ཤིང་མཛད་པ་པོའི་མཆན་དངོས་སུ་ཡོད་པ། མཛད་པ་པོའི་མཆན་མ་སྟོས་པ་བཅས་གསུམ་རིམ་པར་བཀོད་ཡོད་ལ། བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་དང་སྐྱ་སྐྱར་བམ་གཉིས་ཐོག་མར་འཛིག་པའི་རྒྱ་མཆན་ཡང་། དེ་དག་ལོ་བཅ་མང་པོས་མཛད་ཅིང་བཅན་པོས་བཀས་བཅད་པའི་ཆོས་ཆོག་གཏན་ལ་པབ་པའི་གཞུང་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཡིན་ཏེ། སྡེ་བསྟན་དཀར་ཆག་ཏུ། “དེ་ནི་བོད་གྱི་མཁས་པ་ཆེན་མོ་རྣམས་གྱི་མཛད་པ་དཔེ་དཀོན་པ་ཅི་རིགས་པ་དང་། མཛད་པ་པོའི་མཆན་མ་སྟོས་པའི་མཆན་གྱི་རྣམ་བྱངས་ལ། ཅོ་པ་ལ། ལོ་བཅ་མང་པོས་མཛད་པའི་སྐྱ་བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་ཆེན་མོ། བྱེ་བྲག་ཏུ་རྟོགས་བྱེད་འབྲིང་པོ་སྐྱ་སྐྱར་བམ་པོ་གཉིས་པ་པོ་བྱང་འོན་ཅང་རྟོག་བོད་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཐམས་ཅད་གྱིས་ཆོས་སྐད་གཏན་ལ་པབ་སྟེ་མཁས་པ་རྣམས་འཆོགས་ཏེ་མིང་བྱ་བཏགས། ལྷ་བཅན་པོ་ཁྱི་སྟོང་ལྟེ་བཅན་གྱིས་བསྐྱལ་ནས་བཀས་བཅད་དེ་མི་བཅོས་པར་བཞག་པ། འདིར་བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་ཆུང་བྱ་ཆེད་ན་བྲིའོ། ” [66] ཞེས་འབྲུང་ཞིང་། དེ་ནས་བོད་གྱི་མཁས་པ་སྒྲེར་གྱིས་བརྩམས་པའི་གཞུང་ཐོག་མ་རང་ལ་བྱ་མའི་སུམ་ཏྲགས་ཅ་གཞུང་གཉིས་བཞག་ཡོད་དོ། དེས་ན་སྡེ་བསྟན་ཅོ་པའི་ནང་ཐོག་མར་བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་ཆེ་འབྲིང་བཀོད་པའི་རྒྱ་མཆན་འདི་དང་། དེ་བཞིན་སྤྱིར་བཀའ་འབྱུང་དང་། བསྟན་འབྱུང་གི་ཆོས་ཆན་གྱི་གོ་རིམ་སྤྱིག་སྤངས་ཀྱི་ཆོད་གཞིར་ཞིབ་འཇུག་མི་བྱེད་པར་གང་དཔྱ་སྐྱ་བ་ནི་རང་མཆོང་སྟོན་པའི་རྒྱ་ལས་མ་འདས་སོ།།

དེ་བཞིན་བྱ་སྡེ་དགའི་བསྟན་འབྱུང་ལྟ་སྤྱིག་གནང་མཁན་བཙུན་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན་གྱིས་སུམ་ཏྲགས་ཅ་བ་སྟོབ་དཔོན་བྱ་མེས་མཛད་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ།

ཕྱི་བསྟན་དཀར་ཆག་ཏུ་གསལ་བ་ཙམ་མ་ཟད། ཁོང་གི་གསལ་ཡིག་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མ་
དམ་བ་རྣམས་ལས་དམ་པའི་ཆོས་ཐོས་པའི་ཡི་གེ་དོན་གཉེར་གདེང་ཅན་རོལ་པའི་ཆུ་
གཉེར་ཞེས་པའི་སྒྲུགས་བམ་དང་པོའི་ནང་དུ། " གཞན་ཡང་རྒྱ་དང་རྟོར་གྱི་ཡི་གེ་
དང་། བོད་གྱི་ཡི་གེ་ལ་སློབ་དཔོན་ཐུ་མི་སྟོན་མཛད་པའི་གཞུང་སྤྱི་ཅུ་བ་ལས།
ལྷ་ལི་གསལ་བྱེད་ཨི་སོགས་བཞི། ། ཀྲ་ལི་སྤྱི་ཅུ་ཐམ་པའོ། ། ཞེས་དང་། " [67]
ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཁོང་གིས་མཛད་པའི་བོད་གྱི་རིག་གནས་ལྷའི་རྣམ་གཞག་
ཅེས་པའི་ནང་དུའང་། " ཐོན་མི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་། བསྐྱབ་པ་ཀུན་གྱི་གཞི་འཛིན་ཅིང་། །
རིག་བྱེད་སྤྱི་བ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ། ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱུང་མཐའ་བྱེ་
བྲག་ཏུ་སྤྱི་བ་དང་། མདོ་སྤྱི་བ་དང་། སེམས་ཙམ་པ་དང་། དབུ་མ་བ་སྟེ་བྱུང་པའི་
མཐའ་སྤྱི་བ་བཞིའམ། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་
བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་འཛིན་ཅིང་། རིག་བྱེད་ནི་ཕྱི་རོལ་པའི་ལྷགས་ཀྱི་
ངེས་བརྗོད་ལ་སོགས་པ་བཞི་སྟེ། " [68] ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལས་གསལ་བོར་
རྟོགས་ཐུབ་པས། ལྷ་ཆེན་ཚུ་ལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན་ལའང་། སྤྱི་རྟགས་ཅ་གཞུང་དུས་
རབས་བདུན་པའི་གནད་ཡིག་ཡིན་མིན་ཐུགས་དོགས་འབྱུངས་ཚུ་ལ་སྤྱི་བ་ནི། ཆོས་
རྩིས་པ་ཁ་གྱིས། ངན་པ་པལ་ཆེར་རང་གི་སྟོན། ། གང་ཡིན་གཞན་ལ་འགོད་པར་
བྱེད། ། ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་མ་གྱུར་ཏམ།

ཡང་དབྱེད་ཅོམ་དེར། "དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པ་ཙམ་ནས་བཀའ་དང་བསྟན་
བཅོས་སོགས་ཀྱི་མཛད་བྱང་ཁག་གཅིག་ལ་འདི་ལྟ་བུའི་དར་སྟོལ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་
དེ། དཔེར་ན། <<བཀའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མ>>འདྲ་མིན་འགའ་ཤས་དང་། <<མ་

ཁི་བཀའ་འབུམ། >> སོགས་ནི་ཆོས་རྒྱལ་སྟོང་བཅན་སྐུལ་པོའི་གསུང་ཡིན་ཟེར་
བ་ཡོངས་གྲགས་དང་། དེ་བཞིན་<<གསོ་རིག་རྒྱུད་བཞི་>>དེ་ཡང་སྟོན་པ་
སངས་རྒྱལ་གྱི་གསུང་ཡིན་ཞེས་ཆོག་ཟེར་ལྟར་དང་། (འདི་ལ་ཚུད་པ་སྤྲུལ་ཆད་ནས་
བྱུང་ཡོད།) དེས་ཆོག་བརྗོད་དཀའ་བའི་<<བཀའ་ཐང་>>རྒྱལ་བསྐྱར་སྤྲུལ་
ཆོགས་ཨོ་རྒྱན་བསྐྱེད་འབྱུང་གནས་གྱི་གསུང་ཡིན་ཟེར་བ། <<ཐ་བཞེད་>>རྒྱལ་
བསྐྱར་སྤྲུལ་ཆོགས་ཀྱང་ཐ་གསལ་སྤང་གི་གསུང་ཡིན་ཟེར་བ་སོགས་གཅིག་ཇེས་
གཉིས་མཐུད་གྱི་ཐོན་པར་<<རྒྱུད་བཞི་>>ཙམ་མ་གཏོགས་གཞན་དག་ལ་སྤྲུལ་
ཀྱང་ལྷན་ཀ་འཆོལ་ཐབས་མེད་པར་སྤྲུལ་པར་གསུངས་ཆོས་ཟེར་བའི་དཔེ་ལྟར་
དེ་རང་ལ་བརྟེན་བཀུན་ཤེས་ཡོངས་གྲགས་ཡིན། " [69] ཞེས་དང་།

"དེས་ན་སངས་རྒྱལ་གྱི་བཀའ་ཡིན་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་སྟོང་བཅན་སྐུལ་པོའི་
གསུང་ཡིན་ཚུལ་སོགས་ལ་བརྟེན་ཆོག་སངས་སྟོན་པོ་བྱ་མའི་གསུང་བྱ་བརྟེན་ན་ཡང་
ཏ་ལས་ཏང་སངས་དགོས་དོན་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ། གཤམ་ཏེ་བདག་གི་དོགས་གཞི་ལྟར་
<<ལུས་ཉྒྱལ་ཙ་བ་>>དེ་ཤོང་ལོས་ཚུལ་སྤྲིག་མཛད་པ་ཡིན་ཆེ་ཤོང་སྟོན་དོན་
རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་བརྟེན་པ་ཞེས་ཞེས་བཀོད་ན། ལྷན་པར་དེར་བྱུང་མཐའ་གཞན་གྱི་
མཁས་པ་ཆོས་འདི་དང་དེ་ཞེས་ཚུད་རྟོག་སྟོང་སྟོང་པ་མ་ཟད། དེས་སྤྲུལ་ཆད་པའི་སྤྲུལ་
པོ་མང་པོས་སྤྲུལ་ཉྒྱལ་གྱི་གཞུང་ལ་སྟོན་གཉིས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བྱེད་པར་འགྲོ་པར་
རྒྱུ་ཆེ་རྒྱུན་བསྐྱེད་སངས་འདི་ལྟ་བུ་ཡོང་མི་སྟོང་པ་གོ་བས་ཆོད་གསལ་ཡིན། " [70]

ཟེར་པའི་ཐད། སྟོན་ཆད་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་པལ་མོ་ཆེ་ནི། སངས་རྒྱལ་ཆོས་
ལུགས་ཀྱི་ཆོས་བྱེད་མི་སྤྲུལ་ཤིང་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་ཅག་གིས་བསྐྱར་བ་དར་སྤེལ་དང་།

སེམས་ཅན་ལ་པན་སེམས་ཀྱི་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་ནས་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པ་ལས། ཆེ་
འདིའི་རྟེན་བཀུར་སྟན་གྲགས་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བྱས་པ་དགོན་པས། བསྐྱར་རྩོམ་
མཁ་གསུང་རྩོམ་མཁུག་ཏུ་འགྱུར་བྱང་ངས། རྩོམ་པ་སོའི་མཆན་བྱང་འགོད་རྒྱ་དེ་
ཅམ་གལ་ཆེན་སོར་མི་བཅི་བ་ཡིན། དེའི་ཚུལ་ཡང་སོད་བཅན་སོའི་སྐབས་སུ་དཀར་
ཆག་ཏུ་བཀོད་ཅིང་། དེར་སང་ཡང་མཇལ་རྒྱ་ཡོད་པའི་དཀར་ཆག་ལྟན་དཀར་མ་དང་
འཕང་ཐང་མ་གཉིས་སུ་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ལོ་རྒྱ་བ་སུས་བསྐྱར་བཀོད་
མེད་པ་དང་། སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་རྩོམ་རིག་གཞོན་ནུ་བླ་གྱི་རྟོགས་བརྗོད་ཅེས་པ་
དང་། དེ་བཞིན་དག་ཡིག་མཁས་པ་དགའ་སྦྱེད་སོགས་ལའང་། མཇེད་པ་སོ་སུ་ཡིན་
ད་པན་གསལ་ཁ་བྱུང་མེད་པ་ལྟ་བུ་རེད། གནས་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུའི་འོག་གསོ་རིག་རྒྱད་
བཞི་ལྟ་བུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་བསྟན་ནས་སེམས་ཅན་ལ་པན་ཅི་སོགས་བྱེད་པ་
དང་། རྒྱུའི་རིང་ལུགས་སྒྲེལ་བ་དང་། དེའི་ཆོས་བྱེད་མི་སྤེའི་ཆེ་བ་བརྗོད་པ་སོགས་
ཀྱི་དགོས་དབང་གིས་བཀའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མ་སོགས་བྱུང་བར་འཁྱུམས། འོན་ཀྱང་
སུམ་རྟགས་རྩ་གཞུང་དེ་དག་དང་མཚུངས་བསྟར་བྱེད་མི་བྱུང་སྟེ། སྤྱི་མི་ཨ་རུ་ཞེས་
པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མི་སྤྱི་ཞིག་དངོས་སུ་བྱུང་བ་ཅོད་མེད་དང་། དེས་ཡི་གེ་དང་བརྗོད་
ཀྱི་བསྟན་བཅོས་མཇེད་ཚུལ་ཁྱུངས་ལྟན་ཡིག་ཁང་མང་སོར་འབྱུང་བ་མ་ཟད། རགས་
པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། རོ་སོ་རྗེ་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཉི་ཤ་དང་དུས་མཉམ་པའི་སོད་ཀྱི་
མཁས་པ་རོང་ཐོམ་ཀྱི་གསུང་འབུམ་དཀར་ཆག་ཏུའང་། སྤྱི་མིའི་རྟགས་འཁུག་ལ་
འབྲེལ་པ་བཅུམས་ཚུལ་གསལ་ཞིང་། དེ་རྗེས་ཀ་དམ་པ་བདེ་གཤེགས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་
དུའང་ཁོང་གིས་སྤྱི་མིས་སུམ་རྟགས་ལ་སྟོབ་གཉེར་གནང་ཚུལ་གསལ་བ་སྤར་སྟོས་

མེད་པ་ལྟར་འོ། དེས་ན་སྤྲུལ་རྟགས་ཅ་པ་ཤོད་སྟོང་ན་དོན་རྒྱུ་པ་མཆོད་གྱིས་མཛད་
ནས་ཕྱ་མིས་པཅམས་པར་པར་ལྟུང་མེད་པར་ཁྲུངས་ལྟར་ཅི་ཡང་མེད་པ་ཤེས་པར་
གྱིས་ཤིག།

ཐུམ་ཉགས་ཅ་བ་ཐུ་མིས་བཅུམས་བར་བརྩས་ན། ཐུབ་མཐའ་ངེས་མེད་ཀྱིས་
ངེས་མེན་བྱེད་བ་དང་། ཆོས་རྗེ་ས་བཏ་ནམ་ཤོང་སྟོན་གྱིས་མཛད་ཅེན་ཐུག་ཀ་འབྱུང་
ཟེར་བའང་མི་འཐད་དེ། ཆོས་རྗེ་ས་བཏ་གྱི་རིག་གནས་ཕྱོགས་ཀྱི་གསུང་ཅོམ་ཁག་
དང་། ཤོང་ལོས་བསྐྱུར་བའི་སྟུང་དག་མེ་ཤོང་དང་དཔག་བསམ་ཤེས་ཤིང་སོགས་ཤོང་
གྱི་ཆོས་བསྐྱུད་ངེས་མེད་གྱི་མཁས་པ་རེས་བྱུང་གིས་ཆོད་ལྷན་ཁུངས་དག་ཏུ་བཅིས་
ཏེ་སློབ་གཉེར་གྱི་གཞི་རྟེན་ཉག་གཅིག་ཏུ་བྱེད་པ་ཀུན་ཤེས་ཡོངས་གྲགས་སྣང་དོ།

དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཁག

[illegible]

[2] ཆབ་སྲེལ་ཆེ་བརྟན་ཕུན་ཆོག་པ་གི་དབྱེ་ཚུལ་ཕྱོགས་བསྐྱེད་པ། རྟོད་ཆ།
ལོག་ངོས་༡༩༩༩ ཟླ་བ་བྲང་༩ བར་གསལ།

[3] བོད་ཀྱི་སྤྲོད་དོན་གྱུ་ལ་རབས། ལྷ་སྐུལ་པ་དབང་ལྷག་བདེ་ལྷན་གྱིས་སྐྱུར་
བཤོ་སྒྲེགས་བཅ་དང་པོ་ འོག་ངོས་3༩0 | ཐེག་ཐེང་16 པར་གསལ་ཡོད། ཀ་ལྷོ་ཀ་

སྤྱུག་ཞུས་པ་ལག་ ༡༩༧

[4] སྤྱན་དག་གི་བསྐྱེད་བཅོས་ཆེན་པོ་མེ་མོང་ལ་འབྱུག་པའི་བཤའ་སྤྱད་དཔྱེའི་
དགོངས་རྒྱུ། ལྷགས་པར། བོད་མཁས་པ་མི་པམ་དག་ལེགས་རྣམ་རྒྱལ། མཆོ་སྤྱོ་
ན་མི་རིགས་དཔེ་སྤྱན་ཁང་། འོག་ངོས་༧༩༣། ཐེག་ཐེང་༩ པར་གསལ།

[5] ཆབ་སྤེལ་ཆེ་བརྟན་ཕུན་ཆོགས་ཀྱི་དབྱུང་རྩོམ་ཕྱོགས་བསྐྱིགས། སྤྱོད་ཆ།
འོག་ངོས་༡༩༩། ཐེག་ཐེང་༡༣ པར་གསལ།

[6] འབྲུ་མི་པམ་བཀའ་འབྲུམ། སྤྱད་ཆ། བོད་ཅ་པ། ཀ་ཐོག་རྒྱུད་སྤེ་བཤའ་སྤྱུབ་
འོར་བུའི་ལྷན་པོས་བསྐྱིགས། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྤྱན་ཁང་། འོག་ངོས་༩༦༩ ཐེག་
ཐེང་༡༦ པར་སྤྱོད་ཆེན་རབ་འབྲུམས་པའི་གསུང་ཁྱུ་སྤྱིག་མཛད་ཚུལ་འཁོད་སྐབས་
"དེ་ཡང་ལུང་ཁྱུངས་འོར་བ་མང་པོ་འབྱུག་ཀྱང་ཀུན་མཁྱེན་ཆེན་པོ་འདི་མདོ་རྒྱུད་
དགོངས་འགྲེལ་ཐམས་ཅད་སྤྱུགས་ལ་མངའ་བས་བསམ་ཡས་ལུང་མང་བ་ཞེས་
ཡོངས་སུ་གྲགས་ལ། ཕྱིས་བསྐྱེད་བཅོས་རྩོམ་ཆེ་དཔེན་པར་དཔེ་ལྟ་སྟོག་མ་མཛད་
པར་སྤྱུགས་ནས་བཅུམས་པར་གྲགས་པ་ལྟར་དོན་དུ་གནས་པས། ཁྱུངས་འོར་དང་
ལུང་གི་ཆོག་དོན་བྱུང་མེད་ཀྱང་ཟུར་ཅུང་མི་འདྲ་བ་སྐབས་འགའ་ཞིག་ལུང་བ་འདི་
རིགས། ཕྱིས་སུ་ཡི་གེ་ཉམས་པའི་སྤྱོན་མ་ཡིན་ལ། དང་པོ་རྩོམ་གཞིའི་སྤྱིང་ན་ལྷགས་
རྩོམ་འདི་ལྟར་མཛད་པ་ན། རྫོང་འཕྲིན་གསུང་གི་ཟུར་མ་ཉམས་པར་བྱས་ན་བྱིན་རྒྱལས་
ཆེ་བས་སོར་བཞག་པ་ཡིན་ལ། འདི་འདྲའི་རིགས་ལ་དོན་གྱི་འགའ་བ་སྤྱོ་ཅམ་མེད་
པར་མ་ཟད། བརྟགས་ཤེས་ན་ཡ་མཚན་པའི་ཡོན་ཏན་དུ་གནས་པས་ཕྱིས་ཀྱང་སྤྱུས་
བཅོས་པར་མ་བྱས་ན་ལེགས། " ཞེས་འབྱུང་བ་བཞིན་ནོ།

[7] ཆབ་སྲེལ་ཆེ་བཟླ་བུན་ཆོག་གི་དབྱེད་ཚོམ་ཕྱོགས་བསྐྱིགས། ལྷོད་ཆ།
འོག་ངོས་༡༩༩༩ ཟླ་བ་༣༩ བར་གསལ།

[8] སི་ཏུའི་ལྷན་ཁྲིམས་འགྲེལ་ཆེན་ལྟར་ན། ལྷན་ཁྲིམས་ཆེན་པོ་གི་སྐོར་གྱི་
གཉིས་དང་ཀླུ་པ་གསུམ། ལྷན་ཁྲིམས་འགྲེལ་ཆེན་པོ་གི་སྐོར་གྱི་གསུམ་དང་ཀླུ་པ་
གཉིས་ཡོད། ལྷོད་ཆའི་བཟླ་བུན་འགྲེལ་ཆེན་པོ་གི་སྐོར་གྱི་ལྷན་ཁྲིམས་ཙུང་གུང་གི་
ལ་དེའི་ཐོག་མཆོད་བཟླ་བུན་ཆོག་གི་སྐོར་གྱི་ལྷན་ཁྲིམས་ཙུང་གུང་གི་སྐོར་གྱི་དཔྱད་
གཞུང་ཡིན་མི་བཟླ་བུན་ཆོག་ལ། ཡིན་དབང་དུ་བཟླ་བུང་བུང་ལྷན་ཁྲིམས་ལྷན་ཁྲིམས་ཀྱི་
ཆོག་པོ་བཟླ་བུན་དང་ཀླུ་པ་གཉིས་ལས་མེད།

[9] འདིའི་སྐོར་ཁོ་བོའི་དབྱེད་ཚོམ། ལྷན་ཁྲིམས་ཙུང་གུང་གི་གཞི་ཅིའི་ཁྲིམས་
མཛད་ཚུལ་བཟླ་བུན་ཆོག་གི་སྐོར་གྱི་ལྷན་ཁྲིམས་ཙུང་གུང་ཡོད། དབྱེད་ཚོམ་དེ་ནི་བོད་ཀྱི་དཔེ་
མཛད་ཁང་གིས་དབང་དུ་བཟླ་བུན་ཆོག་གི་སྐོར་གྱི་དབྱེད་ཚོམ་དེ། བོད་དང་བོད་ཀྱི་ཁྲིམས་
ཙུང་གུང་གི་སྐོར་གྱི་ལྷན་ཁྲིམས་ཙུང་གུང་གི་སྐོར་གྱི་དབྱེད་ཚོམ་ཡོད།

[10] གཞི་སྐོར་ལྷན་ཁྲིམས་ལྷན་ཁྲིམས་འགྲེལ་ཆེན་པོ་གི་སྐོར་གྱི་ལྷན་ཁྲིམས་ཙུང་གུང་གི་སྐོར་
མཛད་སྐོར་ལྷན་ཁྲིམས་ཙུང་གུང་གི་སྐོར་གྱི་དབྱེད་ཚོམ་ཡོད། ལྷན་ཁྲིམས་ཙུང་གུང་གི་སྐོར་གྱི་དབྱེད་
ཚོམ་ཡོད།

[11] བོད་ཡིག་རྩིས་ཆེན་པོ་ལྷན་ཁྲིམས་ཙུང་གུང་གི་སྐོར་གྱི་ལྷན་ཁྲིམས་ཙུང་གུང་གི་སྐོར་
མཛད་སྐོར་ལྷན་ཁྲིམས་ཙུང་གུང་གི་སྐོར་གྱི་དབྱེད་ཚོམ་ཡོད།

[12] ཆབ་སྲེལ་ཆེ་བཟླ་བུན་ཆོག་གི་དབྱེད་ཚོམ་ཕྱོགས་བསྐྱིགས། ལྷོད་ཆ།
འོག་ངོས་༢༠༠༡ ཟླ་བ་༡༩ ཐོག་གསལ།

[13] ཏུན་ཏོང་ནས་ཐོན་པའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ། མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།
འོག་ངོས་༤༠། ཐེག་སྒྲེང་༡༤ ཟླ་བ་ "བོད་ལ་སྤྱི་མ་ཡི་གེ་སྟེང་བ་ཡང་། བཅན་པོ་འདིའི་
ཆེ་བྱང་ནས། "ཞེས་གསལ།

[14] ཐང་ཡིག་གསར་ཉིང་ལས་བྱུང་བའི་བོད་ཆེན་པོའི་སྲིད་ལུགས། དོན་གྲུབ་
རྒྱལ་དང་ཁྱིན་ཆེན་དབྱིན་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱུར། ལུགས་པར། མཆོ་སྟོ ན་མི་རིགས་
དཔེ་སྟུན་ཁང་གིས་དཔར། ཐང་ཡིག་གསར་མར། "སྤེ་སྟོང་བ་ལ་ཡི་གེ་ནི་མེད། ཐག་
ལ་མདུད་པ། འིང་ལ་རྟགས་བྱ་བཏབ་སྟེ ཅིས་བྱེད། " འོག་ངོས་༤། ཐེག་སྒྲེང་
༡༥་བར་གསལ། ཐང་ཡིག་ཉིང་མར། "ཡི་གེ་མེད་ཅིང་། ཐག་ལ་མདུད་བ་དང་འིང་ལ་
རྟགས་བྱ་བཏབ་སྟེ ཅིས་བྱེད། "འོག་ངོས་༡༣༤། ཐེག་སྒྲེང་༡༣་བར་གསལ།

[15] དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་རྒྱུ་རྩལ། དེབ་དང་པོ། ལུགས་པར། བོད་
སྟོང་ས་བོད་ཡིག་དཔེ་ཉིང་དཔེ་སྟུན་ཁང་ནས་བསྐྱུར། འོག་ངོས་༣༤་༥། ཐེག་སྒྲེང་༥་
པར། "དེ་ཡང་ཡི་གེའི་གཟུགས་འདི་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བ་ཞིག་དང་། མཁས་པ་
ནམས་ཀྱིས་ཆེད་དུ་བྲས་པ་གཉིས་ལས། སྤྱི་མ་ནི་དབྱངས་གསལ་སོགས་ཕྱི་མི་ཉུང་
དུ་ཞིག་གི་ནང་དུ་བསྐྱུས་པ་མེད་ཅིང་། བརྗོད་བྱ་ཀ་བྲམ་སོགས་ཀྱི་དངོས་པོ་དང་རྗོད་
བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རེ་རེ་བཞིན་ཡིག་འབྲུ་རེ་བཅོས་པ་ཡིན་ནོ། དེ་ལྟ་བུའི་ཡི་གེ་ཡང་འཛམ་གླིང་
གི་ཡུལ་གྱ་མང་པོར་དར་བའི་འགོ་བཙུགས་པར་མཛོན་ཀྱང་རིམ་གྱིས་རྒྱབ་པ་ཡིན་
ལ། དེ་དག་ལས་རྒྱན་རིང་པོའི་བར་བྱུང་བ་ནི། རྒྱབ་སྟོགས་ཀྱི་ཨེ་ཟེ་ནམས་དང་།
ཤར་གྱི་རྒྱ་ནག་གི་ཡི་གེ་ཡིན་ནོ། ཞེས་དང་། ཡང་འོག་ངོས་༣༤་༤། ཐེག་སྒྲེང་
༡༣་པར། ཡི་གེ་ཕྱི་མོ་སྐད་ཀྱི་གདངས་ལ་མཁོ་བ་ནམས་ཟུར་དུ་བསྐྱུས་ནས་ཡི་གེ་

བྱས་པ་ནི་མཁས་པ་རྣམ་དཔྱོད་དེ་ཅན་གྱིས་མཛད་པ་ཡིན་ཏེ། ཡིག་རིགས་བྱུག་ཅུ་ཅ་
བཞིར་བགྲངས་པ་དེ་དག་ཡིན་ཅིང་། དེ་ཐམས་ཅད་པལ་ཆེར་གྱི་དང་པོའི་བྱི་མོ་འཕམ་
འབྱུང་ཁུངས་ནི་སྟོན་པའི་སྐུ་དྲུས་ཙ་ནས་བྱུང་བའི་རྒྱ་ཁར་དབུས་གྱི་ཡི་གེ་འདི་ཡིན་
པར་མཐོང་ལ། འདི་ལ་དེང་སང་བྲམ་ཟེའི་ཡི་གེ་འཕམ་ཆངས་པའི་ཡི་གེར་འབོད་དོ། དེ་
ལས་རིམ་གྱིས་ཡམན་འདི་ཡི་གེ་བྱུང་ཞིང་། དེ་ལས་རོ་མན་སོགས་གྱི་ཡི་གེ་འཕམ་པའི་
བྱི་སྒྲིང་འཛར་མན། ལུ་རུ་སུ་སོགས་ཐམས་ཅད་གྱི་ཡི་གེའི་བྱི་མོ་ཡང་བྲམ་ཟེའི་ཡི་གེ་
འདི་ཡིན་ལ། གཞུགས་ཀྱང་འོན་ཏེ་འབྲ་བ་མཐོང་ངོ།

[16] རྒྱལ་བའི་བཀའ་འབྱུང་ཡིད་བཞིན་འོར་བུ་ལས་བཀའ་འབྱུང་དཀར་ཆག་
དེབ་བརྒྱ་དང་སོ་གཅིག་ལ། དཔར་སྐྱོན་པ་དར་ཐང་སྐྱལ་སྐྱ། འོག་ངོས་༣༠༧ ། ཐིག་
ཐིང་༡༩པར་དཔར་སྐྱོང་བྲག་བརྒྱ་པ་བུ་མི་སམ་རྩོུའི་འབྱུང་། "ཞེས་འབྱུང་།

[17] ལུ་སྟོན་ཆོས་འབྱུང་གསུང་རབ་རིན་པོ་ཆའི་མཛོད། ལུགས་པར། ལུ་སྟོན་
རིན་ཆེན་བྲུབ་གྱིས་མཛད་པ། འོག་ངོས་༡༩༣། ཐིག་ཐིང་༡༣ པར་གསལ། གྲུང་གོའི་
བོད་ཀྱི་འཤམ་རིག་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་།

[18] ཆབ་སྐྱེལ་ཆེ་བརྟན་སུན་ཆོགས་ཀྱི་དབྱུད་ཅོམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། སྟོད་ཆ།
འོག་ངོས་༣༠༩། ཐིག་ཐིང་། ༡༡ པར་གསལ།

[19] ཆབ་སྐྱེལ་ཆེ་བརྟན་སུན་ཆོགས་ཀྱི་དབྱུད་ཅོམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། སྟོད་ཆ།
འོག་ངོས་༣༡༣། ཐིག་ཐིང་༣༣པར་གསལ།

[20] བོད་མཚུངས། ཆབ་སྐྱེལ་ཆེ་བརྟན་སུན་ཆོགས་ཀྱི་དབྱུད་ཅོམ་ཕྱོགས་
བསྒྲིགས། སྟོད་ཆ། འོག་ངོས་༣༠༩། ཐིག་ཐིང་། ༣༡ པར་གསལ།

[21] བོད་ཀྱི་བདེ་ལེ་བསྟན་བཅོས་སྤུམ་ཅུ་པའི་རྣམ་པ་འདད་ཀྱིན་བཟང་དགོངས་
ཐུག། བ་ཉི་རེན་ཆེན་དོན་བྱུང་བྱུང། ལུགས་པར། འོག་ངོས་༡༣། རེག་ཐེང་༣ པར་
གསལ། མཆོ་སྤོན་མི་རིགས་དཔེ་སྤྱོད་ཁང་།

[22] གོང་མཆུངས་སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན། འོག་ངོས་ ༤༦ རེག་ཐེང་༡༣ པར་གསལ།

[23] གོང་མཆུངས་སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན། འོག་ངོས་ ༢༡ རེག་ཐེང་༥ པར་གསལ།

[24] གོང་མཆུངས་སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན། འོག་ངོས་ ༣༤ རེག་ཐེང་༥ པར་གསལ།

[25] སྤྱོད་མཆོན་ཆ། ལུགས་པར། མི་རིགས་དཔེ་སྤྱོད་ཁང་། འོག་ངོས། ༡༣་
རེག་ཐེང་༡༡་པར་གསལ།

[26] སྤྱོད་མཆོན་ཆ། འོག་ངོས། ༢༡་། རེག་ཐེང་༣ པར་གསལ།

[27] གངས་ལྗོངས་བརྟུན་དག་ཀྱིན་བཏུས། འབྲས་གཙང་བསྟན་འཛིན་ཐབས་
མཁས་ཀྱིས་བསྒྲིགས། ལུགས་པར། བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་དཔར་
འགྲེམས་བྱས། དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་བསྟུས་པ། འོག་ངོས ༤། རེག་ཐེང་ ༤ པར།
“འདི་ནི་ཕྱི་ན་གྱི་སྤྱོད་བསྟུན་རྣམས། ། སྤྱོད་ཚུལ་མ་སྟན་པའི་བརྟུན་པ། ། ཅུང་ཟད་
པལ་ཆེར་མི་མ་སྟན་ནའང་། ། པལ་ཆེར་གསར་བཅད་དཔར་དུ་བྱས། ། ” ཞེས་དང་།
རེག་ཐེང་༡༣། “དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་བསྟུས་པ་ཞེས་བྱ་བ། རྒྱ་ཁྱིའི་དགོ་སྤོང་སྤོང་ལྟ་
ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་གཅིག་ཏུ་སྟེབས་པའོ། ” ཞེས་འབྲུང་།

[28] གོང་མཆུངས། གངས་ལྗོངས་བརྟུན་དག་ཀྱིན་བཏུས། འོག་ངོས་ ༤། རེག་
ཐེང་ ༤ པར་གསལ།

[29] ཆབ་སྟེལ་ཆེ་བརྟན་ཕུན་ཆོགས་ཀྱི་དབྱེད་ཅོམ་སྤྱོད་པ་བསྒྲིགས། སྟོད་ཆ།

འོག་ངོས་༡༠༩། ཐེག་ཐེང་། ༩ བར་གསལ།

[30] ཆེ་ཏན་ཞབས་བྱུང་རྗེ་བཙུན་འདིགས་མེད་རིགས་པའི་སྒོ་ཤོ་ས་ཀྱི་གསུང་
འབྲུམ། སྒྲིགས་བཅ་བཞི་པ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། འོག་ངོས་༡༣༩ ། ཐེག་ཐེང་
༥ བར་གསལ།

[31] གསེར་ཏོག་ལུས་ཀྱི་སྐུ་ལོ་མཛད་འབྲུམ་གྱི་ལྷ་མིག་གསེར་ཏོག་སྐྱུ་འཕྲེང་
ལྷ་པ་སྒོ་བཟང་ཚུལ་བྲིམས་རྒྱ་མཆོས་བརྩམས་པ། ལུགས་པར། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་
ཁང་། འོག་ངོས་༡༩༥། ཐེག་ཐེང་༣ བ་ནས་གསལ།

[32] བོད་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་སྒོ་གསལ་རིག་པའི་གསུང་མཛོད། བསོད་ནམས་རྒྱལ་
མཆོན་གྱིས་བརྩམས། བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་འབྲེལ་མས་སྒྲེལ་བྱས།
སེར་གྲེས་ལྷ་རམས་པ་འོང་པོ་སྒོ་བཟང་སྐྱུན་གྲགས་ཀྱིས་བྲིས་པའི་དེབ་དེའི་སྐྲང་
བཛོད་བྱ་གསལ།

[33] ཆབ་སྲེལ་ཆེ་བཏན་བྱུང་ཆོགས་ཀྱི་དབྱེད་ཅོམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། ལྷོད་ཆ།
འོག་ངོས་༡༡༡ ཐེག་ཐེང་། ༡༢ བར་གསལ།

[34] ཆབ་སྲེལ་ཆེ་བཏན་བྱུང་ཆོགས་ཀྱི་དབྱེད་ཅོམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། ལྷོད་ཆ།
འོག་ངོས་༡༡༢ ཐེག་ཐེང་། ༢ བར་གསལ།

[35] དཔལ་ལྷན་ས་སྐྱུ་པའི་གསུང་རབ། བོད་གཉིས་པ། ལུས་ཀྱི་སྐུ་དང་དག་
ཡིག་མཁན་པོ་ཀུན་དགའ་བཟང་པོས་བསྒྲིགས། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་གིས་
བསྐྱུན། འོག་ངོས་༡༩༡། ས་པར་གྱིས་མཛད་པའི་སྡེབ་སྒྲུར་གྱི་བསྐྱར་བཅས་བསྟོད་
དབྱངས་ཀྱི་སྒྲེང་བ་ཞེས་པའི་ནང་། “ཏྲག་ཏུ་གནས་པ་རྒྱ་དཔེ་སྐྱུ། ། ཀུན་འཕྲོ་འེགས་ཀྱི་

[41] ཆབ་སྤེལ་ཆེ་བརྟན་ཕྱན་ཆོག་གི་དབྱེད་ཅོམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། སྟོང་ཆ།
འོག་ངོས་༡༡༥། རེག་སྤེང་། ༡༩ བར་གསལ།

[42] བོད་ཡིག་རྫོང་ཞིབ་འཇུག་ཆབ་འགག་རྟམ་གྱི་ན་གྲིས་བཅུམས། ལྷགས་
པར། འོག་ངོས་༤༩། རེག་སྤེང་༡༤་བར་གསལ། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་།

[43] དཀར་ཆག་འཕང་ཐང་མ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་། འོག་ངོས་༩༡། རེག་
སྤེང་༡་བར་གསལ། དཀར་ཆག་འཕང་ཐང་མ་ནི་སྟོན་བྱས་བཅུན་པོའི་རྒྱལ་རབས་
སྐབས་སྟུ། ཡར་ ལུངས་འཕང་ཐང་ག་མེད་ན་བཞུགས་པའི་བཀའ་བསྐྱེད་མདོ་ཕྱོགས་
གཙུག་ཆེ་བའི་དཀར་ཆག་ཆོས་རྒྱལ་ལོ་པཎ་རྒྱལ་གྲིས་བསྒྲིགས་པ་ཞིག་ཡིན།

[44] བསྐྱར་འགྱུར་དཔེ་བསྐྱར་མ། མཛོན་པ། གྲུ། བོད་གྲངས་༢༤། གྲུ་གཤི་
བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་། འོག་ངོས་༥༤། རེག་སྤེང་༡་བར་གསལ།

[45] བཀའ་འགྱུར་དཔེ་བསྐྱར་མ། མཛོན་པ། ཡ། བོད་གྲངས་༤༤། གྲུ་གཤི་བོད་
ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་། འོག་ངོས་༤༩། རེག་སྤེང་༥་ཐོག་ “སྐྱ་མ་ཕྱོགས་ཀྱི་
སངས་རྒྱས་དགའ་བའི་དཔལ་དེ་བཞེན་གཤེགས་པ་ལ་ཕྱག་འཆམ་ལོ། ”ཞེས་དང་།
འོག་ངོས་༢། རེག་སྤེང་༡༤་ཐོག་ “སྐྱ་མ་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་དགའ་
བས་བྱིན་ལ་ཕྱག་འཆམ་ལོ། ”ཞེས་འགྱུར་ངོ།།

[46] བསྐྱར་འགྱུར་དཔེ་བསྐྱར་མ། འབྲུལ་བ། ལྷ། བོད་གྲངས་༩༩། འོག་ངོས་
༡༠༡༡། རེག་སྤེང་༡༩ བར་གསལ།

[47] ཏུན་ཏྲང་བོད་ཀྱི་ཡིག་རྫོང་ལས་བྱུང་བ། བོད་བཅུན་པོའི་རྒྱལ་རབས།
ཅོམ་ཕྱོགས་པ། འབྲེ་བྱང་སྐབས་མགོན་ཆེ་ཆང་། འོག་ངོས་༥༡༢། རེག་སྤེང་༡༩ བར་

གསལ།

[48] སྐྱོགས་སྟོན་རིན་ཆེན་བཟ་ཤིས་ཀྱིས་བཅུམས་པའི་བོད་ཀྱི་སྐད་ལས་གསར་ཆེད་གི་བདའི་བྱད་པར་སྟོན་པ་ལེགས་པར་བཤད་པ་ལི་ཤིའི་གྲར་ཁང་། མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གིས་དཔར། འོག་ངོས་༡༧། ཟླ་བ་ཟླ་བ་༡༢ ཟླ་བ་ "སྐྱོགས་སྟོན་ཀྱིས་རིག་ཟིག་ཏུ་བཀོད་པའོ། " ཞེས་དང་། མཁས་དབང་དུང་དཀར་སློབ་པའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གསུང་འབྲུམ། སློབ་གསལ་སྐོར་གྱི་དབྱུང་ཚོམ། མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་། འོག་ངོས་༣༡༧། ཟླ་བ་ཟླ་བ་༣༠ ཟླ་བ་ "ཅི་ལ། བཟ་བཅད་དང་བོད་དང་། གཉིས་པ། གསུམ་པ་བཅས་ཀྱི་སྐབས་སུ་མིང་དང་ཆོག་ལ་བསྐྱར་བཅོས་གང་དང་གང་མཛད་པའི་བཟུང་ཐོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་མིང་ལ་གང་ཟེར་བ་དང་། མཛད་པ་སུ་ཡིན། ལན། བཟུང་ཐོ་དེ་ལ་ཡོངས་གྲགས་སུ་དག་ཡིག་ལི་ཤིའི་གྲར་ཁང་ཟེར་ཞིང་། མཛད་པ་པོ་ནི་ལྷ་ལུ་ལོ་ཆེན་ཀྱི་སློབ་མ་སྐྱོགས་སྟོན་ལོ་ལྔ་བ་རིན་ཆེན་བཟ་ཤིས་ཡིན། " ཞེས་འབྲུང་།

[49] དེབ་ཐེང་སྟོན་པོ། འགོ་ས་ལོ་གཞོན་ཏུ་དཔལ་གྱིས་བཅུམས། སྟོན་ཆ། མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་། འོག་ངོས་༢༠། ཟླ་བ་ཟླ་བ་༤ བར་གསལ།

[50] ཆབ་སྐྱོང་ཆེ་བཟུང་ཕུན་ཆོག་ཀྱི་དབྱུང་ཚོམ་ཕྱོགས་བསྐྱེགས། སྟོན་ཆ། འོག་ངོས་༣༡༦། ཟླ་བ་ཟླ་བ་ ༡༥ བར་གསལ།

[51] ཆབ་སྐྱོང་ཆེ་བཟུང་ཕུན་ཆོག་ཀྱི་དབྱུང་ཚོམ་ཕྱོགས་བསྐྱེགས། སྟོན་ཆ། འོག་ངོས་༣༡༧། ཟླ་བ་ཟླ་བ་ ༢༢ བར་གསལ།

[52] རོང་ཐོམ་ཆོས་བཟང་གི་གསུང་འབྲུམ། བོད་གཉིས་པ། ལྷགས་པར། མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་། འོག་ངོས་༣༣༤། ཟླ་བ་ཟླ་བ་ ༡༧ བར་གསལ།

[53] ཆབ་སྲེལ་ཆེ་བརྟན་བྱམ་ཆོགས་ཀྱི་དབྱུང་ཚུལ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། ལྷོད་ཆ།
འོག་ངོས་༡༡། རྒྱུ་ཐོང་། ༣༥ བར་གསལ།

[54] གོང་མཚུངས་སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེ། འོག་ངོས་༣༥ རྒྱུ་ཐོང་། ༤ བར་གསལ།

[55] ས་སྐྱ་པའི་བཀའ་འབུམ། ༥ བརྗེ་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆན་གྱི་བཀའ་
འབུམ། རྫོ་ལོ་སྤྱང་ཁོ། རྫོ་ཁྲོ། འོག་ངོས་༤༣༤ བར། ས་པཎ་གྱིས་མཛད་པའི་བསྟན་
བཅོས་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན་ཞེས་པའི་ཚུལ་བར་དམ་བཅའི་ཆོག་ཏུ། “གསར་བཅད་
སྐད་ཀྱི་ཁོར་བུ་རིན་ཆེན་ཆོགས། ། རྣམ་དག་སྒྲོ་ཡིས་བྱེད་རོ་ལེགས་བྱས་ཤིང་། ། རི་
མེད་ཆོག་གི་སྤང་བུར་ལེགས་བརྒྱས་ཏེ། ། མཁས་རྣམས་ཁ་རྒྱན་མཛེས་པ་བདག་
གིས་བྲ། ། ” ཞེས་དང་། འོག་ངོས་ ༤༣༡ རྒྱུ་ཐོང་དུག་པར་མཛད་བྱང་དུ། “ཅེས་
མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན། ས་སྐྱ་བརྗེ་ཏ་སྐད་གསར་བཅད་དང་བཛེས་སུ་མཐུན་པར།
བརྗེ་སྤྱོད་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བ་བཞིན་རྒྱན་དུ་བྱས་པའོ། ” ཞེས་
འབུང་།

[56] ཆབ་སྲེལ་ཆེ་བརྟན་བྱམ་ཆོགས་ཀྱི་དབྱུང་ཚུལ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། ལྷོད་ཆ།
འོག་ངོས་༡༡༤། རྒྱུ་ཐོང་། ༣ བར་གསལ།

[57] ཆབ་སྲེལ་ཆེ་བརྟན་བྱམ་ཆོགས་ཀྱི་དབྱུང་ཚུལ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། ལྷོད་ཆ།
འོག་ངོས་༡༡༠། རྒྱུ་ཐོང་། ༤ བར་གསལ།

[58] གོང་མཚུངས་གསེར་རྟོག་སུམ་ཉགས། འོག་ངོས་༡༦༥། རྒྱུ་ཐོང་བ་
ནས་གསལ།

[59] རྗེ་ལམ་རིམ་པའི་གསུམ་འབུམ། བོད་གསུམ་པ། ཀན་སུ་འུ་མི་རིགས་དཔེ་

སྒྲིལ་ཁང་གིས་བསྐྱུལ། འོག་ངོས་༥༡༡། ཐེག་ཐེང་༤ བར་གསལ།

[60] དེབ་ཐེང་དཀར་པོ། དག་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་མཛད། ལྷགས་བར། མི་
རིགས་དཔེ་སྒྲིལ་ཁང་། འོག་ངོས་༡༢། ཐེག་ཐེང་༡༢ བར་གསལ།

[61] གོང་མཚུངས་སི་ཏུའི་འགྲེ ལ་ཆེན། འོག་ངོས་༡༥ ཐེག་ཐེང་༡༤ བར་གསལ།

[62] རྒྱལ་བ་གཞོན་པའི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྐྱུས། འཇམ་དཔལ་རྒྱལ་མཚན་
གྱིས་མཛད། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྒྲིལ་ཁང་། འོག་ངོས་༣༠ ། ཐེག་ཐེང་༡༠ བར་
གསལ། རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱིས་ཐོ་བདེ་གཤེགས་ཤེས་རབ་སེང་གེན་པག་གྲུ་དོ་རྩེ་
རྒྱལ་པོ་དང་སྒྲུན་ཡིན་ཞིང་། བོད་རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་ཚུ་པོ་སྐྱལ་ལ་འཁུངས་ཤིང་།
རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ཚུ་བྱེ་ལོར་སྐྱལ་གཤེགས་པ་ཡིན།

[63] ཆབ་སྐྱེལ་ཆེ་བརྟན་ཕུན་ཆོགས་ཀྱི་དབྱུང་ཅོམ་ཕྱོགས་བསྐྱིགས། སྟོད་ཆ།
འོག་ངོས་༣༣༣། ཉིན་ངོས། ཐེག་ཐེང་༡ བར་གསལ།

[64] སྡེ་དགའི་བསྐྱེད་འགྱུར་དཀར་ཆག་ཤིང་བར། བཅུན་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་རིན་
ཆེན། འོག་ངོས་༣༣༤ ། ཐེག་ཐེང་༤ བར་གསལ།

[65] རྒྱ་གར་ཆོས་འབྱུང་། ཏཱ་ར་རྒྱ་ཐས་བཅུམས། ལྷགས་བར། སི་ཁྲོན་མི་
རིགས་དཔེ་སྒྲིལ་ཁང་། འོག་ངོས་༡༢༡ བར་གསལ།

[66] གོང་མཚུངས། སྡེ་དགའི་བསྐྱེད་འགྱུར་དཀར་ཆག་ འོག་ངོས་༤༦༣། སྡེ་
བ་ངོས། ཐེག་ཐེང་༣ བར་གསལ།

[67] དཔལ་ལྷན་གླེ་མ་དམ་བ་རྣམས་ལས་དམ་པའི་ཆོས་ཐོས་པའི་ཡི་གེ་དོན་
གཉེར་གདེང་ཅན་རོལ་པའི་ཚུ་གཉེར། ཚུལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན། འོག་ངོས་༣༦། ཉིན་

ངོས། རིག་ཟེང་༥ པར་གསལ།

[68] བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལྗེ་རྣམ་གཞག མི་རིགས་དཔེ་སྤྱན་ཁང་། བཙུན་པ་
ཚུ་ལ་བྲིམས་རིན་ཆེན། འོག་ངོས་ ༣༥། རིག་ཟེང་༡༠ པར་གསལ།

[69] ཆབ་སྲེལ་ཆེ་བརྟན་བྱུན་ཆོགས་ཀྱི་དབྱེད་རྩོམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། ལྷོད་ཆ།
འོག་ངོས་ ༣༣༣ རིག་ཟེང་། ༡༥ པར་གསལ།

[70] ཆབ་སྲེལ་ཆེ་བརྟན་བྱུན་ཆོགས་ཀྱི་དབྱེད་རྩོམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། ལྷོད་ཆ།
འོག་ངོས་ ༣༣༣། རིག་ཟེང་། ༣༥ པར་གསལ།

དག་གསར་བེད་སྒྲིབ་གཏོང་སྐབས་གཟབ་དགོས་སའི་ གནད་དོན་འགའ།

ཉེ་བའི་དུས་རབས་བྱེད་ལྷག་རིང་བོད་ཕྱི་ནང་གི་ཤེས་ལྡན་མི་སྣ་ཚོས་རང་མི་
རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་སྤང་སྒྲོལ་དང་དར་སྤེལ་ཐད་ཐུག་ལས་གནང་བའི་ཁོད། ཆེས་
མང་གཞིར་གྱུར་པའི་ལས་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་ནི་ཆོག་མཛོད་ཚོམ་སྤྲིག་དང་དབར་
སྤྱད་ཀྱི་བྱ་བ་དེ་རེད། བོད་ལ་ཆོག་མཛོད་རིག་པའི་བྱེད་ཆོས་འཛོམས་པའི་དེང་
རབས་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་ཆད་ལྡན་ཞིག་ད་དུང་དཀོན་མོད། བཅན་པོའི་རྒྱལ་རབས་
སྐབས་ཚོམ་སྤྲིག་གནང་བའི་བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་ཆེ་འབྲིང་བོད་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་ཐོག་
མར་བཅིས་ནའང་། བོད་ལ་ཆོག་མཛོད་བྱུང་ནས་མི་ལོ་ཆིག་སྟོང་ལྷག་ཕྱིན་ཡོད། བོད་
ཡིག་གི་དེང་རབས་ཆོག་མཛོད་ཚོམ་སྤྲིག་གི་འཕེལ་རིམ་ནང་དག་ཡིག་གསར་
བསྐྲུགས་ནི་ཀུན་གྱིས་མཐོང་ཆེན་བྱེད་ཅིང་། ཆོག་མཛོད་རིག་པའི་བྱེད་ཆོས་གང་
འཚམ་འཛོམས་ཡོད་པའི་སྐད་ཡིག་ཆོག་མཛོད་ཅིག་རེད།

ཕྱིར་དག་ཡིག་གསར་བསྐྲུགས་ནང་དབྱུ་ཡིག་གི་ཐ་སྙད་འདམས་སྤྲུག་བྱེད་
ཚུལ་ཁམས་གཙང་ཞིང་། སྟོན་ཆད་ཀྱི་དག་ཡིག་ཁག་དང་མི་འདྲ་བར་ཐ་སྙད་རེ་རེའི་
འབྲེལ་བ་ཤད་རྒྱག་ཚུལ་ཁྱུང་ཞིབ་ཆགས་ཡིན་པ། དེ་བཞིན་དབྱུ་ཡིག་གི་ཐ་སྙད་ཁག་

ལ་བད་སྒྲིང་གི་དབྱེ་བ་བཀར་ཡོད་པ་སོགས་ཁྱད་ཆོས་དུ་མས་ལྷན་མོད། འོན་ཀྱང་གཟེ་དང་མཆོང་གཉིས་དོན་གཅིག་པ་ལྟ་བུར་བཀའ་བ་དང་། སྐྱེས་རབས་གི་ཆབ་ལ་སྐྱེ་རབས་གིས་པ་སོགས་འགྲེལ་ལོག་དང་། དེ་བཞིན་ཡིན་དང་ཡོད་ལྟ་བུའི་སྐབ་ཆོག་ནམས་བྱ་ཆོག་གི་ཡ་བྱལ་དུ་བཞག་པ་བོད་རང་གི་བད་སྒྲིང་ཆོས་ཉིད་དང་མི་མཐུན་པ་ལྟ་བུ་གང་མང་ཡོད་པར་མ་ཟད། ལྷག་པར་དུ་དག་བསྐྱིགས་གསར་བསྐྱིགས་སོག་མར་ཚོམ་སྐྱིག་བྱེད་དུས་(བྱི་ལོ་༡༩༥༣ ལོར་ཚོམ་སྐྱིག་འགོ་བཙུངས།)རིག་གནས་གསར་བརྒྱུད་གསར་བརྒྱུད་ཆུང་འཆུབ་ཁོད་ཁེལ་ཁིང་། ཆོག་མཛོད་དེ་ཡང་གཞུང་ཕྱོགས་གི་བཀའ་བཏོད་ལོག་ཚོམ་སྐྱིག་བྱས་པའི་ཉེར་ལེན་གྱིས་ཆབ་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་ཐ་སྙད་ཁག་གི་འགྲེལ་བཤད་དང་། དཔེར་བརྗོད་ཀྱི་ནང་དོན་སྐོར་ཅིག་ཆོག་མཛོད་རིག་པའི་བྱུང་ཁོངས་ལས་བཞག་ཏེ། ཆབ་སྲིད་རང་བཞིན་གྱི་ཕྱོགས་ལྷང་ཆབས་ཆེན་མངོན་ཡོད། ཚོམ་ཐུང་འདྲིའི་ནང་ཆོག་མཛོད་དེའི་འགྲེལ་བཤད་དང་དཔེར་བརྗོད་ཀྱི་ནང་དོན་སྐོར་གཅིག་ལ་དབྱེ་ཞིབ་གིས་ཆོར་མ་འདོན་རྒྱ་ལགས་ན། ཚུལ་འདྲིར་སློང་མིག་ཡངས་པ་ནམས་གིས་དགོངས་ཚུལ་ལྷན་སྦྲེལ་ཡོང་བ་ཞུ།

དང་པོ། ཆོས་ལུགས་རིག་གནས་ལ་འོས་མེད་

དགག་ཀྱག་བྱས་ཡོད་པ།

ཕྱིར་དག་ཡིག་གསར་བསྐྱིགས་ནི་སྐད་ཡིག་གི་རྒྱན་སྒྲིང་ཐ་སྙད་གཙོ་བོར་བསྐྱས་པའི་ཆོག་མཛོད་ཅིག་ཡིན་པས། ཆོས་ལུགས་རིག་གནས་ཀྱི་ཐ་སྙད་གིས་བརྒྱ་ཆ་གཅིག་ཀྱང་ཟེན་མེད་ནའང་། ཆོས་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཐ་སྙད་ཁག་ཅིག་

བསྐྱུས་ཡོད་པར་མོག་འགྲེལ་བརྒྱབ་པ་ནི་རྩང་ཆབས་ཆེན་ཡིན་པ་དེ་རེད།

འདྲིར་དཔེར་མཆོན་རེ་རྩང་བྲངས་ན། དཔེར་ན་དངོས་གྲུབ་ཅེས་པའི་འགྲེལ་བཤད་ཐད། “མྱོངས་དད་ཀྱི་བཤད་ཚུལ་ཞིག”ཅེས་དང་། ཡང་བསོད་ནམས་ཞེས་པའི་འགྲེལ་བཤད་སྐབས་སུ་“སངས་རྒྱུ་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་དང་མཐུན་པའི་བྱ་ལས་ཀྱི་མིང་ལ་སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་པས་བསོད་ནམས་ཟེར་ཞིང་དེ་བྱས་པ་ལ་བསོད་ནམས་བསགས་ཟེར།”ཞེས་དང་། སྐལ་བ་ཞེས་པའི་འགྲེལ་བཤད་ནང་“མྱོངས་དད་ཀྱིས་སྒྲོ་བཏགས་པའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་དོན་མེད་ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དོན་དུ་ཞེས་པ་བསྐྱུན་ཆོག་ལ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་བཤད་དང་དཔེར་བརྗོད་དུ། “དོན་ངོ་མོའི་གནས་ཆོད་ཀྱི་དོན་ཏེ། ལྷ་འབྲེ་ཟེར་བ་ནི་མྱོངས་དད་ཀྱིས་སྒྲོ་བཏགས་པ་ཡིན་ཀྱི་དོན་དུ་གཏན་ནས་མེད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ།” ཞེས་འབྲུང་། དེས་ན་ཆོག་མཛོད་འདིའི་ནང་སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་འགྲེལ་བའི་ཐ་སྙད་དངོས་གྲུབ་དང་། བསོད་ནམས་ཀྱི་མཆོན་དོན་ནི་མྱོངས་དད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་བསྐྱུས་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཆོད་མངགས་ལྟ་མེད་སྒྲི་བའི་ལྷ་བ་བྲུབ་བསྐྱུགས་བྱས་ཡོད། འགྲེལ་བཤད་འདི་དག་གིས་བོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་རིག་གནས་ལ་འོས་མེད་དགག་བྱག་གི་བསམ་སྒྲོ་མཆོན་ཡོད་དེ། སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་བདེ་དོན་ལྟར་ན། དངོས་གྲུབ་ཅེས་པ་ནི་ཁྲི་མའི་མན་དག་སོགས་བསྐྱུབས་ནས་གྲུབ་པའི་དགོས་འདོད་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལ་གོ་ཞིང་། དེ་ལ་མཆོག་གི་དངོས་གྲུབ་དང་ཐུན་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་གཉིས་ཡོད་པ་དང་། མཆོག་གི་དངོས་གྲུབ་ཅེས་པ་ནི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་རིག་འཇིན་ཀྱི་གོ་འཕང་ངམ། སངས་རྒྱུ་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པའི་དོན་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་བསོད་ནམས་ཞེས་པ་ནི་དག་བཤམ་ལེགས་སྤྱད་ཀྱི་

དོན་ལ་འབྲུག་ཚུལ་སྒྲིབ་སྒྲིབ་བཅས་གཉིས་སོགས་སུ་གསུངས་ཡོད་ལ། [1] སངས་
རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་ནས་བཤད་པའི་པར་ཕྱིན་དུག་གི་ཡ་གྲུལ་སྒྱིན་པའི་པར་
ཕྱིན་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་པར་ཕྱིན་དང་། བཟོད་པའི་པར་ཕྱིན་བཅས་གསུམ་ནི་
གཟུགས་སྒྲིབ་འབྲུབ་བྱེད་ཀྱི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོགས་ཡིན་པ་ཡོངས་གྲགས་རེད། དེས་
ན་སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་གི་འཛོལ་བྱ་སངས་རྒྱུ་ཆོས་ཀྱི་གོ་འཕང་
དང་། དེ་འཛོལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུའི་ཡ་གྲུལ་བསོད་ནམས་གཉིས་ཚོངས་དད་རེད་ཅེས་བརྗོད་
པ་དེ་དམར་པོའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་གྱིས་ཆོས་ལུགས་རིག་གནས་ལ་ལོག་
འབྲེལ་བྱས་པ་ཙམ་ལས། དོན་དམ་དུ་དེ་ལྟར་ཡིན་པའི་ངེས་པ་མེད་ལ། ལྷག་པར་དུ་
ཆོག་མཛོད་ནང་ན་ཐ་སྙད་ལ་འབྲེལ་བཤད་རྒྱག་སྐབས་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་རིམ་
རིམ་ཞིན་མཆོན་སྟུག་པ་དང་། རིག་ཆོན་སོ་སོའི་བརྗོད་པ་དེའི་རིགས་པའི་གཞུང་
ལུགས་ཀྱི་འབྲེལ་བཤད་གསལ་པོར་འགོད་པ་མ་གཏོགས། རིང་ལུགས་ངེས་ཅན་
ཞིག་ཆོད་གཞིར་བཟུང་སྟེ། དེ་དང་མི་མཐུན་པའི་རིག་གནས་ཁག་ནི་ཚོངས་དད་ཡིན་
ཚུལ་སོགས་དགག་གཞག་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཆོག་མཛོད་རིག་པའི་ཅ་དོན་དང་མཐུན་པ་མ་
ཡིན་ནོ། དེའི་ཚུལ་འབྲེལ་ཡོད་ཆོག་མཛོད་གྲགས་ཅན་གཞན་གྱི་འབྲེལ་བཤད་རྒྱག་
ཚུལ་དང་བསྟུར་ན་རྟོགས་སྟབས་སྟེ། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་ཆོད་མར་འཛིན་པའི་ཨོ་ག་སི་ཚྲོར་
ཏི་ཆོག་མཛོད་སོགས་སུ་དེ་ཕྱིན་ཡིག་གི་དགོན་མཆོག་(God)ཅེས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་སྒྲ་
དོན་བཤད་སྐབས། ཡེ་ཤུ་ཆོས་ལུགས་པ་དང་། ཁ་ཆེ། རྩ་བཅས་ཀྱིས་སྐབས་སུ་
འགོ་བ་དང་འཛིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་ཡིན་པར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་པའི་ལྷ་ཞིག་ཅེས་བཀའ་
པ་མ་གཏོགས། ཚོངས་དད་ཀྱིས་སྒྲོ་བཏགས་པའི་ཡེ་ཤུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་ཞིག་ཅེས་

བཀྲལ་མེད་པ་བཞིན་ནོ།

དག་ཡིག་གསར་བསྐྱུགས་ནང་ཆོས་ལུགས་རིག་གནས་ལ་འོས་མེད་དགག་
 རྒྱལ་བྱས་པ་དེ་ཆོས་སྐྱེལ་པ་སྐེར་གྱི་ལྷ་བ་ཡིན་མེན་གང་ལྟར་ཡང་། རྒྱ་དམར་གཞུང་
 གི་ལངས་ཕྱོགས་ཐེལ་བསྐྱུགས་བྱས་པ་རེད། རྒྱ་དམར་གཞུང་གི་ཆོས་ལུགས་སྤེད་
 རྒྱས་གྱི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུས་གྱི་ཉེན་ཁུངས་ནི། ཀོལ་མར་ཁེ་སེའི་ཆོས་ལུགས་
 སྐོར་གྱི་ལྷ་ཚུལ་ཁག་ཡིན་ཞིང་། མར་ཁེ་སེས་དགག་པ་རྒྱལ་ལུལ་གྱི་ཆོས་ལུགས་དེ་
 ཡེ་ཤུ་སྟོགས་བྱུང་ཕྱོགས་གྱི་དད་པའི་ཆོས་ལུགས་ཁག་ལས། ཤར་ཕྱོགས་གྱི་ཆོས་
 ལུགས་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དུ་རིགས་པའི་ཆོས་ལུགས་སུ་བྲགས་པའི་སངས་རྒྱས་
 ཆོས་ལུགས་མིན་ཚུལ་མཁས་པ་རྒྱས་ཅན་ཆོས་གསུངས་ལུས་ཡིན། ཆོས་ལུགས་
 ལ་འོས་མེད་སྐྱོན་བརྗོད་དང་འགོག་སྒྲུབ་བྱེད་པ་ནི། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་
 ཉམས་དམས་སུ་བཏང་སྟེ་རྒྱ་དམར་གྱི་སྐེར་སྐྱོད་དབང་བསྐྱར་སྤྱད་སྐྱོབ་བྱེད་རྒྱ་དེ་
 ཡིན། དེས་ན་དག་ཡིག་གསར་བསྐྱུགས་པེད་སྐྱོད་གཏོང་མཁན་རང་རིགས་གཞོན་
 སྤྱོད་སྐྱོབ་གཉེར་བ་རྣམས་ཀྱིས་གནད་དོན་དེར་ངོས་ཟིན་བརྟན་པོ་ཐོབ་རྒྱུ་ཏུ་ཅང་
 གལ་ཆེད།

གཉིས་པ། བོད་ཀྱི་བདག་དབང་གི་གནད་དོན་

འབྲིག་བརྗོད་བྱས་ཡོད་པ།

གྲུ་དམར་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བདེན་པ་ནག་གསུང་གཏོང་ཆེད་བོད་
 གྲུ་ལོ་རྒྱུས་འབྲེལ་བར་འཁོག་བརྗོད་བྱས་པའི་དཔེ་ཆ་དང་ཚུལ་ཡིག་མང་པོ་བཏོན་

དང་འདོན་བཞིན་པ་ལྟར། དག་ཡིག་གསར་བསྐྱེགས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་དང་དཔེར་བརྗོད་ཀྱི་ནང་དོན་ལའང་མི་བདེན་རྒྱུ་སྤྲིག་གི་ཁྲིལ་བསྐྱེགས་དེས་བྱུང་ཡོད།

འདིར་དཔེར་མཆོན་ཁ་ཤས་འགོད་ན། གེ་ལ་ཤ་ཞེས་པའི་འགྲེལ་བཤད་ལ། "རང་རྒྱལ་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གངས་ཉེ་མིའི་མིང་ལའང་འབྲུག་པར་བཤད།"ཅེས་དང་། ལྷེ་པ་ཞེས་པའི་འགྲེལ་བཤད་ "སྔོན་ཆད་བོད་ས་གནས་སྤྱིད་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་ཀྱི་གོ་ས་ལྷེ་སྤྱིད་འཁུར་མཁན་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཀྱི་མིང་།" ཞེས་དང་། ལྷོ་པ་ཞེས་པའི་འགྲེལ་བཤད་ལ། "བོད་ལྗོངས་ལྷོ་ཁར་ཡོད་པའི་མི་རིགས་ཤིག་ལ་སྔོན་ཆད་ 'ལྷོ་པ་ཞེས་སྐད་བ་རེད་ཅེས་བཤད་པས་ད་ལྟ་ 'ལྷོ་པ་'ཟེས།" ཞེས་འབྲུང་ལ། དེ་བཞིན་དུ་རྩ་བ་ཞེས་པའི་འགྲེལ་བཤད་ལ། "ས་ཁོན་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཞིག་གི་མིང་།"ཞེས་དང་། འབྲེང་ཞེས་པའི་དཔེར་བརྗོད་ནང་དུ། "ང་མེས་རྒྱལ་ལ་ཞེ་འབྲེང་།"ཞེས་བཀོད་ཡོད་པས་མཆོན་ནོ།

འོན་ཀྱང་སྤྱད་དེ་དག་གི་འགྲེལ་བཤད་དང་དཔེར་བརྗོད་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་བདག་དབང་ལ་འཁྲིག་བརྗོད་ཅི་ལྟར་བྱས་ཡོད་ཅེན། ལྷག་པོ་འདིའི་མེས་རྒྱལ་དང་རང་རྒྱལ་ཞེས་པ་ནི་དེང་སང་རྒྱ་དམར་གཞུང་གི་བཤད་སྟངས་ལྟར་ན་ཡུང་གོ་ཟེར་བར་གོ་དགོས་ཤིང་། ཡུང་གོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ནི་རྒྱ་ནག་དང་བོད་སོགས་མི་རིགས་ང་ལྟེན་གི་ཐུན་མོང་གི་མེས་རྒྱལ་ཀྱི་མིང་ཡིན་ཚུལ་བརྗོད་དེ། ཐ་སྙད་ཀྱི་གོ་དོན་དཔྲགས་པའི་ཐབས་ཤིག་སྤྱད་ནས་མི་རྣམས་མགོ་ཚིངས་སུ་འབྲུག་པ་དང་། ཆབ་སྤྱིད་ཀྱི་དམིགས་ལུས་སྤྱི་ཐབས་བྱེད་བཞིན་ཡོད། བོད་རང་གི་དེ་སྤྱིའི་ཡིག་ཆ་ནང་ཡུང་གོ་ཞེས་པ་རང་གི་མེས་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཡིན་པའི་ཆོག་གཅིག་རྟེན་དུ་མེད་ལ། དེ་བཞིན་དུ་བོད་ཀྱི་མེས་

མེད་ཀྱིས་ཁབ་ནི་ལྟ་བུ་བཅན་པོ་མེས་དཔོན་རྣམས་གསུམ་སོགས་ཀྱིས་བཅུགས་པའི་བོད་
 བཅན་པོའི་རྒྱལ་རབས་དང་། ཕྱིས་བྱུང་གི་རྒྱལ་རབས་ཁག་ཡིན་པ་ལས། བོད་ཀྱི་
 མེས་རྒྱལ་གྱི་པོ་འཕམ་རྒྱ་ནག་རེད་ཅེས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱོད་པ་སུ་གཅིག་གིས་གྲུང་
 བརྒྱུད་སྤྱོད་མེད། དེས་ན་འདི་ནི་དོན་དངོས་ལ་བསྟོན་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གཡོ་རྒྱུས་
 ཤིག་སྟེ། ཡག་པོར་ས་རྒྱ་ལའི་སྤྱོད་པ་མཆོག་གིས་གྲུང་མེས་རྒྱལ་ཞེས་པའི་ཆོག་འདི་སྤྱུག་
 རྒྱུན་ཡིན་ཚུལ་ཁོང་གི་རང་རྣམས་ནང་གསུངས་ཡོད། [2] དེ་དང་འདྲ་བར་བོད་ཀྱི་སྲིད་
 གཞུང་རིམ་བྱུང་ལ་ 'བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང'་ཞེས་བཅན་སྦྱོར་བྱས་ཏེ་ཁྱབ་
 བསྐྱབས་བྱེད་ཀྱིན་པའང་ཆབ་སྲིད་ངན་གཡོ་འདྲེས་པའི་ཆད་བཅོས་ཆོག་ཅིག་ཡིན།
 དེ་བཞིན་དུ་བོད་ལུལ་དབྱུས་ཀྱི་ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་གནས་པའི་ལྷོ་པའི་མི་རྣམས་ལོ་རྒྱུས་
 དང་མི་རིགས་ཀྱི་ཁྱད་ཉགས་གང་ཐད་ནས་གངས་ལྷོ་དང་བོད་མི་རིགས་ལས་ལོགས་
 སུ་མེད་ཀྱང་། མི་རིགས་གཞན་ཞིག་ཡིན་ཚུལ་ལོག་བཤད་བརྒྱབ་ཡོད། དེ་བཞིན་རྩ་
 བ་ནི་བོད་མདོ་སྤྱད་ཀྱི་ཆ་ཤས་འབྲུལ་མེད་ཅིག་ཡིན་ཡང་རྒྱ་ནག་གི་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་
 ཀྱི་ཁོངས་སུ་བཅད་དེ་འབྲུལ་བཤད་བརྒྱབ་ཡོད་པ་རེད། དེ་དག་ནི་བོད་མི་རིགས་
 དུས་བྱུང་གཏོང་ཆེད་ནང་ཁུལ་དུ་མི་རིགས་རྒྱུང་རྒྱུང་མང་པོ་བཀར་བ་དང་། བོད་ས་
 བསྟོན་མེད་ཡིན་ཡང་རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་སུ་བསྐྱུས་ཏེ་ཁ་བྱལ་གཏོང་འདོད་
 བྱེད་པ་དེ་ཡིན། དཔེ་མཆོན་དེ་དག་ཐོག་ནས་རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་བདག་
 དབང་གི་གནད་དོན་ལ་འབྲེག་བརྒྱུད་ཆད་ལས་འདས་པ་བྱེད་པ་དང་། དག་ཡིག་
 གསར་བསྐྱེགས་ནང་གནས་ཚུལ་དེ་དེས་བསྐྱེགས་བྱས་ཡོད་པ་གསལ་བོ་ཤིས་སྟབས་
 དེས་ན་ཆོག་མཚན་འདི་ཉིད་ཐེད་སྦྱོད་གཏོང་མཁན་ཆོས་གནད་དོན་འདིའི་ཆབ་སྲིད་

རང་བཞིན་ཤེས་རྟོགས་དགོས་པ་ཏ་ཅང་གལ་ཆེ་བར་སེམས།

གསུམ་ལ། རྒྱ་དམར་གྱི་སྒྲིང་སྒྲིང་དབང་ལ་
བསྒྲིང་བཟུགས་བྱས་ཡོད་ལ།

རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་ལ་དྲག་པོའི་བཅན་འཛུལ་དང་། གཤུག་རྩལ་ཆེ་བའི་སྲིད་
བྱས་དང་བྱ་ཐབས་སྤྱད་དེ་དབང་བསྐྱར་བྱས་པར། བོད་མི་ཆོས་འདས་པའི་མི་ལོ་ལྔ་
བཅུ་ལྷག་རིང་སྤོང་སྟོབས་ཆེན་པོས་རོ་རྒྱལ་རིམ་པར་བྱས་ཡོད་ལ། ལྷག་པར་དུ་ས་
ཁྱའི་ཞི་རྒྱལ་ཆེན་མོ་དང་། ཁྱི་ལོ་ཉིས་སྟོང་དགུ་ནས་ད་བར་བོད་མི་བརྒྱ་ལྷག་གིས་
རང་ལུས་མེར་བསྟེགས་གྱིས་རོ་རྒྱལ་བྱས་པ་དེས། རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་དུ་ལག་
བསྟར་བྱེད་བཞིན་པའི་སྲིད་བྱས་དང་བྱ་ཐབས་ཁག་གི་གཤུག་རྩལ་རང་བཞིན་
གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད། དག་ཡིག་གསར་བསྐྱགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་མང་པོའི་འབྲེལ་བ་འད་
དང་དཔེར་བརྗོད་གྱིས་རྒྱ་དམར་གཞུང་གི་སྒྲིང་སྒྲིང་དབང་ལ་བསྒྲིང་བཟུགས་
བྱས་ཡོད་པ་སྟེ།

དཔེར་ན། མྱེང་ཞེས་པའི་བྱ་ཆོག་འབྲེལ་སྐབས། “སྤྱི་ཆོགས་རྩིང་པའི་སྤྱུག་
བཟུལ་དུས་རྒྱུན་དུ་མྱེང་དགོས།” ཞེས་དང་། མཐོན་མེད་སྐབས་མེད་ཅེས་པའི་
དཔེར་བརྗོད་ལ། “སྤྱི་ཆོགས་རྩིང་བར་སྤྱ་གེ་བྱང་ཆེ་དབུལ་པོ་རྣམས་མཐོན་མེད་
སྐབས་མེད་དུ་ལུས།” ཞེས་དང་། ར་བ་ཞེས་པའི་དཔེར་བརྗོད་ལ། “སྤྱི་ཆོགས་རྩིང་
པའི་སྤྱུག་བཟུལ་ཡང་བ།” ཞེས་དང་། འགལ་ཞེས་པའི་དཔེར་བརྗོད་ལ། “མར་ལེ་
རིང་སྤྱགས་དང་འགལ་པའི་བའད་རྩེལ་ལ་དགག་པ་རྒྱག་དགོས། ” ཞེས་དང་། ཅི་

ལ་ཞེས་པའི་དཔེར་བཞིན་དུ། "མོངས་སྤྱོད་འཛོམས་ཀྱང་ཆུད་ཆོས་ཅི་ལ་བྱེད། ཉང་
དང་དམངས་ཀྱི་དྲིན་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། ། དཀའ་ཁག་མང་ཡང་དཔལ་ངར་ཅི་ལ་
ལུས། ། མཐར་ཐུག་དམིགས་ལུལ་གྱང་ཁྱོད་རིང་ལུགས་ཡིན། ། "ཞེས་དང་། གཙོག་
ཅེས་པའི་དཔེར་བཞིན་ལ། "མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་བཀའ་གཙོག་མི་རུང་། "
ཞེས་དང་། ཆག་སྒོ་ཞེས་པའི་དཔེར་བཞིན་ལ། "བཅིང་འབྲོལ་དམག་གིས་ང་ཆོ་ཆག་
སྒོ་ལས་བསྐྱབས།"ཞེས་དང་། དམ་བཅའ་ཞེས་པའི་དཔེར་བཞིན་ལ། "གྲུང་ཁྱོད་རིང་
ལུགས་ཀྱི་དོན་དུ་ཆོ་གང་ལ་འབད་བཅོལ་བྱེད་པར་དམ་བཅའ་བཞག་"ཅེས་བཀོད་
ཡོད་པ་ལྟ་བུ་མགོ་མཐུག་བར་གསུམ་དུ་ཉ་ཅང་མང་ངོ་།

གོང་གསལ་དཔེར་བཞིན་དེ་དག་ཐོག་ནས་དག་གསར་ཀྱི་དཔེར་བཞིན་གྱི་ནང་
དོན་མང་པོས་རྒྱ་དམར་གཞུང་གི་དྲིལ་བསྐྱགས་ཀྱི་ལག་ཆ་བྱས་ཡོད་པ་མཐོང་སྟབས་
དེ་ཡང་དམར་པོའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཁོ་ནར་དད་མོས་དང་། དེ་དང་མི་མཐུན་
པའི་ལྟ་བར་དགག་པ་རྒྱག་དགོས་པར་སྐུལ་སྒྲིང་བྱས་ཏེ་བསམ་སྒྲུབ་གཙོད་ལ་
ཤྱགས་སྒྲོན་དང་། བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་རྒྱུང་པར་སྐྱབས་པའི་ཆེ་ཆུང་དང་། བཅིང་
འབྲོལ་དམག་གིས་ཆག་སྒོ་ལས་བསྐྱབས་ཆུང་བཞིན་ནས་དོན་དངོས་མི་ཤེས་པའི་
མི་རྒྱུས་མགོ་མོངས་སུ་འཐུག་ཐབས། རྒྱ་དམར་གཞུང་གི་བཀའ་དྲིན་གྱིས་བདེ་
སྤྱོད་དང་འབྲུལ་བ་འཕེལ་བ་དང་། རྒྱ་དམར་གཞུང་གི་བཀའ་གཙོག་མི་རུང་ཞེས་
སྒྲུབ་གཙོད་སྲིད་གཞུང་ལ་འོས་མེད་བསྟོད་པ་དང་རྒྱ་བསྐྱོར་མཆོན་པར་བྱས་ཡོད།
བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་རྒྱུང་པར་སྐྱབས་པའི་ཆེ་ཆུང་དང་སྤྱི་བྱུང་ཆོ་དབུལ་བོ་རྒྱུས་
ལ་མགོན་སྐྱབས་བྱེད་མཁན་མེད་ཆུང་མེད་པ་གཙོག་སྤར་ཆ་བཞག་ན། རྒྱ་དམར་

གྲིས་པོད་ལ་བཅན་འཇུག་བྱས་མེས་པོད་ཀྱི་དེ་ལྟེ་སྤྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཉིང་པ་ཐུན་ནག་ཡིན་
ཚུལ་དང་། རྒྱ་དམར་གྱི་འགོ་ཁྲིད་འོག་གི་པོད་ལ་བདེ་སྦྱིད་ལྡན་ཚུལ་དེའི་བསྐྱབས་
ཟམ་མ་ཆད་པར་བྱས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་རང་དབང་གི་ཞིབ་འཇུག་པ་ཚོས་བརྗོད་
བཞིན་པ་ལྟར་པོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཉིང་པ་དེ་རྒྱ་ནག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཉིང་པ་ལས་ལྡན་མང་
པོས་རང་དབང་བདེ་སྦྱིད་ལྡན་ཞིང་། བཤེས་ཆེན་སྤྱི་མཉམ་བཅུ་པ་མཆོག་གིས་ཀྱང་། པོད་
ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཉིང་པའི་ནང་མི་རྒྱལ་ལ་བཟའ་འབྲུ་འབེར་བོ་ཡོད་པ་དང་། སངས་
རྒྱས་ཚེས་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་སྦྱིད་དར་བས་སྦྱིན་གཏོང་གི་ལུགས་སྒོའ་ཆེན་པོ་ཡོད་ཅིང་།
ལྷོགས་ཤི་ཐེབས་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་སྤྱིང་མེད་ཚུལ་གསུངས་ཡོད་[3] བས་དོན་
དངོས་གང་ཡིན་གསལ་ཉོགས་སྟབས་པ་ཡིན། དེས་ན་རང་རིགས་གཞོན་སྤྱོད་ཚོས་
དག་ཡིག་གསར་བསྐྱབས་པེད་སྒྲིང་གཏོང་སྐབས་དོན་དངོས་དང་མི་མཐུན་པའི་གྲུང་
སྤྱོད་པ་འདི་རིགས་ལ་གཟབ་པར་གཅེས་སོ།

བཞི་པ། པོད་ཡིག་གི་ཐུན་མིན་བྱུང་ཆོས་

རྒྱ་དམར་བཟང་ཡོད་པ།

ད་ལྟའི་པོད་ཡིག་འདི་གསར་གཏོང་དང་། ཐུན་ཉུགས་སོགས་པོད་ཀྱི་ལུང་སྟོན་
པའི་གཞུང་ལུགས་ཁག་བྱུང་བ་ནས་བཟུང་། ཆད་སྟབས་ཀྱི་མཁས་པ་མང་པོ་གདན་
འདྲོམས་ཏེ་ཡི་གེ་དང་བརྗོད་སྟོན་གྱི་རྒྱུ་གཞིག་གང་མང་ལ་སྐད་གསར་བཅད་ཀྱི་
ལེགས་བཅོས་བྱས་ཡོད་ནའང་། དེ་དག་ནི་པོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་དེས་སྒོའ་གཞིར་
བཟུང་ནས་བྱས་པ་ཤི་སྟག་ཡིན། པོད་ཀྱི་སྐད་བརྗོད་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་ཉིང་།

དང་མི་མ་ཐུན་པའི་བསྐྱར་བཅོས་རིགས་ནི་སྐད་ཡིག་གི་ལག་ལེན་ཁོང་ཤང་ཆུགས་
 ཐུབ་ཀྱི་མེད། དཔེར་ན་དེ་སྔ་བརྟུན་མཁས་ཅན་ཆོག་མཁུ་ལུ་ལྷ་མ་ལོར་བྱ་བ་སྟན་
 འཛིན་ལགས་ཀྱིས་ཡང་འཇུག་ས་དྲག་བསྐྱར་བའི་གྲོས་འགོ་བཏོན་ཡང་། བསྐྱར་
 བཅོས་གསར་བ་དེ་བོད་ཀྱི་སྐད་བརྟུན་ཆོས་ཉིད་དང་མི་མ་ཐུན་ཐུབ་ས་ཁྲབ་བརྟུན་
 འགོ་མ་ཐུབ་ཅིང་། ཕྱིས་སྤྱི་མཁས་པ་གཞན་གྱིས་ལུང་རིགས་ཆོད་མས་ཆོར་བཅད་
 བ་ལྟ་བུ་རེད། འོན་ཀྱང་རིག་གནས་གསར་བརྟུན་སྐབས་ཀྱི་དམར་གཞུང་གི་ཐད་ཀྱི་
 བཞུགས་ཀྱི་འོག་ བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་བརྟུན་ཀྱི་ནམ་གཞག་གང་མང་ལ་འོས་ཆོད་
 ཀྱིས་བཟོ་བཅོས་བརྒྱབ་པར་མ་ཟད། མིད་འཛིན་གྱི་བྱེད་ཐབས་སྤྱད་དེ་ཁྲབ་སྟེལ་
 བཏང་ནས་བོད་ཡིག་གི་གཏན་ཆགས་ངེས་སྟོན་ལ་གཏོར་བཅོས་ཆོད་མེད་བཏང་བ་
 རེད།[4] སྐབས་དེ་ཤིང་མཁས་དབང་དཔུ་དགེ་བསམ་གཏན་སོགས་ཀྱིས་དགག་
 ཅོམ་སྟེལ་ཏེ་ཆོར་བཅད་པས་གཏན་འབེབས་དེ་ཕྱིར་བསྐྱར་བྱས་ཟིན་ཡང་། དག་ཡིག་
 གསར་བསྐྱགས་ནང་དུག་རྒྱན་དེའི་ལྷག་རོ་ཁ་ཤས་ད་དུང་གནས་ཡོད།

འདིར་དཔེར་མཆོན་ཞིག་གི་སྒྲིལ་བ་ཤིང་ན། རིག་གསར་སྐབས་སྤྱི་བོད་ཡིག་
 གི་ཆོག་སྟངས་དང་བྱ་ཆོག་སོགས་འདོར་ལེན་གང་འདོད་བྱས་པར་མ་ཟད། བོད་རང་
 གི་སྤར་སྟོན་བརྟུན་ཆོག་ཤིང་སོགས་དོར་ནས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིག་ལྟ་བུར་
 བཅོས་ཏེ། བོད་ཡིག་གི་བྱེད་ཆོས་ལ་མི་འཆོམ་པའི་གསར་དར་བརྟུན་ཆོན་ཆུགས་
 ཤིང་གང་མང་བོད་ཡིག་ནང་བཞུགས་ཡོད། དཔེར་ན། དག་ཡིག་གསར་བསྐྱགས་ཀྱི་ཅི་
 ཞེས་པའི་ཆོབ་ཆོག་གི་འགྲེལ་བ་ཤིང་དང་དཔེར་བརྟུན་སྐབས་སྤྱི་ “ཐི་བའི་དོན་ལ་
 འཇུག་པ་ནི་ ཁོས་ཅི་བཅད་-ཁོས་ཅི་ཞིག་བཤད་ ? སྟན་འདིའི་མིང་ལ་ཅི་ཟེར་ ? |

ཁྱོད་ཀྱིས་བྱ་བ་ཅི་བྱས། ། ཅི་ཞིག་བྱས་ལྟ་བུ་." ཞེས་དང་། ཅི་ཙམ་ཞེས་པའི་འབྲེལ་བ་ཤད་དང་དཔེར་བཅོལ་སྐབས། "གངས་དང་ཆད་སོགས་འདྲི་བའི་ཆོག་སྟེ་སློབ་ཁྱ་འདྲིར་སློབ་ཁྱ་པ་ཅི་ཙམ་ཡོད།?" ཅེས་བྲིས་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་དཔེར་ན་ཙམ་པ་ཞེས་པའི་རྒྱ་ཆོག་གི་གོ་དོན་དང་དཔེར་བཅོལ་སྐབས་སུ། "དཔངས་དཔམ་ཞིང་ལྟ་བུ་ཆེ་བའི་དབྱིབས་ཏེ་གཏོར་ཁ་འཆོལ་དུ་སོང་ནས་, བྲག་རི་ནག་སོ་ཙམ་པ་མང་སོ་ཡོད་པའི་ས་ཞིག་ལ་བསྐྱབས་ལྟ་བུ་." ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟ་བུ་ས་མཆོན་གོ།

སྒྲིང་དབྱིབ་རི་དང་རྒྱ་ཡིག་སོགས་སུ་ཡོད་པའི་བར་མཆོན་ཏྲགས་ཤད་ (Punctuation) དག་གིས་ཆོག་དང་བཅོལ་བའི་གཅོད་མཆམས་གསལ་འབྱེད་དང་། ཆོག་གི་ཉམས་འགྱུར་འདྲ་མིན་སྟོན་པ་དང་། བཅོལ་དོན་བདེ་སྒྲག་ཏུ་ཏྲགས་བར་གཞོགས་འདེགས་བྱེད་པ་ལྟར། བོད་ཡིག་ལ་འདྲ་སྤྱད་ནས་རྒྱ་སྟོལ་དུ་དར་བའི་ཤད་དང་། ཆོག་དབྱ་བྱུང་སོགས་བར་མཆོན་ཏྲགས་ཤད་གང་མང་བོད་ཡིག་གི་རྣམ་གཞག་ནང་ཡོད་ལ། དེ་དག་གིས་བོད་ཀྱི་ཡིག་སྒྲིང་ལ་རམ་འདེགས་ཀྱི་རུས་བ་ཆེན་སོ་ཐོན་བཞིན་ཡོད། བོད་ཡིག་ནང་དེར་དུས་ཕྱི་ལུགས་ཀྱི་བར་མཆོན་ཏྲགས་ཤད་དཔེར་ན་འདྲེན་ཏྲགས་དང་དེབ་ཏྲགས་སོགས་པེད་སྒྲིང་གཏོང་འོས་མིན་ཐད་ལྟ་ཚུལ་མ་འདྲ་བ་ཡོད་ནའང་། གལ་སྲིད་བར་མཆོན་ཏྲགས་ཤད་དེ་དག་བོད་ཡིག་གི་བྱུང་ཆོས་དང་མཐུན་ཞིང་། བོད་ཡིག་ཆད་ལྟར་དུ་འགྱུར་བར་ཕན་ཐོགས་ན་ལེགས་ཆ་ནང་འདྲེན་བྱས་ཀྱང་འགལ་ཆ་ཅི་ཞིག་ཡོད། འོན་ཀྱང་སྒྲིགས་དོར་བརྒྱུད་ལེན་མེད་པར་ཕྱི་ལུགས་ཀྱི་བར་མཆོན་ཏྲགས་ཤད་ཆང་མ་ཤ་གཟུག་ཟ་རྒྱུ་གིས་བཞོལ་ན་བོད་ཡིག་གི་སྒྲིན་མིན་བྱུང་ཆོས་ཉམས་རྒྱུད་གཏོང་བ་དང་། ལྷ་དཔེ་ལྟ་མ་འགོ་བས་ལྟར་འབྱུང་།

དཀར་ཁེང་མིག་ལའང་མཛེས་པ་མ་ཡིན་ནོ། བོད་དུ་བྲངས་པའི་དཔེ་མཆོན་ཁག་ནང་།
བོད་ཡིག་ལ་ཆོག་དང་བརྗོད་པའི་མཆམས་སྟེ་ཤད་རྒྱག་སྟོལ་ཡོད་པ་དོར་ནས་ཕྱི་
ལུགས་ཀྱི་རྒྱུགས་རྒྱགས་(Full stop)ཆ་བ་ལ་བྲིས་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་བོད་ཡིག་ལ་
སྒྲིག་རྒྱགས་གཉིས་ལྡན་གྱི་དེ་བ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་སྤང་ཅི་རི་སྟེ་གང་སོགས་ཡོད་བཞིན་དུ་
ར་མགོ་ལུག་སྒྲར་བྲས་ཏེ་ཕྱི་ལུགས་ཀྱི་དེ་རྒྱགས་(The question mark)ཆོག་མཐར་
བཀོལ་ཡོད། དེ་དག་ནི་གང་མོ་འཆོར་བའི་གནས་ཅམ་མ་ཟད། བོད་ཡིག་གི་སྟན་མིན་
ཁྱད་ཆོས་ལ་ཁྱད་གསོད་ཆད་མེད་བྲས་པ་ཞིག་རེད། དེས་ན་དག་ཡིག་གསར་
བསྐྱེགས་བེད་སྟོད་གནང་མཁན་རང་རིགས་གཞོན་སྤྱེས་སྟོབ་གཉེར་བ་རྣམས་ཀྱིས་
ཚུལ་འདི་ཡིད་ལ་ངེས་པར་གཅེས་སོ།

མཁུག་གི་གཏམ།

དེ་ཡང་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བ་དང་ཚུལ་རིག་མཁས་ཅན་སྤྱི་ཞབས་དོན་གྲུབ་རྒྱལ་
སོགས་ཀྱིས་གདེང་འཛིན་ཆེན་པོ་གནང་སྟེ་བའི་དག་ཡིག་གསར་བསྐྱེགས་ལ་དགེ་
མཆོན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་དུ་མ་ཡོད་པ་སྟོས་ཅི་དགོས། ཁོ་བོས་ཀྱང་ཚུལ་འདིའི་འགོ་བརྗོད་
ནང་དུ་རོབ་ཅམ་བརྗོད་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཆོག་མཛོད་དེའི་ནང་གི་ཐ་སྙད་ཁག་ཅིག་གི་
འགྲེལ་བ་ཤད་དང་། དཔེར་བརྗོད་ཀྱི་ནང་དོན་མང་པོ་ཞིག་ཆོག་མཛོད་རིག་པའི་ཅ་

རོན་དང་མི་མཐུན་པར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དམིགས་ལུལ་བཅངས་ནས་སྦྱར་ཡོད་པས།
 རང་རིགས་གཞོན་སྐྱེས་སློབ་གཉེར་བ་རྣམས་ལ་ཕྱོག་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱུགས་རྒྱུན་ཐེབས་
 སྲིད་སྒྲུལ་སྟེ་ཙུམ་ཡིག་འདི་མཇུག་མོ་རི་སྟོན་གྱི་ཚུལ་དུ་བྲིས་པ་ཡིན། དེ་ལ་བོད་
 མཁས་པ་མི་པམ་དགེ་ལེགས་རྣམས་རྒྱལ་གྱི་སྟན་འགྲོ་གི་དཔེར་བཞེད་སྤྱོད་བྱུངས་རྒྱ་
 མཆོའི་འཕྲུག་རྒྱུ་ཅེས་པའི་ནང་དུ་འདོད་པའི་གཏམ་དང་སྦྱར་བའི་ནང་དོན་འགའ་
 ཟུང་མཆིས་པ་ཙམ་ལའང་། མཁས་དབང་ཆེ་ཏན་ཞབས་བྱུང་ཟེ་འཛིགས་མེད་རིགས་
 པའི་སློ་བྲོས་མཆོག་གིས་སྐད་ཡིག་གི་མཛེས་པ་དང་མི་མཐུན་པ་དང་། སློ་གསར་
 སློབ་མ་ཆོའི་སེམས་རྒྱུད་ལ་ངན་ཤན་འཛོག་ཚུལ་བཞེད་དེ་དགག་གཞག་དང་ཆོག་
 མཆོན་མང་དུ་བཏབ་ཡོད་པར་བསམ་ན། ཆོག་མཛོད་ཟེར་བ་ནི་སྐད་ཡིག་དང་རིག་
 གནས་ལ་སློབ་སྦྱོང་དང་། ཞིབ་འཕྲུག་དེ་བཞིན་ཡིག་སྦྱར་བྱེད་མཁན་ཆོའི་ལག་ཆ་ལྟ་
 བུ་ཡིན་པས། དེ་བས་ཀྱང་ཤན་བྲུགས་ངན་པ་ཐེབས་རྒྱུ་ཡིན་པ་གཤོན་མི་ཟ། རྒྱ་
 མཆོན་དེའི་ཕྱིར་ཁོ་བོས་སྤྱི་བརྟེན་བསྐྱེད་དེ་ཙུམ་ཡིག་འདི་བྲིས་པ་མ་གཏོགས།
 མཛད་ཟེས་ཅན་གྱི་མཁས་པ་གན་རབས་ཆོར་དོན་མེད་ཟུར་ཟ་བའམ། ཡང་ན་གཞན་
 གྱི་ལེགས་བཤད་ལ་པ་ར་དོག་པ་ལྟ་བུ་གཏན་ནས་མ་ཡིན་ནོ། གུན་ལ་པན་གྱུར་ཅིག་
 དགོཤོ།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩། ༩། ༢༡ རྒྱལ་སྤྱིའི་སྐད་ཡིག་ཉིན་མོར་བྲིས།

མཆན་དང་བྱང་ས་ལྟར།

- [1] མི་རིགས་དཔེ་སྤྱོད་ཁང་གིས་དཔར་དུ་བསྐྱོད་པའི་<<སྤྱི་ཕྱོད་བཅ་པོ་གཉིས་པ>>ཡི་
འོག་ངོས་༡༩༩༧' ཟླ་གྲངས་༡༣'པར་ལ་གསལ།
- [2] ལ་གོང་ས་མཆོག་གི་རང་རྣམས་<<བཅན་གྱི་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་རང་དབང། >>(Freedom
in Exile)ཞེས་པའི་འོག་ངོས་ ༩༩ ཟླ་གསལ།
- [3] ལ་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པ། <<ཡིག་འབྲུ་ཁྱི་བདུན་གྱི་སྤྱན་ལྷ། >>
བོད་གཞུང་བདེ་སྤྱང་བོད་གནས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གིས་བཏོན། འོག་ངོས་༩༩ཟླ་གསལ།
- [4] ཕྱི་ལོ་༡༩༩༩ ལོའི་ཆུ་བདུན་པར་མའོ་ཅེ་རུང་གིས། “ཡི་གེ་དེ་ངེས་པར་དུ་ཆ་རྒྱུན་
ངེས་ཅན་ཞིག་གི་འོག་རྒྱ་བཅས་བསྐྱར་དང་། སྐད་དེ་ངེས་པར་དུ་མངས་ཆོགས་དང་ཉེ་བ་
བྱེད་དགོས།”ཞེས་པའི་མཛུ་བ་སྟོན་འོག་ བེ་ཅིང་དུ་ཡོད་པའི་མི་རིགས་དཔེ་སྤྱོད་ཁང་གི་རྒྱ་
རིགས་ལས་བྱེད་ཁག་ཅིག་དང་། བོད་སྐད་ཡིག་གི་རྣམ་གཞག་ཆད་ལྡན་མི་ཤེས་པའི་བོད་
མི་ཁག་གཅིག་ཆོགས་འདུ་ཞིག་བསྐྱུས་ཐོག་ <<མའོ་ཀུའུ་ཞིའི་གསུང་ཚིམ་བོད་ཡིག་པར་
སྤྱོད་དང་ཡིག་སྐྱར་གྱི་བའོ་ཅེ་རུང་གི་དགོངས་པ་སློབ་སྦྱོང་འཛིན་གྲུའི་གྲོས་བསྐྱར་
ཟིན་གྲིས་གནད་བསྐྱུས།>>ཟེར་པའི་ཡིག་ཆ་ཞིག་གཏན་འབེབས་བྱས་ཏེ། བོད་ཡིག་གི་རྣམ་
དབྱེ་ཆོག་སྤྲད་དང་བྱ་ཆོག་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་བཞེ་བཅས་བརྒྱབ་པ་དང་། གཏན་འབེབས་
གསར་པ་དེ་གཞིར་བཟུང་ནས་མའོ་ཡི་གསུང་ཚིམ་དང་ཆུ་དོགས་གཏམ་རྒྱུད་སོགས་བོད་
བསྐྱར་བྱས། དེ་ལ་མདོ་སྤྱད་ཀྱི་མཁས་དབང་དཔུ་དགེ་བསམ་གཏན་དང་དཔལ་འཛིས་སློ་
གྲོས་སོགས་ཀྱི་དགག་རྒྱག་ཆ་ནན་བྱས་པས། རྗེས་སུ་གཏན་འབེབས་དེ་ཕྱིར་བསྐྱུ་བྱས་
ཡོད། གཏན་འབེབས་དེའི་ནང་དོན་གཙོ་བོ་ཁག་གོང་གསལ་མཁས་དབང་དག་གི་གསུང་
ཚིམ་ནང་གསལ་ཡོད།